

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra společenských věd

Diplomová práce

Volby do Evropského parlamentu v České
republice pohledem studijního oboru
Výchova k občanství a Rámcového
vzdělávacího programu

Vypracovala: Michaela Karešová
Vedoucí práce: PhDr. Salim Murad Ph.D.

České Budějovice 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci nazvanou „Volby do Evropského parlamentu v České republice pohledem studijního oboru Výchova k občanství a Rámcového vzdělávacího programu“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 28. dubna 2013

.....
Michaela Karešová

Poděkování

Poděkovat bych chtěla především vedoucímu diplomové práce PhDr. Salimu Muradovi Ph.D. za odborné rady a komentáře. Dále pak všem europoslancům, kteří mi byli ochotni poskytnout odpovědi na mé otázky.

Anotace

Diplomová práce se zabývá volbami do Evropského parlamentu v České republice a představuje toto téma ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství. Úvodní část stručně popisuje historii vývoje Evropského parlamentu od prvních přímých voleb roku 1979 až do současnosti. Následující kapitola analyzuje průběh voleb do Evropského parlamentu v České republice v letech 2004 a 2009. Dále se zaměřuje na postihnutí hlavních rozdílů mezi těmito volbami a popisuje, jak se od sebe lišily volební výsledky, postoje české veřejnosti i kandidujících subjektů. Druhá část práce se věnuje Národnímu programu rozvoje vzdělávání v České republice a zaměřuje se na vzdělávací obor Výchova k občanství, do kterého spadá průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech. Práce shrnuje, jakým bodům v tomto tématu mají učitelé základních škol věnovat pozornost a také jak a proč začlenit Evropský parlament do výuky v oboru Výchova k občanství. V závěru práce jsou zpracovány dva průzkumy. První průzkum se týká výuky tématu Evropského parlamentu na druhém stupni základních škol a ve druhém průzkumu jsou uvedeny a porovnány názory devíti českých europoslanců.

Práce se opírá zejména o české internetové zdroje a knižní publikace.

Annotation

This thesis concerns with elections to the European Parliament in Czech republic and introduces this topic in the educational branch of Citizenship Education. Introductory part of this thesis briefly describes the history of European Parliament since the first direct elections in 1979 up to the present. The following chapter analyses the process of the election to the European Parliament in the Czech republic in 2004 and in 2009. Another chapter focuses on describing the main differences between these two elections and characterizes how the election results differ from each other, the attitudes of the Czech public and candidates themselves. The second part of this thesis is devoted to National programme for the Development of education in the Czech republic and concentrates on the educational branch of Citizenship Education, which involves an interdisciplinary topic of Education of thinking in European and global context. The thesis summarizes what points of this topic shall the elementary school teachers pay attention to and it also summarizes how and why to implement the European Parliament into the educational branch of Citizenship Education. At the very end of the thesis there are elaborated two surveys. The first one relates to the education of the topic of the European Parliament in the upper primary schools and in the second one there are introduced and compared opinions of nine Czech Members of the European Parliament.

Obsah

Úvod	10
1. Historie vývoje Evropského parlamentu	12
2. Současná struktura Evropského parlamentu.....	18
2.1 Volby do Evropského parlamentu	18
2.2 Členové Evropského parlamentu.....	19
2.3 Sídla Evropského parlamentu.....	24
2.4 Jazyková pestrost Evropského parlamentu.....	25
2.5 Pravomoci Evropského parlamentu.....	25
3. Česká republika a volby do Evropského parlamentu	27
3.1 Vstup České republiky do Evropské unie	29
3.2 Česká republika a volby do Evropského parlamentu v roce 2004	30
3.3 Česká republika a volby do Evropského parlamentu v roce 2009	35
3.3.1 Průzkumy před volbami	36
3.3.2 Volební programy a schůze	38
3.3.3 Výsledky voleb	44
3.3.4 Rozdělení českých mandátů v Evropském parlamentu	46
3.4 Porovnání voleb 2004 a 2009	47
3.4.1 Volební účast.....	49
4. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice.....	55
4.1 Rámcový vzdělávací program	58
4.2 Školní vzdělávací program	63
4.3 Vzdělávací obor Výchova k občanství	65
4.4 Průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	66
5. Zařazení tématu Evropského parlamentu ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství	69
6. Dotazníkový průzkum – zařazení tématu Evropský parlament ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství v Jihočeském kraji	73
7. Průzkum – Názory českých europoslanců k tématice Evropského parlamentu	83
Závěr.....	99
Summary.....	101

Seznam literatury a pramenů	103
Přílohy	109

Seznam tabulek, grafů a schémat

Tabulka 1: Rozdělení křesel v Evropském parlamentu 1952–2004.....	16
Tabulka 2: Počet křesel pro jednotlivé členské země k červnu 2009.	20
Tabulka 3: Počet křesel podle jednotlivých politických frakcí 14. 7. 2009.....	21
Tabulka 4: Zvýšení počtu křesel EP do konce volebního období 2009–2014.....	22
Tabulka 5: Výsledky jednotlivých politických stran ve volbách konaných 11.–12. 6. 2004.	31
Tabulka 6: Výsledky voleb - kolik mandátů vítězné strany získaly v Evropském parlamentu.	33
Tabulka 7: Seznam poslanců zvolených do Evropského parlamentu za Českou republiku.	34
Tabulka 8: Obhájené mandáty z voleb roku 2004.	36
Tabulka 9: Předvolební průzkumy.	37
Tabulka 10: Celkové výsledky voleb v roce 2009.....	44
Tabulka 11: Jména europoslanců zvolených za jednotlivé politické strany.	46
Tabulka 12: Zisk mandátů rok 2004–2009.	48
Tabulka 13: Zisk platných hlasů (%) – vítězné strany, porovnání roků 2004–2009.....	48
Tabulka 14: Poslanci, kteří obhájili svůj mandát.	49
Tabulka 15: Volební účast v Jihočeském kraji.	50
Tabulka 16: Volební účast v okrese Prachatice.	50
Tabulka 17: Volební účast do EP 1979–2009.....	51
Tabulka 18: Vzdělávací oblasti a vzdělávací obory.....	60
Tabulka 19: Průřezová témata a jejich tématické okruhy.	62
Tabulka 20: Tématické okruhy průřezového tématu Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.....	67
Tabulka 21: Otázka č. 1 – Rozdělení vyučujících podle pohlaví.....	74
Tabulka 22: Otázka č. 2 – Rozdělení vyučujících podle věku.	74
Tabulka 23: Otázka č. 3 – Rozdělení vyučujících podle jejich aprobovanosti.	74
Tabulka 24: Otázka č. 4 – Rozdělení vyučujících podle délky pedagogické praxe v oboru Výchova k občanství.	75

Tabulka 25: Otázka č. 5 – Rozdělení vyučujících podle převažující metody ve výuce. ...	75
Tabulka 26: Otázka č. 6 – Je ve Vašem ŠVP dostatečně začleněno téma Evropské unie?	76
Tabulka 27: Otázka č. 7 – Kolik vyučovacích hodin máte pro toto téma vymezeno?.....	76
Tabulka 28: Otázka č. 8 – Jaké učebnice pro výuku o Evropské unii používáte?	76
Tabulka 29: Otázka č. 9 – Využíváte pro výuku o Evropské unii i jiné zdroje či materiály? Pokud ano, uveďte jaké.	77
Tabulka 30: Otázka č. 10 – Jak velkou pozornost věnujete Evropskému parlamentu při výuce o EU?.....	77
Tabulka 31: Otázka č. 11 – Myslíte, že je důležité a potřebné informovat žáky/žákyně o roli Evropského parlamentu?.....	78
Tabulka 32: Otázka č. 12 – Diskutujete s žáky/žákyněmi o průběhu voleb do Evropského parlamentu?	78
Tabulka 33: Otázka č. 13 – Máte pro výuku o Evropském parlamentu k dispozici dostatečné množství materiálů?.....	78
Tabulka 34: Otázka č. 14 – Víte, na jakých internetových stránkách si můžete potřebné materiály vyhledat? Pokud ano, uveďte zdroje.	79
Tabulka 35: Otázka č. 15 – Myslíte si, že jako vyučující oboru Výchova k občanství umíte dostatečně vysvětlit svým žákům/žákyním problematiku Evropského parlamentu?	79
Tabulka 36: Otázka č. 16 – Chtěli byste být lépe informováni o chodu Evropského parlamentu?	79
Tabulka 37: Otázka č. 17 – Víte o existenci Informační kanceláře Evropského parlamentu v ČR?	80
Tabulka 38: Otázka č. 18 – Zúčastnil/a jste se někdy voleb do Evropského parlamentu?	81
Tabulka 39: Otázka č. 19 – V jakém roce se naposledy konaly volby do Evropského parlamentu?	81
Graf 1: Plánované rozdělení křesel pro rok 2013 a 2014.	23
Schéma 1: Systém kurikulárních dokumentů.	58
Schéma 2: Klíčové kompetence.....	60
Schéma 3: Odlišnosti v názvu vzdělávacího oboru a vyučovacích předmětů.....	64

Seznam příloh

Příloha 1. Proces evropské integrace.....	109
Příloha 2. Návrh výukové jednotky pro 9. ročník základních škol ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství na téma: Evropský parlament	113
Příloha 3. Pracovní list č. 1: Osmisměrka	116
Příloha 4. Obrázky v power-pointové prezentaci	117
Příloha 5. Pracovní list č. 2: Znalost rozdílů EP vs. PČR	119
Příloha 6. Dotazník pro učitele výchovy k občanství (občanské výchovy, občanské nauky) 2. stupně základních škol.....	120

Úvod

Předkládaná diplomová práce pojednává o volbách do Evropského parlamentu v České republice a zpracovává toto téma v rámci vzdělávacího oboru Výchova k občanství. Evropský parlament je jediná přímo volená zákonodárná instituce Evropské unie, jejíž členem je Česká republika od 1. května 2004.

Práce je rozdělena do dvou hlavních částí a obsahuje sedm kapitol, které se dále sestávají z podkapitol. První část se zaměřuje především na volby do Evropského parlamentu v České republice a druhá část se snaží postihnout problematiku Evropského parlamentu z didaktického pohledu.

Úvodní kapitola stručně popisuje historický vývoj Evropského parlamentu, jehož nejdůležitějším mezníkem byl rok 1979, kdy se poprvé uskutečnily přímé volby do této instituce. Druhá kapitola charakterizuje současnou strukturu Evropského parlamentu, a to z hlediska jeho členů, sídel, činností, pravomocí a pravidel voleb. Třetí kapitola pod názvem Česká republika a volby do Evropského parlamentu se snaží analyzovat jeden ze samotných cílů celé práce, kterým je popsat průběh voleb do Evropského parlamentu v České republice v roce 2004 a v roce 2009. Narozdíl od voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky je zde volební účast podstatně nižší. Dále je předmětem výzkumu práce zjistit, jak se od sebe lišily volební výsledky v letech 2004 a 2009 a jaký byl postoj české veřejnosti a kandidujících stran k těmto volbám.

Ve čtvrté kapitole je představen Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Pozornost je zde věnována vzdělávacímu oboru Výchova k občanství a průřezovému tématu Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, kde se objevuje téma Evropská unie a její instituce. Zařazením a vymezením tématu Evropského parlamentu ve výuce na druhém stupni základních škol se zabývá nadcházející kapitola. Tato práce zahrnuje dva průzkumy, které jsou obsaženy v posledních dvou kapitolách. V prvním případě se jedná o dotazníkový průzkum, který zjišťuje, zda se vyučující na druhém stupni základních škol zabývají učivem o Evropské unii a Evropském parlamentu. Druhý průzkum se zaměřuje na porovnávání názorů a vyjádření k otázkám Evropského parlamentu, na které nezávisle na sobě odpovídalo devět českých europoslanců zvolených ve volebním období 2009 až 2014.

Při zpracování dané tematiky se opírám o materiál získaný zejména z českých internetových zdrojů, jako jsou např. oficiální stránky Evropské unie či Evropského parlamentu, kde jsou k dispozici nejnovější informace. Dále čerpám z knihoven a studoven v Českých Budějovicích a v Prachaticích – jedná se především o knižní publikace a novinové články.

1. Historie vývoje Evropského parlamentu

V této kapitole budou představeny nejvýznamnější události historického vývoje Evropského parlamentu (dále EP).

Po ukončení druhé světové války byly pro Evropu stěžejními body otázky poválečného uspořádání, obnova válkou ochromeného kontinentu a zabránění dalšímu válečnému konfliktu. Dne 9. května roku 1950 byla vydána francouzskou vládou deklarace jejího tehdejšího ministra zahraničí Roberta Schumana, ve které byl vznesen návrh na vytvoření společného dozoru Německa a Francie (a dalších zemí, které mají zájem se přidružit) nad uhelným a ocelářským průmyslem. Plán byl schválen koncem měsíce srpna roku 1950 Shromážděním Rady Evropy¹. Roku 1951 došlo k podepsání Pařížské dohody o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). Tuto dohodu svým podpisem potvrdili představitelé Belgie, Francie, Itálie, Lucemburska, Německa a Nizozemska (tzv. Šestka).²

EP hájí zájmy občanů Evropské unie, kteří svými hlasy rozhodují o jeho budoucí podobě. Prvopočátek EP sahá do padesátých let³, konkrétně do roku 1952, kdy se 10. září ve Štrasburku poprvé konalo zasedání Shromáždění ESUO. Toto Shromáždění bylo předchůdcem současného EP a čítalo na 78 zástupců ze šesti členských zemí (Francie, Německo, Itálie, Nizozemska, Belgie a Lucemburska). Volby do Shromáždění probíhaly na základě jmenování delegátů z řad poslanců národních parlamentů. Nejednalo se tedy o přímou volbu. Počet křesel by rozdělen podle počtu obyvatel členské země, přičemž mále země nesměly být diskriminovány. Nutno podotknout, že post Shromáždění v institucionální struktuře ESUO, která se dále sestávala z Vysokého úřadu (dnešní Evropská komise), Rady ministrů a Soudního dvoru, byl slabý, neboť jeho úkolem byl pouze dohled nad činností Vysokého úřadu. Legislativní roli zde sehrávala Rada ministrů.⁴

V rámci Římských smluv, podepsaných dne 25. března roku 1957 a platných od počátku roku 1958, vzniklo Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM). Shromáždění ESUO bylo společné pro

¹ Rada Evropy vznikla 5. května 1949 mezi pěti podílejícími se zeměmi Bruselské smlouvy. (ČEJKA, Marek. MOŘKOVSKÁ, Lucie. *Česká republika a Evropská unie*. Brno, 2002, s. 11.)

² ČEJKA, Marek. MOŘKOVSKÁ, Lucie. *Česká republika a Evropská unie*. Brno, 2002, s. 11-12.

³ HAVEL, J. Jak funguje Evropský parlament [online]. *Jirihavel.cz*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.jirihavel.cz/evropska-unie-nejen-pro-studenty/jak-funguje-evropsky-parlament/>>.

⁴ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu*. Olomouc, 2004, s. 12-19.

všechna tři společenství (ESUO, EURATOM, EHS) a získalo právo být přítomno na legislativním procesu těchto společenství. Počet jeho zástupců se zvýšil na počet 142. Komise mohla dát své legislativní návrhy ke schválení Radě ministrů až poté, co se poradila se Shromážděním. Smlouvy dále zvyšovaly jeho pravomoc, co se týče rozpočtu a také mu rozšiřovaly právo přimět Komisi k jejímu odstupu, a to bez časového a tématického omezení. Vysoký úřad ESUO mohl být odvolán v případě negativního hodnocení výroční zprávy.⁵

Na název EP narážíme poprvé na počátku 60. let, ale k oficiálnímu přejmenování Shromáždění na EP došlo až v roce 1986 v Jednotném evropském aktu.⁶

Podepsáním tzv. Slučovací smlouvy v dubnu roku 1965 byla zavedena jedna Rada a Komise pro Evropské společenství. EP nabyl práva neomezeného odvolání sjednocené Komise v rámci všech tří smluv.⁷

V roce 1970 byla v Lucemburku podepsána tzv. rozpočtová smlouva, která dávala EP pravomoc, co se týče otázky rozpočtu. Roku 1975 byla tato smlouva znovu přezkoumána. EP mohl zvýšit nebo snížit výdaje bez souhlasu Rady, přerozdělovat výdaje mezi rozpočtovými sektory, zamítnout roční rozpočet a schválit či neschválit způsob hospodaření Komise s penězi.⁸

Rok 1979 představoval velice významnou událost v dějinách EP, jelikož ve dnech 7. a 10. června 1979 došlo k prvním přímým volbám, tzn. že členové EP jsou voleni přímo občany Evropské unie. Před rokem 1979 byly volby nepřímé a členské státy své zástupce volily různými způsoby. V roce 1976 byl přijat zákon o volbě členů EP a platnosti nabyt roku 1978. V zákoně bylo stanoveno datum voleb, doba trvání a neslučitelnost mandátu poslance EP. Zavedení přímých voleb dodalo EP větší legitimitu. EP se stal nezávislým na národních parlamentech a přiblížil se tak k občanům EU. První evropské volby měly dopad na programovou a personální profilaci politických stran, způsob vedení předvolební kampaně, její náplň a také působily na vnitropolitické procesy.⁹ EP se snažil co nejvíce upotřebit své pravomoci, a to rozpočtové i konzultační. Využití konzultační pravomoci

⁵ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu*. Olomouc, 2004, s. 12-19.

⁶ Tamtéž.

⁷ Tamtéž.

⁸ Tamtéž.

⁹ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 59.

prokázal hned v následujícím roce, kdy Rada ministrů měla s EP prokonzultovat konkrétní body smluv a neučinila tak, což vedlo až ke stížnosti u Evropského soudního dvoru.¹⁰

V roce 1986 byl přijat Jednotný evropský akt a pro EP tato událost znamenala posílení jeho legislativní pravomoci. Byla zavedena procedura spolupráce, která byla použita na většinu legislativy týkající se vnitřního trhu. I když tato procedura nebyla zárukou zablokování návrhu legislativní normy, umožnila Parlamentu právo podávat pozměňující návrhy. EP byla také zajištěna rovnocennost s Radou, co se týče ratifikace smluv o přistoupení a asociačních dohod.¹¹

Dalším významným bodem ve vývoji EP bylo přijetí Maastrichtské smlouvy. Tato smlouva o Evropské unii byla podepsána v roce 1992 a v platnost vstoupila v roce 1993. Smlouva změnila Evropské společenství v Evropskou unii (EU), založenou na třech pilířích. Prvním pilířem byla nová procedura spolurozhodování s Radou. EP byly navýšeny i pravomoci v proceduře souhlasu a posílilo se jeho postavení v kontrole Komise. Ve druhém a třetím pilíři zůstala procedura konzultace.¹²

Další krok k posílení EP byla Amsterdamská smlouva, která vstoupila v platnost roku 1999. Procedura spolurozhodování se zjednodušila a rozšířila do nových oblastí. EP nabyl práva schválit osobu navrženou Radou na post předsedy Evropské komise. Díky Smlouvě z Nice, která byla podepsána roku 2001 a platnosti nabyla roku 2003, bylo EP zajištěno další posílení v oblasti spolurozhodování.¹³

Roku 2004 byla přijata evropská ústavní smlouva. Platná se mohla stát jedině tehdy, kdyby ji ratifikovaly všechny členské státy EU. V referendu ji odmítla Francie a Nizozemí. Bývalý europoslanec Jaroslav Zvěřina na svém webu charakterizoval tento ústavní text jako příliš zdlouhavý a složitý, který má své zastánce i odpůrce. Původním smyslem bylo zjednodušení unijních smluv, nové fungování a nové instituce v unii. EP by však svou moc ztrácel.¹⁴

Dne 13. prosince roku 2007 byla v Lisabonu slavnostně podepsána nejvyššími představiteli 27 členských států Lisabonská smlouva, a tím byl započat proces ratifikace

¹⁰ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 16-19.

¹¹ Tamtéž.

¹² Tamtéž.

¹³ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 16-19.

¹⁴ Evropská ústavní smlouva [online]. *Mep.zverina.cz*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://mep.zverina.cz/57/cz/normal/lisabonska-smlouva-evropska-ustavni-smlouva/>>.

v jednotlivých členských státech. Způsob ratifikace je vnitřní záležitost každého členského státu. Lisabonská smlouva pozměňuje Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství. Lisabonská smlouva nabyla své platnosti dne 1. prosince 2009.¹⁵ Nutno podotknout, že mezi posledními zeměmi, kde scházel podpis prezidenta, bylo Polsko, Německo a Česká republika (ČR). V ČR byla ratifikace smlouvy dokončena 3. listopadu 2009 po rozhodnutí Ústavního soudu a podpisu prezidenta ČR, a tím byl ukončen ratifikační proces všech 27 zemí EU.¹⁶ Pro EP to znamenalo posílení jeho zákonodárných pravomocí a tím i převzetí větší odpovědnosti vůči svým občanům. EP získal rozšíření v oblastech procedury spolurozhodování (přes 40 oblastí – např. oblast zemědělství, energetické politiky, imigrace, zdravotnictví a další) a došlo k jejímu přejmenování na řádný legislativní postup. K nejvýznamnějšímu bodu patří nové spolurozhodování s Radou pro oblast justiční spolupráce v trestních věcech a pro policejní spolupráci. EP dále získal větší roli, co se týče schvalování rozpočtu – společně s Radou ministrů rozhoduje o celém rozpočtu.¹⁷

V průběhu vývoje docházelo i ke změnám v počtu křesel v EP, a to podle přistoupení členských států. V roce 1952 se o křesla dělilo šest členských států – Německo, Francie, Itálie, Nizozemsko, Belgie a Lucembursko s celkovým počtem 78 křesel, přičemž největší počet křesel (18) připadal Německu, Francii a Itálii. Roku 1957 počet zástupců vzrostl na 142 a největší počet křesel (36) měly ty samé země jako v roce 1952. Dne 1. ledna 1973 došlo k prvnímu rozšíření o Dánsko, Irsko a Velkou Británii, což vedlo ke zvýšení míst v parlamentu na 198. Nejvíce (36) jich připadlo Německu, Francii, Itálii a novému členu Velké Británie. Ve druhém rozšíření roku 1981, kdy k EU přistoupilo Řecko, čítá parlament na 434 míst. Největší počet křesel (81) zůstal stejný pro členské státy jako v roce 1973. V době třetího rozšíření v roce 1986 o Španělsko a Portugalsko počet křesel činil 518. Největší počet křesel (81) měly stejné země jako v roce 1981. Čtvrté rozšíření v roce 1995 o Rakousko, Španělsko a Portugalsko přineslo zvýšení počtu křesel na 626, nejvíce (99) jich náleželo Německu. K pátému rozšíření z roku 2004 o Českou republiku,

¹⁵ Kol. autorů. *Když se řekne Lisabonská smlouva...: Perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Praha, 2008, s. 10-11.

¹⁶ Ratifikace Lisabonské smlouvy v ČR [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/lisbontreatyEP/ratificationlisbon.html>>.

¹⁷ Evropský parlament a Lisabonská smlouva [online]. *Europarl.europa.eu*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/0042423726/Parlament-a-Lisabonsk%C3%A1-smlouva.html>>.

Estonsko, Kypr, Litvu, Lotyšsko, Maďarsko, Maltu, Polsko, Slovensko a Slovinsko dosahoval počet křesel počtu 732 a nejvíce (99) jich mělo opět Německo.¹⁸

Tabulka 1: Rozdělení křesel v Evropském parlamentu 1952–2004.

Členský stát	Pařížská smlouva 1952	Římské smlouvy 1957	První rozšíření 1973	Druhé rozšíření 1981	Třetí rozšíření 1986	Čtvrté rozšíření 1995	Páté rozšíření 2004
Německo	18	36	36	81	81	99	99
Francie	18	36	36	81	81	87	78
Itálie	18	36	36	81	81	87	78
V. Británie	-	-	36	81	81	87	78
Polsko	-	-	-	-	-	-	54
Španělsko	-	-	-	-	60	64	54
Nizozemsko	10	14	14	25	25	31	27
Belgie	10	14	14	24	24	25	24
ČR	-	-	-	-	-	-	24
Maďarsko	-	-	-	-	-	-	24
Portugalsko	-	-	-	-	24	25	24
Řecko	-	-	-	24	24	25	24
Švédsko	-	-	-	-	-	22	19
Rakousko	-	-	-	-	-	21	18
Dánsko	-	-	10	16	16	16	14
Finsko	-	-	-	-	-	16	14
Slovensko	-	-	-	-	-	-	14
Irsko	-	-	10	15	15	15	13
Litva	-	-	-	-	-	-	13
Lotyšsko	-	-	-	-	-	-	9

¹⁸ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 69.

Slovensko	-	-	-	-	-	-	7
Estonsko	-	-	-	-	-	-	6
Kypr	-	-	-	-	-	-	6
Lucembursko	4	6	6	6	6	6	6
Malta	-	-	-	-	-	-	5
CELKEM	78	142	198	434	518	626	732

Zdroj: ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu*.¹⁹

V rámci posledního rozšíření zemí EU v roce 2007, po přijetí Bulharska a Rumunska do EU, se zvýšil počet poslanců na 785. Na Bulharsko v EP připadalo 18 poslanců a na Rumunsko 35 poslanců.²⁰

Více než padesátiletý vývoj historie EP je možno charakterizovat dvěma trendy:

- 1) Neustále se prosazuje zvyšování pravomocí EP a posiluje se jeho role ve vytváření struktury EU.
- 2) Postupné rozšiřování členské základny mělo vliv na rostoucí počet jeho členů. Na prohlubování evropské integrace se výraznou měrou podílí EP spolu s Evropskou komisí a Evropským dvorem. V tomto směru je jeho role nezastupitelná.²¹

Není stále jasné ani předvídatelné, jaký bude další vývoj evropské integrace vlivem rozšíření EU o další postkomunistické země střední a východní Evropy. Není vyjasněna ani upřesněna, jaká bude další role EP, a to ze dvou důvodů. Za prvé, jaký vliv bude mít na EP další rozšiřování zemí směrem na východ a za druhé, jaký to bude mít dopad na utváření jeho politického systému.²²

¹⁹ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 69.

²⁰ Počet poslanců [online]. *Cs.wikipedia.org*, [2013-03-12]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%BD_parlament>.

²¹ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 64.

²² Tamtéž.

2. Současná struktura Evropského parlamentu

Jak již bylo řečeno v rámci historického vývoje, EP představuje jedinou občany přímo volenou instituci současné EU. V této kapitole bych stručně popsala současnou strukturu EP, a to co se týče pravidel voleb do této instituce, jejích členů, sídel, činností, počtu jazyků a pravomocí.

2.1 Volby do Evropského parlamentu

Volby do EP probíhají každých pět let, přímým hlasováním, poměrným systémem zastoupení. Volby do EP se v členských zemích mohou konat na třech úrovních, a to na regionální (např. Velká Británie, Belgie, Itálie), na celostátní (např. Francie, Španělsko, Dánsko) nebo se jedná o úroveň smíšenou (např. Německo).²³

V rámci voleb do EP lze vymezit základní demokratické stanovy, které jsou pro všechny členské státy Unie společné: přímé, všeobecné volební právo, tajné hlasování a v neposlední řadě rovnost mužů a žen. Od vstupu Maastrichtské smlouvy v platnost v roce 1993 má každý občan členského státu EU, který žije v jiné zemi Unie, právo volit a být volen za zemi svého trvalého bydliště, což dříve nebylo možné.²⁴ Toto právo vychází z článku 19 Smlouvy o založení Evropského společenství a dále rozvinuto Směrnicí Rady 93/109/ES²⁵

V dalších pravidlech voleb do EP se jednotlivé země EU podle svých tradic a ústav odlišují.²⁶ Právo volit do EP mají občané EU po dosažení 18 let, výjimku tvoří pouze Rakousko, které se rozhodlo snížit věkovou hranici voličů na 16 let.²⁷ Právo být volen do

²³ Poslanci Evropského parlamentu [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/meps.html>>.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Volby do Evropského parlamentu [online]. *Euroskop.cz*, [2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/632/sekce/volby>>.

²⁶ Evropský parlament [online]. *Euroskop.cz*, [2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/92/sekce/evropsky-parlament/>>.

²⁷ V Rakousku budou smět volit šestnáctiletí [online]. *Novinky.cz*, [2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/116432-v-rakousku-budou-smet-volit-sestnactileti.html>>.

EP nabývají občané EU od různé věkové hranice v rozmezí 18 a 25 let.²⁸ Volby do EP jsou odlišné v množství volebních obvodů a také v uzavírací klauzuli, kterou si členské státy stanovují samy, avšak nesmí překročit 5 % odevzdaných hlasů.²⁹ Termín voleb také není jednotný a řídí se podle tradic jednotlivých zemí. Jednotnost nenalezneme ani v povinnosti, co se týče účasti voleb do EP. Povinně k evropským volbám musí docházet občané Belgie, Řecka a Lucemburska.³⁰

Zatím poslední datum voleb připadl na rok 2009. Parlament v současné době tvoří 754 poslanců ze všech 27 členských zemí EU a zastupuje více než 500 milionů lidí žijících v členských zemích EU. V sedmém volebním období 2009–2014 zastupuje ČR 22 poslanců z řad ODS, ČSSD, KSČM a KDU-ČSL.³¹

V současném EP se vyskytuje problém s nízkou volební účastí projevující se s nízkým zájmem voličů o celkové dění v EU. Také se objevují názory, že volby do EP jsou volbami druhého řádu a to také z důvodů, že geograficky je EP více vzdálen od zájmů a potřeb voličů v jednotlivých členských zemích. To znamená, že EP podle občanů členských států nepomáhá a neřeší otázky zaměstnanosti, sociální podpory, financí, bezpečnosti, vzdělání, bytové politiky. Tato problematika bude rozvedena v podkapitole volební účasti.³²

2.2 Členové Evropského parlamentu

Členové EP zasedají v rámci celoevropských politických frakcí, nikoliv v rámci národních států. V současné době je zde sedm politických frakcí a také nezařazení poslanci. Tím jsou zde zastoupeny všechny postoje k evropské integraci. Poslanci EP zastávají své funkce rovněž v parlamentních výborech, které se zaměřují na určité politické oblasti (např. hospodářské, právní, zahraničněpolitické a jiné).³³ Počet výborů není přesně

²⁸ Evropský parlament [online]. *Euroskop.cz*, [2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/92/sekce/evropsky-parlament/>>.

²⁹ Úřední věstník L 283 , 21/10/2002 S. 0001 – 0004 [online]. *Eur-lex.europa.eu*, [2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2002:283:0001:01:CS:HTML>>.

³⁰ Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/meps.html>>.

³¹ Tamtéž.

³² Volby do EP: rekordně nízká volební účast [online]. *Euractiv.cz*, [2012-12-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/evropske-volby-2009/clanek/volby-do-ep-rekordne-nizka-volebni-ucast-006106>>.

³³ Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/meps.html>>.

vymezen a pro volební období 2009–2014 je jich dohromady 23.³⁴ Každý členský stát EU má stanoven počet europoslanců podle počtu obyvatel a je potřebné řídit se zásadou sestupné poměrnosti, tzn. že čím je větší počet obyvatel v zemi, tím větší počet křesel mají v EP a tím více obyvatel zastupuje jeden europoslanec.³⁵ Stanovený počet poslanců se může měnit při změně počtu členských zemí (noví členové). Po volbách v roce 2009 vstoupila v platnost Lisabonská smlouva stanovující pevně daná pravidla, která platí pro sestavení EP. Nejvyšší možný počet všech poslanců v EP je stanoven na 750 + předseda, tj. 751. Minimální počet poslanců v EP na zemi je 6 a maximální počet poslanců 96. Tyto počty budou platit pro další volební období.³⁶

V červnu 2009 byl pro volební období 2009–2014 podle smlouvy z Nice stanoven následující počet křesel pro jednotlivé členské země:³⁷

Tabulka 2: Počet křesel pro jednotlivé členské země k červnu 2009.

Belgie	22	Malta	5
Bulharsko	17	Německo	99
ČR	22	Nizozemsko	25
Dánsko	13	Polsko	50
Estonsko	6	Portugalsko	22
Finsko	13	Rakousko	17
Francie	72	Řecko	22
Irsko	12	Rumunsko	33
Itálie	72	Slovensko	13
Kypr	6	Slovinsko	7
Litva	12	Španělsko	50

³⁴ Evropský parlament [online]. *Euroskop.cz*, [2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/92/sekce/evropsky-parlament/>>.

³⁵ Evropský parlament – zpravodajství [online]. *Europarl.europa.eu*, [2013-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/content/20130308STO06280/html/Evropsk%C3%BD-parlament-po-p%C5%99%C3%AD%C5%A1t%C3%ADch-volb%C3%A1ch-ze%C5%A1t%C3%ADh%C3%AD-na-751-poslanc%C5%AF>>.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ HAVEL, J. Jak funguje Evropský parlament [online]. *Jirihavel.cz*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.jirihavel.cz/evropska-unie-nejen-pro-studenty/jak-funguje-evropsky-parlament/>>.

Lotyšsko	8	Velká Británie	72
Lucembursko	6	Švédsko	18
Maďarsko	22	CELKEM	736

Zdroj: Jak funguje Evropský parlament.³⁸

Jak již bylo zmíněno výše, poslanci v EP jednají v rámci politických frakcí, do kterých jsou podle politické příslušnosti rozděleni. Takže počet křesel podle politických frakcí k 14. 7. 2009 je následující:

Tabulka 3: Počet křesel podle jednotlivých politických frakcí 14. 7. 2009.

Politická frakce	Počet křesel
Skupina Evropské lidové strany	265
Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů v EP	184
Skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu	84
Skupina Zelených/Evropské svobodné aliance	55
Evropská konzervativní a reformní skupina	55
Skupina konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice	35
Evropa Svobody a Demokracie	32
Nezařazení poslanci	26
CELKEM	736

Zdroj: Jak funguje Evropský parlament.³⁹

Politickou frakcí s největším počtem křesel zastává Skupina Evropské lidové strany s 265 poslanci a Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů v EP se 184 poslanci. Nejméně křesel mají Nezařazení poslanci s 26 poslanci.

³⁸ HAVEL, J. Jak funguje Evropský parlament [online]. *Jirihavel.cz*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.jirihavel.cz/evropska-unie-nejen-pro-studenty/jak-funguje-evropsky-parlament/>>.

³⁹ Tamtéž.

Pro zbývající část volebního období 2009–2014 došlo v roce 2011 podle návrhu změny Smluv o přechodném opatření týkající se složení EP ke zvýšení počtu křesel v EP na 754 a týkalo se dvanácti států⁴⁰:

Tabulka 4: Zvýšení počtu křesel EP do konce volebního období 2009–2014.

Bulharsko	1	Nizozemsko	1
Španělsko	4	Rakousko	2
Francie	2	Polsko	1
Itálie	1	Slovinsko	1
Lotyšsko	1	Švédsko	2
Malta	1	Velká Británie	1

Zdroj: Revize Smluv 17196/09⁴¹

Do konce sedmého volebního období je tedy podle ustanovení počet křesel v EP pro Bulharsko 18, Španělsko 54, Francii 74, Itálii 73, Lotyšsko 9, Maltu 6, Nizozemsko 26, Rakousko 19, Polsko 51, Slovinsko 8, Švédsko 54 a Velkou Británii 73.

Je třeba dodat, že se v tomto volebním období počet europoslanců opět bude měnit, a to 1. července 2013 po vstupu Chorvatska do EU. Přibude tak 12 chorvatských europoslanců a dojde k celkovému zvýšení počtu poslanců EP na 766.⁴²

V nadcházejících volbách, které připadají na květen 2014, dojde naopak k úbytku poslanců EP ze 766 na 751 (nejvyšší počet stanovený Lisabonskou smlouvou). Počet europoslanců za ČR se zredukuje z 22 na 21 a podobně na tom bude dalších 11 zemí, které také přijdou o jedno křeslo. Německo svůj stav sníží o 3 europoslance. Dne 13. března 2013 EP schválil znění, že v osmém volebním období (2014–2019) by dále nemělo dojít

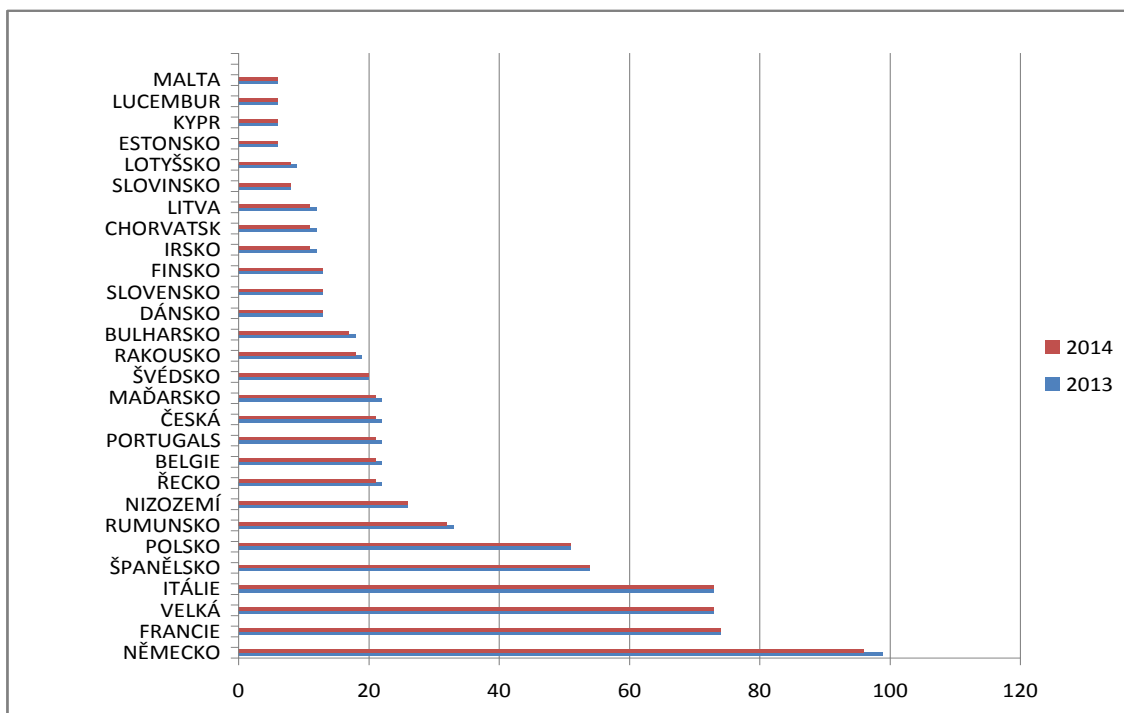
⁴⁰ Revize Smluv 17196/09 [online]. *Register.consolidium.europa.eu*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://register.consolidium.europa.eu/pdf/cs/09/st17/st17196.cs09.pdf>>.

⁴¹ Tamtéž.

⁴² Evropský parlament – zpravodajství [online]. *Europarl.europa.eu*, [2013-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/content/20130308STO06280/html/Evropsk%C3%BD-parlament-po-p%C5%99%C3%AD%C5%A1t%C3%ADch-volb%C3%A1ch-ze%C5%A1t%C3%ADh%C3%AD-na-751-poslanc%C5%AF>>.

k žádnému nevyšení poslanců EP. Jak by se o 751 křesel v EP mělo podělit 28 členských zemí, ukazuje následující graf, který je umístěn na oficiálních stránkách EP.⁴³

Graf 1: Plánované rozdělení křesel pro rok 2013 a 2014.

Zdroj: Evropský parlament⁴⁴

Každý poslanec EP je povinen uvést své profesní činnosti, jinou platově hodnocenou práci či funkci a vyjádřit se o svých vedlejších příjmech. Od 14. července 2009 začal platit nový jednotný statut, který napravuje předešlé nerovnosti v platových podmínkách

⁴³ Evropský parlament – zpravodajství [online]. *Europarl.europa.eu*, [2013-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/content/20130308STO06280/html/Evropsk%C3%BD-parlament-po-p%C5%99%C3%AD%C5%A1t%C3%ADch-volb%C3%A1ch-ze%C5%A1t%C3%ADh%C3%AD-na-751-poslanc%C5%AF>>.

⁴⁴ Evropský parlament – zpravodajství [online]. *Europarl.europa.eu*, [2013-03-14]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/resources/library/images/20130313PHT06485/20130313PHT06485_original.jpg?epbox>.

europoslanců, a tím zaručuje větší průhlednost. Nyní všichni poslanci EP pobírají stejné platy, které byly dříve v různých zemích rozdílné.⁴⁵

EP se vedle svých poslanců sestává z předsednictva EP, které má na starosti rozpočet a administrativní záležitosti a je voleno po dvou a půl letech. Předsednictvu náleží čtrnáct místopředsedů, pět kvestorů s poradní funkcí a v neposlední řadě předseda, který zpravidla pochází z jedné z nejsilnějších frakcí. Předseda ve svém dvou a půl letém volebním období řídí vnitřní činnosti EP, předsedá plenárním zasedáním, přijímá rozpočet a zastupuje EP navenek. Od 1. ledna 2012 je současným předsedou EP německý politik Martin Schulz (Sozialdemokratische Partei Deutschlands/Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů v EP). EP dále náleží Konference předsedů, kterou tvoří předsedové jednotlivých politických frakcí a předseda parlamentu, dále generální sekretariát, tajemník sekretariátu a 35 delegací sloužících k posilování a udržování mezinárodních kontaktů EP.⁴⁶

2.3 Sídla Evropského parlamentu

EP má tři oficiální sídla, což je dáno jeho složitým historickým vývojem a spory mezi státy EU. Ve francouzském Štrasburku se koná jeden týden v měsíci plenární zasedání, tedy za přítomnosti všech poslanců EP. Sídlo generálního sekretariátu a předsednictva EP se nachází v Lucemburku. V Bruselu probíhají schůze parlamentních výborů, které se konají dva týdny v každém měsíci, doplňující dvoudenní zasedání všech členů parlamentu a schůze poslanců uvnitř politických skupin, konané ve zbývajícím týdnu.⁴⁷ Tento systém je velice náročný na cesty europoslanců, a to jak z praktického tak z finančního hlediska. Vladimír Železný se v roce 2008 vyjádřil, že tyto přesuny přijdou daňové poplatníky na více než 200 milionů eur ročně. Systém těchto sídel je ukotven v zakládajících smlouvách Unie, takže šance na změnu je v tomto případě mizivá.⁴⁸

⁴⁵ Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/meps.html>>.

⁴⁶ Činnosti EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/activities.html>>.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Tři sídla EP stojí miliony eur, nic se ale nezmění [online]. *Ekonomika.idnes.cz*, [2012-03-19]. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/tri-sidla-evropskeho-parlamentu-stoji-miliony-eur-nic-se-ale-nezmeni-ljk-/eko_euro.aspx?c=A080523_130904_eko_euro_maf>.

2.4 Jazyková pestrost Evropského parlamentu

EP je charakteristický svou mnohojazyčností, tzn. že se občané EU mohou informovat o právních předpisech v jazyce té členské země, ze které pochází. Každý poslanec EP má právo jednat a vyjadřovat se ve svém rodném jazyce. Od 1. ledna 2007 EP jedná 23 úředními jazyky členských zemí EU, a to v angličtině, dánštině, finštině, francouzštině, italštině, němčině, nizozemštině, portugalštině, řečtině, španělštině, švédštině, češtině, polštině, estonštině, lotyštině, litevštině, maďarštině, maltštině, slovinštině, slovenštině, irštině, bulharštině a rumunštině. K překladům a tlumočení má EP k dispozici překladatelské a tlumočnické oddělení a oddělení kontroly právních textů.⁴⁹

2.5 Pravomoci Evropského parlamentu

Jak už bylo uvedeno, vliv a pravomoci EP se postupně zvyšovaly během jeho vývoje, a to od roku 1952 až po Lisabonskou smlouvu. EP má tři hlavní úlohy:⁵⁰

- 1) Parlament má společně s Radou schvaluje a projednává právní normy EU. Jedná se o řádný legislativní postup, který se dříve nazýval procedura spolurozhodování. Lisabonská smlouva dala EP větší pravomoci v působení na znění zákonů především v oblasti zemědělství, energetické politiky, imigrace a finančních prostředků EU.⁵¹
- 2) Vykonává dohled nad dalšími orgány EU, především nad Komisí EU. Má pravomoc schválit či zamítnout jmenování komisařů. To v praxi znamená, že 27 nově navržených členů Komise musí být nejprve schváleno EP a až poté se mohou chopit svého úřadu. Ze strany EP může být také členům Komise vyslovena nedůvěra a ta pak musí odstoupit jako celek. Komisi zatím nedůvěra vyjádřena nebyla, avšak v roce 1999 Komise sama odstoupila, k čemuž ji vedly obavy z vyslovení nedůvěry Parlamentem. Parlament se dále

⁴⁹ Činnosti EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/activities.html>>.

⁵⁰ Evropský parlament [online]. *Europa.eu*, [2012-03-19]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-parliament/index_cs.htm>.

⁵¹ Tamtéž.

věnuje průzkumu zpráv, které Komise předloží. Europoslanci se zabírají peticemi občanů a mají na starost sestavení vyšetřovací komise.⁵²

3) Společně s Radou přijímá roční rozpočet EU. Dále vykonává dohled nad rozpočtem EU a disponuje pravomocí přijmout nebo odmítnout celkový rozpočet. Pověřený výbor EP každý rok vystaví posudek, jak Komise hospodařila s rozpočtem v minulém roce.⁵³

⁵² Evropský parlament [online]. *Europa.eu*, [2012-03-19]. Dostupné z WWW: < http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-parliament/index_cs.htm>.

⁵³ Tamtéž.

3. Česká republika a volby do Evropského parlamentu

Koncept zákona o volbách do EP byl schválen českou vládou dne 11. září 2002 a o 8 dní později byl podán k projednání Poslanecké Sněmovně Parlamentu České republiky. První čtení se uskutečnilo 8. října, druhé 26. listopadu a poslední 3. prosince roku 2002.⁵⁴

Dne 9. prosince byl Sněmovnou schválený návrh volebního zákona předložen k projednání Senátu. Ten byl projednán a s doplňky a pozměňujícími návrhy vrácen Sněmovně, kde byl definitivně schválen 18. února 2003. Ve Sbírce zákonů vyšel 4. března 2003.⁵⁵

Volební zásady uvedené v zákoně vychází z principů a zásad voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Hlavní rozdíl je v tom, že celá země představuje jediný volební obvod, což vyplývá z toho, že počet volených poslanců do EP za ČR je poměrně malý. Představou celé země jako jediného volebního obvodu se ČR zařadila k většině ostatních členských zemí. S větším počtem volebních obvodů zůstala Belgie, Francie, Irsko, Itálie, Polsko a Velká Británie.⁵⁶

Volby do EP v České republice se konají ve dvou dnech, a to v pátek a v sobotu. Tím jsou shodné jako u voleb do Parlamentu České republiky. Tento způsob je v Evropě výjimečný, vzhledem k tomu, že v ostatních členských zemích je volební den pouze jeden. Časový úsek, ve kterém se volby mohou uskutečnit, je přímo daný či jej určují předpisy na evropské úrovni.⁵⁷

Evropské občanství zajišťuje občanům ČR právo se účastnit voleb do EP v kterékoliv členské zemi, ale při splnění určitých podmínek.⁵⁸ Své aktivní volební právo do EP může občan ČR uplatňovat, jestliže alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let a také občan jiného členského státu EU, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let a je po dobu nejméně 45 dnů přihlášen k trvalému či přechodnému pobytu na území ČR. Každý občan

⁵⁴ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 59.

⁵⁵ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 120.

⁵⁶ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 122.

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 123.

může volit v týchž volbách do EP jen jednou. Volební právo do EP v ČR nemůže být uplatňováno, pokud jsou občané zbaveni způsobilosti k právním úkonům.⁵⁹

Obdobně se to týká i v případě, kdy se občan EU uchází o kandidaturu na poslance v jiné zemi. Občan jiné členské země EU, který chce v ČR podat kandidaturu má povinnost předložit potvrzení, a to v písemné podobě od příslušných správních orgánů státu, ze kterého pochází. Tímto potvrzením doloží, že mu v této zemi není odejmuto právo být volen.⁶⁰

Každá země EU si podmínky kandidatury určuje samostatně. V ČR je podmínkou pro kandidaturu věk 21 let, jde-li o občana jiného státu, musí být nejméně 45 dnů veden v evidenci obyvatel.⁶¹ Každý občan může v týchž volbách do EP podat svoji kandidaturu pouze jednou.⁶²

Podávat kandidátní listiny zákon umožňuje pouze politickým stranám a hnutím, resp. jejich koalicím. Možnost podávat volební listiny volebním skupinám není povoleno.⁶³

Současně s podmínkami pro kandidaturu a vykonávání funkce poslance EP s funkcemi v institucích EU. Taktéž jsou stanoveny pravidla pro neslučitelnost funkce poslance EU s funkcemi v ČR. Funkce poslance je neslučitelná funkcemi v EU:

- se členstvím v komisi EU
- s funkcí soudce, generálního prokurátora
- se členstvím v Hospodářském Sociálním výboru
- se členstvím v Radě guvernéra, v Řídícím výboru
- s postavením úředníka v činné službě nebo zaměstnance orgánů

Funkce poslance EP je neslučitelná s funkcemi v ČR:

- se členstvím ve vládě ČR
- s úřadem prezidenta ČR
- s funkcí poslance Poslanecké sněmovny ČR
- s funkcí soudce ČR
- s funkcí státního zástupce ČR

⁵⁹ Zákon o volbách do Evropského parlamentu 62/2003 Sb. [online]. *Europa.eu*, [2012-03-19]. Dostupné z WWW: < http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-parliament/index_cs.htm>.

⁶⁰ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 125.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Zákon o volbách do Evropského parlamentu 62/2003 Sb. [online]. *Europa.eu*, [2012-03-19]. Dostupné z WWW: < http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-parliament/index_cs.htm>.

⁶³ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 125.

- s funkcí Veřejného ochránce práv ČR
- s dalšími funkcemi, které stanoví zvláštní zákon⁶⁴

Zákon o volbách do EP též stanovuje vznik mandátu. Ústava ČR stanoví, že mandát poslance či senátora Parlamentu ČR vzniká zvolením (čl. 19), naproti tomu mandát poslance EP vzniká zahájením první schůze EP v novém funkčním období. Je to proto, že volby do EP jsou v rozmezí 4 dnů a tím by mandáty jeho členů končily v různou dobu.⁶⁵

V České republice do EP mohou kandidovat pouze politické strany, hnutí a jejich koalice, podobně jako ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Každý volič má dva preferenční hlasy, které může a nemusí použít. V případě, že použije oba preferenční hlasy, musí je přidělit dvěma různým kandidátům, nemůže přidělit oba hlasy jednomu kandidátovi.⁶⁶

3.1 Vstup České republiky do Evropské unie

Již od roku 1996, kdy ČR podala oficiální přihlášku ke vstupu do EU, se v ČR rozvíjí určitá kampaň představování kladů i záporů, které s sebou přináší vstup do EU. Jde především o vytváření názorů v politických stranách, kdy se u některých stran projevuje euroskepticismus, obavy ze ztráty suverenity a velké podřízenosti či závislosti na EU.⁶⁷

V březnu 1998 byly zahájeny vstupní rozhovory mezi EU a ČR a začalo se s vyjednáváním podmínek pro vstup ČR do EU. Pro vstup do EU musely být splněny stanovené podmínky ze strany Unie v jednotlivých oblastech správy a řízení obchodu, legislativy apod.⁶⁸

Z těchto důvodů vznikaly různé názory a stanoviska. Bylo patrné, že bez integrace a EU to v Evropě asi nepůjde, ale na druhé straně je třeba zvážit, zda jsou ČR dojednané podmínky výhodné. Mnoho občanů je nepovažovalo za výhodné a obávalo se o postavení ČR a její budoucnost v EU.⁶⁹

⁶⁴ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 139.

⁶⁵ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 140.

⁶⁶ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 139.

⁶⁷ ČEJKA, Marek. MOŘKOVSKÁ, Lucie. *Česká republika a Evropská unie*. Brno, 2002, s. 63-75.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Tamtéž.

Bylo rozhodnuto o vyhlášení referenda ke vstupu ČR do EU, přičemž nebyla stanovena minimální účast nutná pro uznání jeho výsledků.⁷⁰

Referendum o vstupu ČR do EU proběhlo ve dnech 13. a 14. června 2003. K hlasování přišlo 55,2 % oprávněných voličů, tedy těch, kteří vyjadřovali největší podporu začlenění ČR do EU. Výsledek referenda pro začlenění ČR do EU zněl 77,33 %. Tímto výsledkem mohla být ČR přijata do EU, což se stalo 1. května 2004.⁷¹

3.2 Česká republika a volby do Evropského parlamentu v roce 2004

Po přijetí do EU se ČR mohla připravovat na první volby do EP. Ty se konaly ve dnech 10. a 11. června 2004. Byla stanovena pravidla pro volební kampaň do Evropské unie. Oficiální počátek kampaně 16 dní před začátkem voleb (25. 5. 2004). Prezentace v České televizi a v Českém rozhlasu je umožněna každé kandidující straně rovným dílem, a to v celkové délce 14 hodin. Zveřejňování volebních průzkumů končí 3 dny před začátkem voleb.⁷²

Volební kampaň v ČR před jejími prvními volbami do Evropského parlamentu se nijak výrazně neodlišovala od kampaní do parlamentních národních voleb. Občanská demokratická strana (ODS) se držela konzervativních hesel a na billboardech se objevoval její předseda Mirek Topolánek. Česká strana sociálně demokratická (ČSSD) svou kampaní voliče nechávala chladnými a to především nepříliš úspěšným ohlasem vlády Vladimíra Špidly, jakožto nasazení Libora Roučka do kandidátní listiny. Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM) apelovala na nebezpečí ze strany Německa a jeho snahu o zrušení Benešových dekretů. Naopak malé strany jako Sdružení nezávislých kandidátů-Evropští demokraté (SNK-ED) v čele s Josefem Zieleniecem a hnutí Nezávislých (NEZ) v čele s Vladimírem Železným a Janou Bobošíkovou se těšily většímu zájmu, nežli tomu bylo při volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2002. Volební kampaně se spíše zaměřovaly proti vládní straně a málo se věnovaly evropským tématům.⁷³

⁷⁰ ČEJKA, Marek. MOŘKOVSKÁ, Lucie. *Česká republika a Evropská unie*. Brno, 2002, s. 63-75.

⁷¹ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 98-100.

⁷² ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 181.

⁷³ Blafková, Martina. Volby do Evropského parlamentu v ČR (2004) [online]. *E-polis.cz*, [2012-11-30]. Dostupné z WWW: < <http://www.e-polis.cz/evropska-unie/275-volby-do-evropskeho-parlamentu-v-ceske-republice-2004.html>>.

V předvolebních průzkumech se spekulovalo o vítězství ODS, druhá pozice pak měla patřit KSČM. Nepočítalo se ale s úplným krachem ČSSD a nárůstu SNK-ED.⁷⁴

Volební programy představují závazky a sliby sledovaných politických uskupení. Proto, aby politické strany mohly prosadit alespoň něco ze svého programu, musí se stát součástí politických frakcí v EP. To z toho důvodu, že do EP se nevolí podle zemí či osobnosti kandidátů. Tudíž není výhodné, aby jednotlivec zůstal nezařazen, protože tím by stál mimo hlavní politické dění a vyjednávání. Jeví se zde i problém, že volební programy jednotlivých stran slibují něco, co nemohou splnit, protože daná problematika není v pravomoci EP – např. snižování daní, bezplatné zdravotnictví, vyšší zaměstnanost apod. Lze říci, že volební programy neodpovídají možnostem jejich prosazení v EP, ať již pro svou konkrétnost či obecnost.⁷⁵

EP kandidovalo celkem 31 politických stran a politických subjektů s těmito výsledky⁷⁶:

Tabulka 5: *Výsledky jednotlivých politických stran ve volbách konaných 11.–12. 6. 2004.*

Název subjektu	Platné hlasy v %
Sdružení nezávislých a Evropští demokraté	11,02
Koruna Česká (monarchistická strana)	0,12
Helax-Ostrava se baví	0,14
Česká strana sociálně demokratická	8,78
Národní koalice	0,12
Občanská demokratická strana	30,04
Strana pro otevřenou společnost	0,23
Strana demokratického socialismu	0,07
Strana zelených	3,14
Humanistická aliance	0,17
Konzervativní strana	0,21
„Sdružení nestraníků“	0,50

⁷⁴ Blafková, Martina. Volby do Evropského parlamentu v ČR (2004) [online]. *E-polis.cz*, [2012-11-30]. Dostupné z WWW: < <http://www.e-polis.cz/evropska-unie/275-volby-do-evropskeho-parlamentu-v-ceske-republice-2004.html>>.

⁷⁵ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 230.

⁷⁶ Tamtéž, s. 239.

Strana občanů Republiky české	0,11
Masarykova demokratická strana	0,18
Všeobecná občanská strana	0,03
Dělnická strana	0,18
Strana práce	0,07
Balbínova poetická strana	0,59
Za zájmy Moravy ve sjednocené Evropě	0,39
KDU-Československá strana lidová	9,57
Pravý blok	1,17
Strana zdravého rozumu	0,27
Unie liberálních demokratů	1,69
Komunistická strana Čech a Moravy	20,26
Strana venkova-spojené občanské síly	0,50
Strana za životní jistoty	0,51
Nezávislá iniciativa - NEI	0,71
Svobodní	0,05
„Viktor Kožený - Občanská federální demokracie“	0,08
Republikáni Miroslava Sládka	0,67
Nezávislí	8,18

Zdroj: Český statistický úřad⁷⁷

Z těchto politických stran jich bylo úspěšných pouze šest. Volby se uskutečnily v době, kdy volební období koaliční vlády ČSSD, KDU-ČSL a Unie Svobody (US-DEU) bylo přibližně v polovině. ČSSD tak zaznamenala obrovský propad a to z 30,2 % na 8,78 % platných hlasů. Špatného výsledku v těchto volbách dosáhla i US-DEU.⁷⁸

⁷⁷ Celkové výsledky hlasování 2004 [online]. *Volby.cz*, [2012-04-16]. Dostupné z WWW: < <http://volby.cz/pls/ep2004/ep11?xjazyk=CZ>>.

⁷⁸ Blafková, Martina. Volby do Evropského parlamentu v ČR (2004) [online]. *E-polis.cz*, [citováno 2012-11-30]. Dostupné z WWW: < <http://www.e-polis.cz/evropska-unie/275-volby-do-evropskeho-parlamentu-v-ceske-republice-2004.html>>.

Tabulka 6: *Výsledky voleb - kolik mandátů vítězné strany získaly v Evropském parlamentu.*

Kandidující strana	Politická příslušnost	Celkem mandátů
6 Občanská demokratická strana	ODS	9
24 Komunistická strana Čech a Moravy	KSČM	6
1 Sdružení nezávislých a Evropští demokraté	SNK-ED	3
20 Křesťanská demokratická unie-Československá strana lidová	KDU-ČSL	2
4 Česká strana sociálně-demokratická	ČSSD	2
33 Nezávislí	NEZ	2
Celkem		24

Zdroj: Český statistický úřad⁷⁹

Z celkových 132 mandátů si jich české politické strany rozdělily 24. Mandáty získala opoziční ODS (zisk 30,04 % hlasů s 9 mandáty), KSČM (20,26 % hlasů se 6 mandáty). Na třetím místě se umístil neparlamentní subjekt SNK-ED (11,02 % hlasů se 3 mandáty). Poslední tři pozice obsadily KDU-ČSL, ČSSD A NEZ (každá strana se 2 mandáty).

⁷⁹ Přehled získů mandátů 2004 [online]. *Volby.cz*, [2012-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://volby.cz/pls/ep2004/ep144?xjazyk=CZ>>.

Z čehož vyplývá, že si nejlépe z vládních stran vedli lidovci (9, 57 % hlasů). O mandáty poslanců do EP se v České republice se rozdělili tito poslanci⁸⁰:

Tabulka 7: *Seznam poslanců zvolených do Evropského parlamentu za Českou republiku.*

Kandidátní listina	Politická příslušnost	Příjmení, jméno
32	Nezávislí	Bobošíková Jana Ing.
20	KDU-ČSL	Březina Jan Ing.
6	ODS	Cabrnoch Milan MUDr.
6	ODS	Duchaň Petr RNDr.
6	ODS	Fajmon Hynek Mgr.
4	ČSSD	Falbr Richard JUDr.
24	KSČM	Flasarová Věra RSDr. Ing.
1	SNK-ED	Hybášková Jana PhDr.
24	KSČM	Kohlíček Jaromír Ing. CSc.
24	KSČM	Maštálka Jiří MUDr.
6	ODS	Ouzký Miroslav MUDr. ⁸¹
24	KSČM	Ransdorf Miloslav PhDr. CSc.
24	KSČM	Remek Vladimír Ing.
28	KDU-ČSL	Roithová Zuzana MUDr.MBA
4	ČSSD	Rouček Libor Dr.
6	ODS	Strejček Ivo PaeDr.
24	KSČM	Stros Franz
6	ODS	Škotová Nina Doc. RNDr. CSc.
6	ODS	Vlasák Oldřich Ing.
6	ODS	Zahradil Jan Ing.

⁸⁰ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 264.

⁸¹ V letech 2004-2006 výkon funkce místopředsedy EP za ČR. (Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-12-21]. Dostupné z WWW: < <http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009.html;jsessionid=ACB58BE37655561524F0497F1822568A>>).

1	SNK-ED	Zieleniec Josef Doc. Ing. CSc.
1	SNK-ED	Zatloukal Tomáš Mgr.
6	ODS	Zvěřina Jaroslav Doc. MUDr. CSc.
32	Nezávislí	Železný Vladimír Phdr.

Zdroj: Český statistický úřad⁸²

První volby do Evropského parlamentu znamenaly pro ČSSD veliké zklamání a zahýbaly i posty ve vedoucích pozicích. Premiér ČSSD Vladimír Špidla rezignoval a byl nahrazen Stanislavem Grossem.⁸³

3.3 Česká republika a volby do Evropského parlamentu v roce 2009

Tyto volby vycházely již z delšího poznávání práce europoslanců i z činnosti a vlivu EU na rozvoj ČR. Stále se ukazuje, že lidé nejsou přesvědčeni o dobré práci europoslanců, že jsou přínosem pro rozvoj své země na půdě EP. Zájem o volby do EP jsou ovlivněny též prací jednotlivých europoslanců, kdy voliči vůbec neznají je a jejich práci v parlamentu a není zde žádný kontakt mezi europoslancem a voliči v průběhu volebního období.⁸⁴

Volby do EP byly stanoveny na pátek 5. června od 14:00 do 22:00 a sobotu 6. června od 8:00 do 14:00 hodin a byly řízeny zákonem o volbách do EP č. 62/2003 Sb.⁸⁵

V ČR se volilo 22 europoslanců místo 24 v roce 2004 a to z důvodu, že došlo k rozšíření EU na 27 států. Nadále platí, že pro získání volebního práva v ČR musí volič dosáhnout 18 let věku. Každý volič má právo udělit tzv. preferenční hlas až dvěma kandidátům jím volené strany. Proveďte to zakroužkováním čísla na kandidátce. Součtem preferenčních hlasů se stanoví konečné pořadí na kandidátce.⁸⁶

⁸² Jmenné seznamy [online]. *Volny.cz*, [2012-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://volby.cz/pls/ep2004/ep2?xjazyk=CZ>>.

⁸³ SOKOL, Petr. *Volby do Evropského parlamentu 1979–2009*. Praha, 2009, s. 67.

⁸⁴ Předvolební průzkumy 2009 [online]. *Cvmm.soc.cas.cz*, [2012-04-04]. Dostupné z WWW: <<http://cvmm.soc.cas.cz>>.

⁸⁵ Volíme do Evropského parlamentu [online]. *Ct24.cz*, [2012-03-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/evropske-volby/56155-volime-do-evropskeho-parlamentu-volebni-kucharka/>>.

⁸⁶ Tamtéž.

V roce 2004 vybírali voliči europoslance z 31 uskupení, z nichž do EP se nakonec dostalo šest. Ve volbách 2009 kandiduje 33 politických stran a uskupení. V roce 2009 obhajují mandáty z voleb 2004.⁸⁷

Tabulka 8: *Obhájené mandáty z voleb roku 2004.*

Strana	Počet obhajovaných mandátů z roku 2004
Občanská demokratická strana	9
Komunistická strana Čech a Moravy	6
SNK Evropští demokraté	3
Česká strana sociálně demokratická	2
KDU- Česká strana lidová	2
Nezávislí	2

Zdroj: Český statistický úřad⁸⁸

3.3.1 Průzkumy před volbami

Jednotlivé kandidující politické strany a uskupení uváděly své volební programy, které postupně byly zveřejňovány a také komentovány v médiích. Začal se postupně sledovat vývoj stranických preferencí, který ukazuje následující tabulka⁸⁹:

⁸⁷ Vše o eurovolbách [online]. *Zpravy.idnes.cz*, [2012-03-26]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/prehledne-kdo-kandiduje-do-evropskeho-parlamentu-f7j-domaci.asp?c=A090227_092249_domaci_adb>.

⁸⁸ Přehled zisků mandátů 2004 [online]. *Volby.cz*, [2012-03-27]. Dostupné z WWW: <<http://volby.cz/pls/ep2004/ep144?xjazyk=CZ>>.

⁸⁹ Evropské volby by vyhrála ODS, zelení by neprošli [online]. *Ct24.cz*, [2012-04-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/domaci/55847-stem-a-sc-c-pro-ct-evropske-volby-by-vyhrala-ods-zeleni-by-neprosli/>>.

Tabulka 9: Předvolební průzkumy.

Výzkum	ČSSD	ODS	KSČM	KDU-ČSL	Strana zelených	SNK-ED	Suverenita	VVV	Ostatní
CVVM březen 2009	29	31	12,5	5	6,5	3	x	x	x
CVVM duben 2009	28	26	13	6	5,5	x	x	x	4,5
STEM 20. květen 2009	24,2	20,9	9	5,5	31	x	x	x	x
STEM 26. květen 2009	27	30,9	13,3	8	3,9	0,9	1,2	1,6	5,1

Zdroj: Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i.⁹⁰

Podle výsledků z průzkumu stranických preferencí se jevílo, že šanci na dobrý výsledek ve volbách a získání europoslanců mají pouze větší a známé politické strany, a to ODS, ČSSD, KSČM a KDU-ČSL. Ostatní politická uskupení získávala minimální počet hlasů, tudíž neměla šanci na zvolení zástupce do EP.⁹¹

Velkou roli v získávání preferenčních hlasů sehrávali i známé politické osobnosti nasazené do čela kandidátek. Jako příklad může být ČSSD, kde v čele kandidátky byl

⁹⁰ Předvolební průzkumy 2009 [online]. *Cvmm.soc.cas.cz*, [2012-04-04]. Dostupné z WWW: <<http://cvmm.soc.cas.cz>>.

⁹¹ Tamtéž.

nasazen Jiří Havel a Libor Rouček, za ODS Jan Zahradil a Evžen Tošenovský, za KSČM Miloslav Ransdorf a Vladimír Remek.⁹²

Podle uvedených průzkumů by volby do EP vyhrála ODS s 31%, druhá ČSSD s 27 %, třetí KDU-ČSL s 8 %. Ostatní známější strany jako Zelení, Nezávislí, Libertas, Věci veřejné dosahují pouze kolem 2 %.⁹³

Podle STEMu jsou se členstvím v Evropské unii spokojeni dvě třetiny obyvatel. Jedná se víceméně o příznivce všech politických stran kromě komunistů.⁹⁴

Na základě průzkumu STEMu je pro občany důležité, aby byly v EU hájeny české národní zájmy a řešení současné hospodářské krize.⁹⁵

Volební účast podle STEMu jako určitou slibuje 27 % voličů, dalších 36 % pak prohlašuje, že k volbám spíše půjde. Volit půjdou spíše příznivci ODS a KSČM a lidé s vysokoškolským vzděláním. Plné tři čtvrtiny lidí již jsou již rozhodnuty, koho budou volit.⁹⁶

3.3.2 Volební programy a schůze

Na předvolebních schůzích a mítincích po celé ČR byli představováni jednotliví kandidáti na europoslance a současně představen i volební program, který by měl zvolený europoslanec v EP hájit a realizovat.

V předvolební kampani do EP zastávají nejdůležitější roli strany národní. Z tohoto důvodu jsem pro ukázkou vybrala volební programy ODS, KDU-ČSL, ČSSD, KSČM a Strany zelených (SZ). Za ostatní menší strany představuji volební program Suverenity a SNK-ED.

Občanská demokratická strana (ODS)

⁹² Předvolební průzkumy 2009 [online]. *Cvmm.soc.cas.cz*, [2012-04-04]. Dostupné t WWW: <<http://cvmm.soc.cas.cz>>.

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ Evropské volby by vyhrála ODS, zelení by neprošli [online]. *Ct24.cz*, [2012-04-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/domaci/55847-stem-a-sc-c-pro-ct-evropske-volby-by-vyhrala-ods-zeleni-by-neprosli/>>.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Evropské volby by vyhrála ODS, zelení by neprošli [online]. *Ct24.cz*, [2012-04-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/domaci/55847-stem-a-sc-c-pro-ct-evropske-volby-by-vyhrala-ods-zeleni-by-neprosli/>>.

ODS řadí na první místo řešení bezpečnostní otázky včetně zajištění energetických zdrojů. Daňový a sociální systém by měl být pouze národní záležitostí. Dále mezi její nevýznamnější prosazovaná opatření patří:

Konkrétní řešení proti krizi.

Řešení pro zachování pracovních míst - odmítání plošného rozhodování podpor jako neúčinné plýtvání, které krizi prohlubuje.

Řešení pro spravedlivý sociální systém, jde o jeho adresnost. Odmítá jednotný evropský sociální systém.

Řešení pro energetickou bezpečnost, vyžaduje úzkou koordinaci všech členů EU při budování nových energovodů, renesanci jaderné energetiky.

Řešení pro ČR v Evropě, lépe využívat peníze ze zdrojů EU, zjednodušení nepřehledné evropské legislativy.⁹⁷

KDU - Československá lidové strana (KDU-ČSL)

KDU-ČSL ve svém volebním programu preferuje tři základní oblasti:

- 1) Boj proti finanční krizi.
- 2) Změna klimatu
- 3) Energetické politiky

Co se týče ekonomické oblasti, chce nastolit rovnováhu mezi volným trhem a sociální citlivostí. KDU-ČSL se řídí heslem „prosperita pro každého českého a evropského občana“, kde věnuje pozornost následujícím bodům:

Zachování ověřené sociálně tržní hospodářství.

Udržení zaměstnanosti pomocí podpory v podnikání.

Viditelná podpora vědy a výzkumu.

Přiměřený dohled nad světovým finančními službami, regulace spotřebních úvěrů a hypoték.

Podněcování investic do zelených technologií.

Podpora a zjednodušení podnikatelského prostředí.⁹⁸

⁹⁷ Volební programy evropských politických frakcí pod drobnohledem [online]. *Euractiv.cz*, [2012-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/evropske-institute/link-dossier/volebni-programy-evropskych-politickych-fraci-pod-drobnohledem-000052>>.

⁹⁸ Tamtéž.

Česká strana sociálně demokratická (ČSSD)

ČSSD se ve svém programu příliš nevěnuje změně klimatu. Okrajově se také zmiňuje o roli EU ve světové scéně.

Hlavním tématy této politické strany jsou řešení finanční krize, obnova české ekonomiky a brzké přijetí Lisabonské smlouvy. V ekonomické oblasti chce nastolit následující body:

Vypracování jasné strategie pro přijetí eura.

Podpora proexportního a investičního klimatu.

Aktualizování strategie hospodářského růstu.

Věnování stále pozornosti mezibankovnímu trhu.

Otevření více možností pro úvěrování z Evropské investiční banky.

Posílení investic do životního prostředí.

Oživení programů zateplování panelových domů.

Formulování vztahu k jaderné energetice a klasickým zdrojům elektřiny.⁹⁹

Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM)

KSČM ve svém programu vsází hlavně na sociální jistoty:

Jistota pro naše občany rodiny a děti.

Jistota zaměstnání doma i jinde v Evropě.

Ochrana a posílení práv zaměstnanců, stabilitě reálných mezd.

Vyšší investice do vzdělání, zdravotní péče, veřejné dopravy.

Bezplatné školství.

Zastavení další privatizace veřejného sektoru.

Opatření proti globální krizi.

Skutečná rovnoprávná unie občanů a států Evropy.

Mezigenerační solidarita.

Silnější kompetence EP i národních parlamentů místo nekontrolovatelné byrokracie.¹⁰⁰

⁹⁹ Volební programy evropských politických frakcí pod drobnohledem [online]. *Euractiv.cz*, [2012-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/evropske-institute/link-dossier/volebni-programy-evropskych-politickych-frakci-pod-drobnohledem-000052>>.

¹⁰⁰ Tamtéž.

Strana zelených (SZ)

SZ dává ve svém volebním programu přednost boji proti finanční krizi, boji proti klimatickým změnám a klade důraz na ochranu lidských práv v EU. Dále si dává tyto úkoly:

Vymýtit korupci.

Nastolit zelenou ekonomiku.

Zvýšit investice do vzdělávání a vědy.

Zpřísnit zákon o ochraně ovzduší.

Dostatečně financovat kulturu.

Ukončit ekonomickou diskriminaci žen.

Vytvořit „zelená pracovní místa“ a podpořit malé a střední podnikání „v oblastech, které mohou zlepšit životní prostředí v regionech.“

Přijmout Lisabonskou smlouvu a dál pokračovat v rozšiřování Unie.¹⁰¹

Suverenita

Suverenita ve svém programu upřednostňuje následující témata:

Prosazování zájmů suverénní ČR v EU.

Chránit územní a majetkové jistoty ČR a jejích občanů.

Boj proti zbytečné byrokracii.

Evropa bez bariér.

Kontinuální prosazování jaderné energie.

Pomoc při komunikaci s bruselskými úřady.

Zrušení letního času.

Odmítání Lisabonské smlouvy.¹⁰²

Sdružení nezávislých kandidátů Evropští demokraté (SNK ED)

SNK ED prosazuje následující témata:

¹⁰¹ Volební preference [online]. *Preference.webnode.cz*, [2012-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://preference.webnode.cz/volebni-progamy/sz/>>.

¹⁰² Volby do EP 2009 [online]. *Suverenita.cz*, [2012-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.suverenita.cz/kdo-jsme/volby-do-ep-2009>>.

Podpora rychlého zavedení eura v ČR.

Ratifikace Lisabonské smlouvy.

Vytvoření „skutečné energetické politiky EU.“

Reforma rozpočtu EU.

„Dotažení rozšíření EU o balkánské země.“¹⁰³

Obdobné programy předkládaly i ostatní strany a seskupení doplnění o pozitivní či negativní postoje k EU. Negativním jevem ve volební kampani a volebních shromážděních bylo násilí, fyzické útoky a kruté napadání zástupců politických stran a kandidátů na poslance. Především těmto problémům čelila od počátku právě ČSSD. Někteří lidé házeli po představitelích Sociální demokracie vejce. Prezident Václav Klaus byl zděšen projevy násilí, nenávisti, netolerance v kampani před volbami do Evropského parlamentu. Václav Klaus řekl: *„To co se dnes začíná dít na veřejných předvolebních shromážděních, na ulicích a náměstích našich měst, nemá nic společného s recesí. Je to bezprostřední útok na elementární principy demokratické soutěže politických stran, kterou jako prezident republiky i jako občan jsem povinen hájit.“*¹⁰⁴

Namísto aby předvolební kampaně pozitivně oslovovaly voliče, postrádaly vtip a nadsázku. Předvolební kampaně se u nás spíše stávají synonymem pro hrubost a osobní útoky. Také billboardy a plakáty postrádají kreativitu a vtip. *„Kampaň je u nás postavená na negativních principech. Používají je i malé neparlamentní strany,“* uvádí Daniel Kunštát z Fakulty sociálních věd v Praze. V posledních letech se předvolební kampaň odehrává především na sítích internetu, což má za cíl oslovit hlavně mladé voliče. Avšak uživatelé internetu si různé zde umístěné volební plakáty a spoty přizpůsobili k obrazu svému a v mnoha případech tak vznikly jejich humorné parodie, které byly vystavovány zejména na sociální síti facebook.¹⁰⁵

¹⁰³ Volební programy evropských politických frakcí pod drobnohledem [online]. *Euractiv.cz*, [2012-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/evropske-institute/link-dossier/volebni-programy-evropskych-politickych-fraci-pod-drobnohledem-000052>>.

¹⁰⁴ Prohlášení prezidenta republiky k probíhající předvolební kampani [online]. *Klaus.cz*, [2012-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.klaus.cz/clanky/190>>.

¹⁰⁵ Předvolební kampaň postrádá vtip [online]. *Zpravy.idnes.cz*, [2012-06-12]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/predvolebni-kampan-postrada-vtip-zustanou-po-ni-jen-vejce-p36-domaci.aspx?c=A090529_154047_domaci_lpo>.

V ČR si tedy politici na předvolebních kampaních a mítincích vyřizovali své spory a z mého pohledu šlo především o to, co nejvíce veřejně shodit a urazit konkurenční stranu. Nejmarkantnější boj mezi sebou vedly dvě největší strany ODS a ČSSD. Evropské otázky a témata byly odsunuty do pozadí. Na ukázkou jsem zvolila předvolební spot SZ, ČSSD a ODS.

Ve spotu SZ mi zprvu nebylo jasné, zda se jedná o pokus zesměšnit tuto stranu ze strany uživatelů internetu. Opak byl pravdou, SZ si ze sebe udělala legraci sama. Svůj předvolební spot situovala na farmářský dvorek, kde mezi sebou debatuje dobytek o tom, koho bude volit. Kráva je pro volbu SZ, načež koza namítá: „*Vždyť ta Káťa ani neví, co je biomasa, tak jak chce vést masy?*“ (reakce na neznalost Kateřiny Jacques, poslankyně Strany Zelených). V pozadí vidíme Martina Bursíka vezoucího se na traktoru mávající zelenou vlajkou. ODS je zde prezentována jako modrý holubník a ČSSD či KSČM v červené ohradě jako drůbež. Kohout u papírového hradu symbolizuje prezidenta ČR.¹⁰⁶

Sociální demokraté ve svém předvolebním klipu vsázejí na jistoty. Toto slovo je zde vyřčeno hned několikrát. Starý pár říká: „*ODS? Nejsme blázni! Už žádné kšefty se zdravím a důchody, potřebujeme jistotu, volíme ČSSD.*“ Dále otec v objetí své rodiny tvrdí: „*ODS nebude rozhodovat o životě našich dětí.*“ V závěru vystupuje předseda strany Jiří Paroubek a vybízí občany, aby zabránili návratu vlády Mirka Topolánka k moci.¹⁰⁷

V průběhu celého spotu občanských demokratů nás doprovází premiér Mirek Topolánek, který se snaží co nejvíce vytěžit z prvních měsíců českého předsednictví EU. S hrdostí oznamuje: „*Podařilo se nám, že nás brali vážně.*“ Ke konci spotu dodává: „*Nechceme vás strašit, chceme řešit vaše problémy.*“ Zároveň s jeho slovy vidíme billboard ODS, kde je na jedné straně vyobrazen Mirek Topolánek a na druhé Jiří Paroubek s nápisem „*Řešení místo strašení*“.¹⁰⁸

V tomto období došlo také k pádu vlády vedené Mirkem Topolánkem z ODS. Vládě byla vyslovena nedůvěra ze strany opozice, dvou poslanců z ODS a dvou poslankyň za SZ. Bylo tak získáno 101 potřebných hlasů ke svržení vlády. To vše se odehrálo v době, kdy

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ Strany už útočí na voliče předvolebními spoty [online]. *Zpravy.idnes.cz*, [2012-06-12]. Dostupné z WWW: < http://zpravy.idnes.cz/strany-uz-utoci-na-volice-predvolebnimi-spoty-podivejte-se-p49-domaci.aspx?c=A090520_115856_domaci_adb>.

¹⁰⁸ Strany už útočí na voliče předvolebními spoty [online]. *Zpravy.idnes.cz*, [2012-06-13]. Dostupné z WWW: < http://zpravy.idnes.cz/strany-uz-utoci-na-volice-predvolebnimi-spoty-podivejte-se-p49-domaci.aspx?c=A090520_115856_domaci_adb>.

ČR předsedala EU a bylo nutno urychleně problém řešit. Po různých jednáních se strany dohodly na vytvoření úřednické vlády v čele s Janem Fischerem, šéfem Českého statistického úřadu. Termín předčasných voleb měl být v říjnu roku 2009, ale po rozhodnutí Ústavního soudu České republiky byly volby posunuty na rok 2010.¹⁰⁹

3.3.3 Výsledky voleb

Volby do EP se v ČR uskutečnily v pátek 5. června a sobotu 6. června 2009. Z počtu 8 401 374 oprávněných voličů volilo 2 371 009 z nich, což odpovídá volební účasti 28,22 %. Odevzdaných hlasů bylo 2 369 137, z toho platných 2 358 934 hlasů, což představuje 99,57 %.¹¹⁰

V tomto volebním období si občané v ČR mohli vybrat z nabídky 33 politických stran a uskupení (v roce 2004 to bylo 31). Tabulka č. 10 uvádí výčet všech kandidujících stran, a to podle počtu hlasů voličů. ODS získala 9 mandátů, ČSSD 7 mandátů, KSČM 4 mandáty, KDU-ČSL 2 mandáty. Ostatní strany nedosáhly na požadovanou pětiprocentní hranici a propadly.¹¹¹

Tabulka 10: Celkové výsledky voleb v roce 2009.

Politická strana	Počet hlasů	%	Získané mandáty
Občanská demokratická strana	741 946	31,45	9
Česká strana sociálně demokratická	528 132	22,39	7
Komunistická strana Čech a Moravy	334 577	14,18	4
KDU-Československá strana lidová	180 451	7,65	2
Suverenita	100 514	4,26	x
Evropská demokratická strana	68 152	2,89	x
Věci veřejné	56 636	2,40	x

¹⁰⁹ Topolánková vláda padla [online]. *Novinky.cz*, [2012-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/164690-topolankova-vlada-padla.html>>.

¹¹⁰ Volby do EP konané na území ČR v roce 2009 [online]. *Volby.cz*, [2012-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://volby.cz/pls/ep2009/ep11?xjazyk=CZ>>.

¹¹¹ Celkové výsledky hlasování 2009 [online]. *Volby.cz*, [2012-11-04]. Dostupné z WWW: <<http://volby.cz/pls/ep2009/ep11?xjazyk=CZ>>

Staroslované a nezávislí — vaše alternativa	53 984	2,29	x
Strana zelených	48 621	2,06	x
SNK-sdružení nezávislých a Evropští demokraté	39 166	1,66	x
Strana svobodných občanů	29 846	1,27	x
Dělnická strana	25 368	1,08	x
Pravý blok	23 612	1,50	x
Libertas.cz	22 243	0,94	x
Strana důstojného života	17 061	0,72	x
Demokratická strana zelených	14 761	0,63	x
Nezávislí	12 824	0,54	x
Moravané	9 086	0,39	x
Sdružení pro republiku-Republikánská strana Československa	7 492	0,32	
Nejen hasiči a živnostníci s učiteli Evropy	6 904	0,29	x
Národní strana	6 263	0,27	x
Humanistická strana	4 584	0,19	x
Strana soukromníků České republiky	4 544	0,19	x
Koruna Česká (monarchistická strana Čech, Moravy, Slezska)	4 449	0,19	x
Zelení	3 717	0,16	x
Balbínova poetická strana	3 711	0,16	x
Česká strana národně socialistická	3 269	0,14	x
Liberálové CZ	1 775	0,08	x
Spojení demokraté-Sdružení nezávislých	1 501	0,06	x
Strana svobodných demokratů	1 423	0,06	x
Strana demokracie a svobody	986	0,04	x
Česká strana národně sociální	791	0,03	x
Lidé a politika	545	0,02	x

Zdroj: Český statistický úřad¹¹²

¹¹² Celkové výsledky hlasování 2009 [online]. *Volby.cz*, [2012-11-04]. Dostupné z WWW: <<http://volby.cz/pls/ep2009/ep11?xjazyk=CZ>>

3.3.4 Rozdělení českých mandátů v Evropském parlamentu

Podle výsledků voleb do EP v roce 2009 bylo za jednotlivé politické strany zvoleno 22 poslanců¹¹³, kteří byli zařazeni do evropských frakcí. Poslanci a poslankyně za ODS do Evropské konzervativní a reformní skupiny (ECR), poslanci a poslankyně za ČSSD do Progresivní aliance socialistů a demokratů (S&D), poslanci za KSČM do Skupiny konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice (GUE/NGL) a poslanci a poslankyně za KDU-ČSL do Evropské lidové strany (Křesťanští demokraté) a Evropští demokraté (EPP-ED).¹¹⁴ Jmenný seznam poslanců zvolených za jednotlivé strany uvádí následující tabulka:

Tabulka 11: *Jména europoslanců zvolených za jednotlivé politické strany.*

Politická strana	Jméno europoslance
ODS	Tošenovský Evžen Ing.
ODS	Zahradil Jan Ing.
ODS	Vlasák Oldřich Ing. ¹¹⁵
ODS	Cabrnach Milan MUDr.
ODS	Strejček Ivo PaedDr.
ODS	Ouzký Miroslav MUDr.
ODS	Kožušník Edvard
ODS	Fajmon Hynek Mgr.
ODS	Češková Andrea JUDr.
ČSSD	Havel Jiří Doc. Ing. CSc. ¹¹⁶
ČSSD	Falbr Richard JUDr.

¹¹³ V roce 2004 to bylo 24 poslanců z důvodu rozšíření EU na 27 států. (Přehled zisků mandátů 2004 [online]. *Volby.cz*, [2012-10-15]. Dostupné z WWW: < <http://volby.cz/pls/ep2004/ep144?xjazyk=CZ>>).

¹¹⁴ Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-12-20]. Dostupné z WWW: < <http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009.html;jsessionid=ACB58BE37655561524F0497F1822568A>>.

¹¹⁵ Od roku 2012 výkon funkce místopředsedy EP za ČR. (Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-12-30]. Dostupné z WWW: < <http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009.html;jsessionid=ACB58BE37655561524F0497F1822568A>>.

¹¹⁶ Po úmrtí Jiřího Havla v roce 2012 na jeho místo nastoupil za ČSSD Ing. Vojtěch Mynář. (Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-12-30]. Dostupné z WWW: < <http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009.html;jsessionid=ACB58BE37655561524F0497F1822568A>>).

ČSSD	Rouček Libor Dr.
ČSSD	Poc Pavel RNDr.
ČSSD	Brzobohatá Zuzana Ing.
ČSSD	Dušek Robert
ČSSD	Sehnalová Olga MUDr.
KSČM	Ransdorf Miloslav PhDr. CSc.
KSČM	Remek Vladimír Ing.
KSČM	Maštálka Jiří MUDr.
KSČM	Kohlíček Jaromír Ing. CSc.
KDU-ČSL	Roithová Zuzana MUDr. MBA ¹¹⁷
KDU-ČSL	Březina Jan Ing.

Zdroj: Evropský parlament¹¹⁸

ČR získala křeslo jednoho z místopředsedů EP, když do této funkce byl zvolen roku 2009 Libor Rouček (ČSSD). Jan Zahradil (ODS) byl zvolen za šéfa parlamentní frakce Eurokonzervativců.¹¹⁹

3.4 Porovnání voleb 2004 a 2009

Na základě předchozích informací z voleb z roku 2004 a 2009 uvádím v následujících tabulkách přehled zisku mandátů českých politických stran (tabulka č. 12) a přehled procentuální hladiny platných hlasů politických stran pro rok 2004 a 2009 (tabulka č. 13):

¹¹⁷ V roce 2013 kandidatura na post prezidentky ČR. (Zuzana Roithová [online]. *Roithova.cz*, [2013-03-9]. Dostupné z WWW: <<http://www.roithova.cz/volby2009/>>).

¹¹⁸ Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-12-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009.html;jsessionid=ACB58BE37655561524F0497F1822568A>>.

¹¹⁹ Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-12-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009.html;jsessionid=ACB58BE37655561524F0497F1822568A>>.

Tabulka 12: Zisk mandátů rok 2004–2009.

Politická strana	Počet mandátů 2004	Počet mandátů 2009
Občanská demokratická strana	9	9
Komunistická strana Čech a Moravy	6	4
Sdružení nezávislých a Evropští demokraté	3	x
KDU-Československá strana lidová	2	2
Česká strana sociálně demokratická	2	7
Nezávislí	2	x

Zdroj: Český statistický úřad¹²⁰

Tabulka 13: Zisk platných hlasů (%) – vítězné strany, porovnání roků 2004–2009.

Politická strana	Platné hlasy % 2004	Platné hlasy % 2009
Občanská demokratická strana	30,04	31,45
Komunistická strana Čech a Moravy	20,26	14,18
Sdružení nezávislých a Evropští demokraté	11,02	1,66
KDU-Československá strana lidová	9,57	7,65
Česká strana sociálně demokratická	8,78	22,39
Nezávislí	8,18	0,54

Zdroj: Český statistický úřad¹²¹

Z europoslanců zvolených za ČR v roce 2004 neobhájilo svůj mandát 41,6 %. Naprosto propadli europoslanci zvoleni za Nezávislé a za Sdružení nezávislých a Evropští demokraté, tj. celkem 5 europoslanců. Naproti tomu ČSSD dosáhla velkého vítězství, když navíc získala o 5 mandátů více než v roce 2004. KSČM ztratila 2 mandáty, pouze ODS získala stejný počet mandátů jako v roce 2004. Z jednotlivých europoslanců jich svůj mandát obhájilo celkem 14:

¹²⁰ Český statistický úřad [online]. *Volby.cz*, [2012-11-30]. Dostupné z WWW: <volby.cz>.

¹²¹ Tamtéž.

Tabulka 14: Poslanci, kteří obhájili svůj mandát.

Jméno europoslance	Politická strana
Zahradil Jan	ODS
Vlasák Oldřich	ODS
Cabrnoch Milan	ODS
Strejček Ivo	ODS
Ouzký Miroslav	ODS
Fajmon Hynek	ODS
Falbr Richard	ČSSD
Rouček Libor	ČSSD
Ransdorf Miloslav	KSČM
Remek Vladimír	KSČM
Roithová Zuzana	KDU-ČSL
Březina Jan	KDU-ČSL
Maštálka Jiří	KSČM
Kohlíček Jaromír	KSČM

Z výsledků voleb do EP lze usoudit, že naprosto propadají malé a neznámé politické strany či podobná uskupení. Úspěšnost kandidujících stran je závislá zejména na tom, jaké známé a populární osobnosti mají jednotlivé politické strany v čele svých kandidátek a jak se která politická strana prezentuje na domácí politické scéně. Dále svoji úlohu, i když méně závažnou, mají předložené volební programy.¹²²

3.4.1 Volební účast

Volební účast do EP za celou ČR v roce 2004 činila 28,32 %. V roce 2009 byl její dosah podobný, a sice 28,22 %. V porovnání s volební účastí při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky je zájem voličů vyšší v případě Poslanecké

¹²² Strany už útočí na voliče předvolebními spoty [online]. *Zpravy.idnes.cz*, [2012-06-13]. Dostupné z WWW: < http://zpravy.idnes.cz/strany-uz-utoci-na-volice-predvolebnimi-spoty-podivejte-se-p49-domaci.aspx?c=A090520_115856_domaci_adb>.

sněmovny, neboť zde v roce 2006 přišlo k urnám 64,47 % voličů a v roce 2010 pak 62,60 % voličů.¹²³

Kdybychom nahlédli na jednotlivé kraje a jejich okresy v ČR, zjistíme, že jejich výsledky s těmi celorepublikovými si jsou velmi podobné. Avšak nejvyšší volební účasti ve volbách do EP mělo Hlavní město Praha, které dosáhlo výsledku přes 30 % jak v roce 2004, tak v roce 2009. Ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky mu náleží také první post – v roce 2006 i v roce 2010 se volební účast vyšplhala až k 70 %.¹²⁴

Z důvodu podobnosti procentuálních hladin výsledků voleb v jednotlivých krajích a jejich okresech pro demonstraci uvádím v tabulce č. 15 jako příklad Jihočeský kraj a v tabulce č. 16 jeho okres Prachatice. Tato tabulka porovnává volební účast ve volbách do EP v letech 2004 a 2009 s volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 2006 a 2010:

Tabulka 15: *Volební účast v Jihočeském kraji.*

Evropský parlament	Volební účast (%)
Volební účast v roce 2004	27,29
Volební účast v roce 2009	27,69
Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky	Volební účast (%)
Volební účast v roce 2006	65,36
Volební účast v roce 2010	63,58

Zdroj: Český statistický úřad¹²⁵

Tabulka 16: *Volební účast v okrese Prachatice.*

Evropský parlament	Volební účast (%)
Volební účast v roce 2004	23,52

¹²³ Český statistický úřad [online]. *Volby.cz*, [2012-11-30]. Dostupné z WWW: <volby.cz>.

¹²⁴ Český statistický úřad [online]. *Volby.cz*, [2012-11-30]. Dostupné z WWW: <volby.cz>.

¹²⁵ Tamtéž.

Volební účast v roce 2009	24,47
Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky	Volební účast (%)
Volební účast v roce 2006	62,32
Volební účast v roce 2010	60,31

Zdroj: Český statistický úřad¹²⁶

Z následujícího přehledu pro Jihočeský kraj a okres Prachatice vyplývá, že voliči věnují pozornost volbám národním, kde se volební účast pohybuje vždy kolem 60 %. Volby do EP se takovému zájmu voličů netěší. Procentuální propad oproti volbám do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky je velmi značný.

Procentuální hladina volební účasti do EP neustále klesá nejen v ČR, ale i v celé EU (vyjímaje státy, kde je volební účast povinností – Belgie, Řecko, Lucembursko¹²⁷). Tento fakt potvrzuje následující tabulka, kde je zaznamenána volební účast od roku 1979 až do voleb posledních, konaných v roce 2009.

Tabulka 17: *Volební účast do EP 1979–2009.*

Volební rok	1979	1984	1989	1994	1999	2004	2009
Volební účast (%)	63	61	58,5	56,8	49,8	45,6	43,1

Zdroj: Český statistický úřad¹²⁸

V roce 2009 s pouhými 43,1 % volební účast tedy dosáhla své nejnižší úrovně, a to od prvních přímých voleb do této instituce, kdy volební účast byla na 63 %. Ze zemí, kde je povinná volební účast, se již po druhé za sebou dostavilo nejméně voličů v nových členských zemích Evropské unie v postkomunistických státech střední a východní Evropy,

¹²⁶ Český statistický úřad [online]. *Volby.cz*, [2012-11-30]. Dostupné z WWW: <volby.cz>.

¹²⁷ Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/meps.html>>.

¹²⁸ Volby do EP a ČSÚ [online]. *Cudo.cz*, [2012-12-01]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/volby_do_evropskeho_parlamentu_a_csu>.

především na Slovensku (necelých 20 %), naopak nejvíce voličů přišlo v Dánsku (59,5 %).¹²⁹

Tím se potvrzují názory, že volby do EP jsou vedeny jako druhořadé (second – order – elections). To znamená, že voliči i politická uskupení mají menší zájem se na těchto volbách podílet. Podle průzkumů ve většině případech mají občané členských zemí pocit, že se v těchto volbách nejedná o nic důležitého a podstatného, čemu by měli věnovat svou pozornost. V případě parlamentních národních voleb je tomu zcela jinak, ty jsou celkově pro voliče důležité. Voliči mají dojem, že se v nich jedná o mnohem více než ve volbách evropských.¹³⁰

V evropských volbách se také projevují vlivy potrestat vládnoucí strany v národních parlamentech, které se svým vládnutím nelíbí voličům, což se projevuje v podpoře opozičních stran. Tím koaliční strany ve volbách do EP výrazně ztrácejí a opozice posiluje. Jedná se o jakési referendum, jak vyjádřit nesouhlas s vládnoucí stranou.¹³¹

Tezi druhořadých voleb sestavili Karheinz Reiff a Hermann Schmitt v návaznosti na první přímé volby v roce 1979. Definovali je jako volby, kde toho není moc ve hře. Vzhledem k pravomocím, které měl EP v letech prvních přímých voleb, lze tvrdit, že jejich teorie je na místě. EP však od té doby až do doby zatím posledních voleb prošel třicetiletým vývojem, který ho více přiblížil klasickým národním parlamentům. (viz. Kapitola 2.).¹³²

Podle provedeného průzkumu volební účasti z roku 2004 Šaradín uvádí tyto důvody:

1) nespokojenost s politikou	14, 4 % občanů
2) neznalost kandidátů a jejich názorů	14, 2 % občanů
3) práce mimo domov, dovolená	12, 3 % občanů
4) hlas voliče nic nerozhodne	11, 6 % občanů
5) politika voliče nezajímá	10, 2 % občanů

¹²⁹ Volby do EP: rekordně nízká volební účast [online]. *Euractiv.cz*, [2012-12-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/evropske-volby-2009/clanek/volby-do-ep-rekordne-nizka-volebni-ucast-006106>>.

¹³⁰ Volby do EP: Stále jen druhořadé volby? [online]. *Globalpolitics.cz*, [2012-12-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.globalpolitics.cz/zamereno-na-eu/volby-do-ep-stale-jen-druhorade-volby>>

¹³¹ Volby do EP: rekordně nízká volební účast [online]. *Euractiv.cz*, [2012-12-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/evropske-volby-2009/clanek/volby-do-ep-rekordne-nizka-volebni-ucast-006106>>.

¹³² Volby do EP: Stále jen druhořadé volby? [online]. *Globalpolitics.cz*, [2012-12-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.globalpolitics.cz/zamereno-na-eu/volby-do-ep-stale-jen-druhorade-volby>>

6) Evropský parlament je zbytečný 9, 0 % občanů¹³³

Na závěr bych nízkou volební účast v ČR shrnula do šesti hlavních bodů:

- 1) Kandidáti na europoslance nejsou pro občany příliš známé nebo atraktivní osobnosti.
- 2) Účast kandidátů mezi voliči je velmi nízká jak před volbami, tak v průběhu volebního období.
- 3) Během volebního období je voličům málo známo z toho, jak poslanci v EP pracují.
- 4) Ze strany vlády či parlamentu ČR není pro veřejnost a voliče provedeno dostatečné zhodnocení jejich práce a činnosti v EP.
- 5) Různá rozporuplná a negativní opatření ze strany EU pro národní státy (např. změna názvu výrobků, jejich omezení či zastavení výroby, apod.)
- 6) Selhání médií v informovanosti občanů o EP a evropských volbách.

Odborníky, politiky a administrativní pracovníky nezájem voličů znepokojuje a zkoušejí společně najít nové způsoby, jak Evropany přilákat k volebním urnám do Evropského parlamentu. *„Z pohledu Evropské unie je velmi důležité hledat způsoby, jak zvýšit volební účast, ale hlavně jak zapojit občany do politického procesu.“* Prohlásila místopředsedkyně EP Silvana Koch-Mehrin. Podle odborníků by jedna z cest zvýšení volební účasti byla volba přes internet. Přilákal by se zájem hlavně mladých voličů a tím by se navýšila i volební účast. Takové hlasování by i značně snížilo náklady na sestavení voleb. Jako názorný příklad země s e-volbami může ostatním zemím posloužit Estonsko. Zde byly zavedeny volby přes internet již v roce 2005. Kritici však tvrdí, že největším problémem je bezpečnost a transparentnost internetových voleb. Tato myšlenka má své klady i své zápory. Je otázka budoucnosti, zda jednou všem občanům EU bude tato internetová volba umožněna.¹³⁴

Nízký zájem veřejnosti v eurovolbách se v posledních letech snaží překonat také kandidatura nepolitických kandidátů a především známých osobností z oblasti kultury,

¹³³ ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. Olomouc, 2004, s. 303.

¹³⁴ Mohou volby přes internet zvýšit volební účast? [online]. *Europarl.europa.eu*, [2012-12-01]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=IM-PRESS&reference=20110321STO15986&format=XML&language=CS>.

vědy, sportu a médií. Z toho důvodu se na kandidátkách objevila jména známých sportovců, vědců, zpěváků, herců nebo kosmonautů, kteří vsázejí na svou popularitu.¹³⁵

¹³⁵ SOKOL, Petr. *Volby do Evropského parlamentu 1979–2009*. Praha, 2009, s. 87.

4. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice

Ve druhé, didakticky orientované části této práce bude představen Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, a zvláště pak vzdělávací obor Výchova k občanství a průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, kde jsou zařazena témata týkající se Evropské unie a Evropského parlamentu.

Vstup do EU znamenal pro ČR změnu ve vzdělávacím systému. Tato změna zahrnutá v Maastrichtské smlouvě z roku 1992 spočívá v podpoře a rozvoji evropské dimenze (či evropského rozměru) a výchovy k evropanství.¹³⁶ Evropská dimenze ve vzdělávání vznikala postupně a souběžně s procesem evropské integrace, který dosud pokračuje. Spolupráce evropských států se děje z mnoha různých důvodů a jejím cílem je vytvoření společenství, které se navzájem kulturně, ekonomicky, sociálně a environmentálně prolíná. V politických dokumentech se pojem evropská dimenze objevuje již v roce 1976 a je zde kladen důraz na vyučování předmětů s ohledem na evropské souvislosti.¹³⁷ Každý občan členské země si musí uvědomit, že je součástí společného, vzájemně propojeného evropského sociálního a přírodního prostředí, kde dochází ke vzájemnému střetu v rámci spolupráce a hledání společných perspektiv. Zaváděním evropské dimenze do vzdělávání se podporuje učení se o Evropě, učení se jazykům členských zemí, vytváření si vlastních postojů o Evropě, mobilita, spolupráce a partnerství škol, orientace na evropském trhu práce aj. Úkolem každé členské země je vytvoření vlastních vzdělávacích programů, v nichž je evropská dimenze zakotvena. V ČR se stal důležitým podnětem pro zavedení evropské dimenze a průřezového tématu Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech Národní program rozvoje vzdělávání.¹³⁸

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice byl vytvořen 7. dubna 1999 na základě usnesení vlády České republiky č. 277. V tomto programu došlo ke schválení

¹³⁶ WALTEROVÁ, Eliška. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – I. Část [online]. *Rvp.cz*, [2005-10-27]. Dostupné z WWW: < <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/112/vychova-k-mysleni-v-evropskych-a-globalnich-souvislostech-i.-cast.html>>.

¹³⁷ LOCHMAN, Ondřej. *Já, občan Evropy: Jak na evropské občanství a evropskou dimenzi v projektech neformálního vzdělávání*. Praha, 2011, s. 8-9.

¹³⁸ WALTEROVÁ, Eliška. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – I. Část [online]. *Rvp.cz*, [2005-10-27]. Dostupné z WWW: < <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/112/vychova-k-mysleni-v-evropskych-a-globalnich-souvislostech-i.-cast.html>>.

hlavních cílů vzdělávací politiky v návaznosti na programové prohlášení z roku 1998. Z těchto cílů vycházela „*Koncepce vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice*“, která byla zveřejněna Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT) v květnu roku 1999. V této koncepci se MŠMT zavázalo, že rozvoj školství a vzdělání bude v příštích letech vycházet ze závazného vládního dokumentu, tzv. Bílé knihy. Tento dokument bude stanovovat obecný rámec vzdělávací politiky a jednoznačně dané střednědobé a dlouhodobé zájmy. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, též Bílá kniha, je v České republice pojat jako „*systémový projekt, formulující myšlenková východiska, obecné záměry a dlouhodobé programy, které mají být směrodatné pro vývoj vzdělávací soustavy ve střednědobém horizontu.*“ Bílá kniha má být otevřeným dokumentem, který je možno v pravidelných časových úsecích měnit a obnovovat tak, jak to bude vyžadovat společenská situace.¹³⁹ Vypracováním Bílé knihy bylo v roce 2000 pověřeno MŠMT. V této době byl v čele MŠMT Eduard Zeman, který ministroval za vlády ČSSD. Ke konečné ratifikaci tohoto dokumentu na základě usnesení vlády České republiky č. 113 dne 7. února 2001 došlo po vytvoření výročních zpráv MŠMT a publikace z roku 1999 „*České vzdělání a Evropa aneb Strategie rozvoje lidských zdrojů v ČR při vstupu do EU*“ a po uskutečnění veřejné diskuze „*Výzva pro deset milionů*“. Zmíněná kniha „*České vzdělání a Evropa*“ v první řadě rozebírá problémy českého vzdělávání ve spojitosti se vstupem České republiky do EU v roce 2004. Ve veřejné diskuzi, která probíhala ve dvou fázích, se vyjadřovali občané, pedagogové, zájmová sdružení, zaměstnanci školské správy aj. Nutno podotknout, že před schválením Bílé knihy byly vyřčeny mnohé cíle a problémy z úst odborníků a veřejnosti a nabízely se různé možnosti jejich řešení. Existovala tedy různá pojetí.¹⁴⁰

Bílá kniha se zaměřuje na vzdělávání předškolní, základní, střední, terciární a vzdělávání dospělých a jsou v ní obsaženy obecná východiska a předpoklady, které se týkají rozvoje vzdělávací soustavy. Právě její obecnost a úsilí o co největší konsensus jsou jí po určitém odstupu času vytýkány. Když se na realizaci Bílé knihy pohlédne z politického hlediska, dospěje se ke zjištění, že se průběh naplňování jejích strategií

¹³⁹ KOTÁSEK, Jiří. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. Praha, 2001, s. 7 [online]. *Msmt.cz*, [2002-12-04]. Dostupné z WWW: < <http://www.msmt.cz/dokumenty/bila-kniha-narodni-program-rozvoje-vzdelavani-v-ceske-republice-formuje-vladni-strategii-v-oblasti-vzdelavani-strategie-odrazi-celospolocenske-zajmy-a-dava-konkretni-podnety-k-praci-skol>>.

¹⁴⁰ Tamtéž.

uskutečňoval za ne příliš příznivých okolností. Mohly za to jak vnitropolitické problémy a nestabilita tamějších vlád, tak i střídání jejich lídrů a školských ministrů.¹⁴¹

Na Bílou knihu o rok později navazuje „*Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy ČR*“ (dále Dlouhodobý záměr), který rozvádí strategické cíle obsažené v Bílé knize a stanovuje strategická řešení s konkrétními kroky, které vedou k jejich uskutečnění. Tyto dva dokumenty byly prvním krokem k reformě vzdělávací soustavy v ČR. V roce 2005 vešel v platnost nový školský zákon, který je realizací strategických cílů Bílé knihy a Dlouhodobého záměru.¹⁴²

V roce 2000 se konal Lisabonský summit za přítomnosti hlav zemí EU a pro rok 2001 – 2010 ustanovil plán nazvaný Lisabonský proces, který si klade za nejdůležitější strategický cíl proměnit EU v „*nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomiku na světě, která čerpá ze znalostí a dovedností a je schopna nepřetržitého hospodářského růstu při současném dosažení většího množství lepších pracovních příležitostí a větší sociální soudržnosti*“. V oblasti vzdělávání tento plán řadí na první pozici kvalitu a efektivitu ve vzdělávání. ČR se k Lisabonskému procesu připojila v roce 2003. Své zapojení ČR potvrdila návrhem reformy vzdělávací soustavy v ČR. Východisky této reformy jsou zj. cíle, které stanovuje Bílá kniha, a také jednotlivá doporučení Evropské komise pro vzdělávání zemí v EU i jejich kandidátů.¹⁴³

V rámci reformy vzdělávací soustavy ČR je vymezena tzv. kurikulární¹⁴⁴ reforma, jejímž cílem je tvorba nových pedagogických dokumentů, za které ručí stát. Nové principy kurikulární politiky jsou definovány v Bílé knize a zakotveny ve školském zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

¹⁴¹ Analýza naplnění cílů Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice (Bílé knihy) v oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání, s. 7-9. [online]. *Msm.cz*, [2009-03-13]. Dostupné z WWW: <http://www.msm.cz/vzdelavani/skolskareforma/analyza-naplnovani-cilu-vzdelavani?highlightWords=anal%C3%BDza+napln%C4%9Bn%C3%AD+c%C3%AD1%C5%AF+N%C3%A1rodn%C3%ADho+programu+rozvoje+vzd%C4%9B1%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD>.

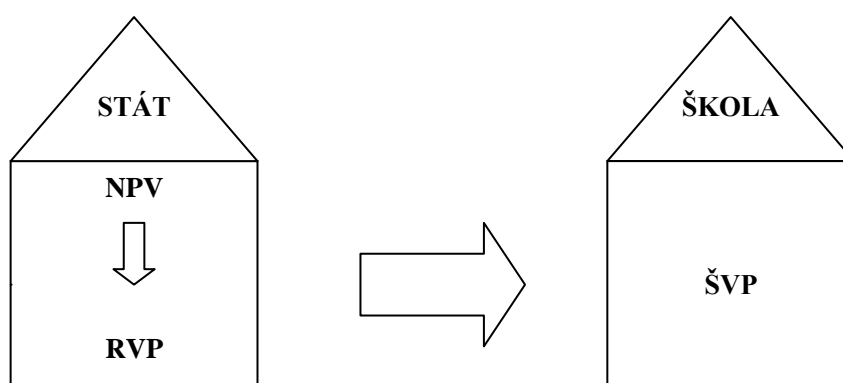
¹⁴² HRACHOVCOVÁ, Marie. HORSKÁ, Viola. ZOUHAR, Jan. *Pomáháme při tvorbě Školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství*. Praha, 2007, s. 8.

¹⁴³ HRACHOVCOVÁ, Marie. HORSKÁ, Viola. ZOUHAR, Jan. *Pomáháme při tvorbě Školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství*. Praha, 2007, s. 8.

¹⁴⁴ Pojem kurikulum je odvozen z latinského currere = běžeti. V české pedagogice se tento pojem začal více užívat až po roce 1989. V dnešní době v různých pedagogikách existuje mnoho definic kurikula, pro příklad uvádím definici dle prof. Elišky Walterové: „...*Komplex problémů vztahujících se k řešení otázek, proč, koho, v čem, jak, kdy, za jakých podmínek a s jakými očekávanými efekty vzdělávat.*“ (MÜLLEROVÁ, Lenka. ŠIKULOVÁ, Renata. *Cvičebnice obecné didaktiky pro studenty učitelství*. Ústí nad Labem, 2001, s. 40-43.)

Do vzdělávací soustavy se zavádí nové kurikulární dokumenty¹⁴⁵ pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Kurikulární dokumenty jsou uspořádány ve dvou úrovních, a to ve státní a školské. Státní úroveň představuje Národní program vzdělávání (dále NPV) a tzv. rámcové vzdělávací programy (dále RVP) a školská úroveň pak školní vzdělávací programy (dále ŠVP).¹⁴⁶ Tento systém znázorňuje schéma č. 1. Oběma vzdělávacím programům se budu více věnovat v následujících dvou podkapitolách.

Schéma 1: *Systém kurikulárních dokumentů.*

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy¹⁴⁷

4.1 Rámcový vzdělávací program

RVP je určen pro vzdělávání předškolní (RVP PV), základní (RVP ZV), gymnaziální (RVP GV) a pro střední odborné (RVP SOV). V RVP se nachází priority ve vzdělávání, které jsou dané v Bílé knize.¹⁴⁸ Školy se se zavedením nových kurikulárních dokumentů potýkají s mnohými změnami, které se dotýkají jejich vnitřního chodu. Jedná se zejména o funkce, prostředí, klima školy a také o obsahy, cíle, metody, formy a strategie vyučování.

¹⁴⁵ Kurikulární dokumenty: učební plány, učební osnovy, učebnice, didaktické a metodické pomůcky, standardy vzdělávání, evaluační standardy (SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha, 2007, s. 46.)

¹⁴⁶ JEŘÁBEK, Jaroslav. TUPÝ, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami provedenými k 1.9.2007)*. Praha, 2007, s. 9.

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ Tamtéž.

RVP vytváří Výzkumný ústav Pedagogický v Praze, který je realizátorem metodického portálu RVP. Tento portál je dostupný na webových stránkách www.rvp.cz a jeho hlavním cílem je poskytnutí pomoci pedagogům při zavádění RVP do praxe. Z toho vyplývá, že RVP je veřejným dokumentem.¹⁴⁹

RVP vychází z koncepce celoživotního vzdělávání, předvádí nové strategie vzdělávání, formuluje očekávané úrovně vzdělání pro všechny absolventy. Na základě RVP získávají školy větší autonomii a její pedagogové tak mají prostor pro rozvíjení svých tvůrčích schopností a přebírají více odpovědnosti za výsledky svých žáků, sebe samých i samotné školy.¹⁵⁰

Zejména v RVP ZV a v RVP G se pracuje s novými pojmy, kterými jsou – klíčové kompetence, vzdělávací oblasti, vzdělávací obory, průřezová témata a jejich tematické okruhy.¹⁵¹

Klíčové kompetence jsou definovány jako komplex vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, který je významný pro osobnostní růst a uplatnění žáků a studentů procházejících vzdělávacím procesem. Tito jedinci nabudou potřebných kompetencí ke spokojenému a úspěšnému životu ve společnosti, ve které se nachází. Proces osvojování si potřebných kompetencí začíná již v předškolním věku a pokračuje dále i po ukončení studia. RVP ZV a RVP G představuje celkem šest klíčových kompetencí, které však nelze chápat jako oddělené celky, nýbrž jako provázané a na sebe navazující části.¹⁵²

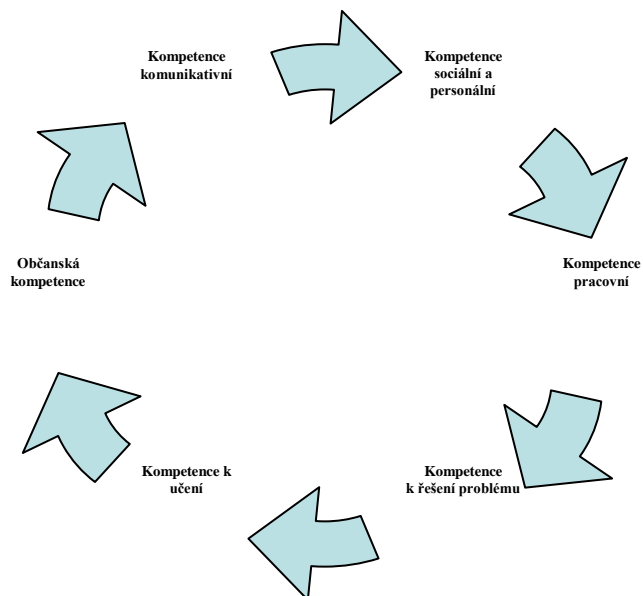
¹⁴⁹ HRACHOVCOVÁ, Marie. HORSKÁ, Viola. ZOUHAR, Jan. *Pomáháme při tvorbě Školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství*. Praha, 2007, s. 8.

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ HRACHOVCOVÁ, Marie. HORSKÁ, Viola. ZOUHAR, Jan. *Pomáháme při tvorbě Školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství*. Praha, 2007, s. 10-12.

¹⁵² Tamtéž.

Schéma 2: Klíčové kompetence.

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy¹⁵³

Vzdělávací obsah RVP ZV je obsažen ve vzdělávacích oborech, které se zařazují do větších celků – vzdělávací oblastí. Vzdělávacích oblastí je celkem devět a mohou být tvořeny buď jedním vzdělávacím oborem, nebo více vzájemně příbuznými vzdělávacími obory, jak uvádí následující tabulka:¹⁵⁴

Tabulka 18: Vzdělávací oblasti a vzdělávací obory.

Vzdělávací oblast	Vzdělávací obor
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura, Cizí jazyk
Matematika a její aplikace	Matematika
Informační a komunikační technologie	Informační a komunikační technologie
Člověk a jeho svět	Člověk a jeho svět

¹⁵³ JEŘÁBEK, Jaroslav. TUPÝ, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami provedenými k 1.9.2007)*. Praha, 2007, s. 14.

¹⁵⁴ JEŘÁBEK, Jaroslav. TUPÝ, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami provedenými k 1.9.2007)*. Praha, 2007, s. 18.

Člověk a jeho společnost	Dějepis, Výchova k občanství
Člověk a příroda	Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis
Člověk a kultura	Hudební výchova, Výtvarná výchova
Člověk a zdraví	Tělesná výchova, Výchova ke zdraví
Člověk a svět práce	Člověk a svět práce

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy¹⁵⁵

Každá vzdělávací oblast má svoji charakteristiku, co se týče jejího postavení, významu a obsahu vzdělávacích oborů. Na vzdělávací oblast dále navazují cíle, ke kterým by žáci a studenti měli být vedeni. V některých případech nelze jasně vymezit, do které vzdělávací oblasti by se měl daný obor zařadit. Např. u vzdělávacích oborů jako je Zeměpis a Výchova ke zdraví by dalo spekulovat o jejich částečné zařazení do společenskovedního základu.¹⁵⁶

Vzdělávací obsah vzdělávacích oborů v RVP ZV a RVP G tvoří očekávané výstupy praktického rázu a učivo, které slouží jako prostředek k dosažení cílů, výstupů a je strukturováno do jednotlivých témat či tématických okruhů. RVP považuje za zásadní, aby bylo dodržováno určité propojení mezi obsahem, cíli vzdělávání, očekávanými výstupy jednotlivých oborů a klíčovými kompetencemi.¹⁵⁷

Další významnou pozitivní roli při výchovně-vzdělávacím procesu sehrávají průřezová témata, která prohlubují a vytvářejí souvislosti mezi jednotlivými vzdělávacími obory. Školy pak ve svém ŠVP musí do jednotlivých předmětů zařadit všechny průřezová témata a usilovat o jejich naplnění. RVP ZV vymezuje šest průřezových témat, jejichž obsah je rozdělen do tématických okruhů, které se dále dělí na konkrétní témata.¹⁵⁸ Názvy jednotlivých průřezových témat a jejich tématických okruhů ukazuje následující tabulka:

¹⁵⁵ JEŘÁBEK, Jaroslav. TUPÝ, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami provedenými k 1.9.2007)*. Praha, 2007, s. 18.

¹⁵⁶ HRACHOVCOVÁ, Marie. HORSKÁ, Viola. ZOUHAR, Jan. *Pomáháme při tvorbě Školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství*. Praha, 2007, s. 11.

¹⁵⁷ JEŘÁBEK, Jaroslav. TUPÝ, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami provedenými k 1.9.2007)*. Praha, 2007, s. 18-19.

¹⁵⁸ JEŘÁBEK, Jaroslav. TUPÝ, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami provedenými k 1.9.2007)*. Praha, 2007, s. 90-91.

Tabulka 19: Průřezová témata a jejich tématické okruhy.

Průřezová témata	Tématické okruhy	
Osobnostní a sociální výchova	Osobnostní rozvoj	Rozvoj schopností poznávání
		Sebepoznání a sebepojetí
		Seberegulace a sebeorganizace
		Psychohygiena
		Kreativita
	Sociální rozvoj	Poznávání lidí
		Mezilidské vztahy
		Komunikace
		Kooperace a kompetice
	Morální rozvoj	Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
Hodnoty, postoje, praktická etika		
Výchova demokratického občana	Občanská společnost a škola	
	Občan, občanská společnost a stát	
	Formy participace občanů v politickém životě	
	Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	Evropa a svět nás zajímá	
	Objevujeme Evropu a svět	
	Jsme Evropané	
Multikulturní výchova	Kulturní diference	
	Lidské vztahy	
	Etnický původ	
	Multikulturalita	
	Princip sociálního smíru a solidarity	
Environmentální výchova	Ekosystémy	

	Základní podmínky života
	Lidské aktivity a problém životního prostředí
	Vztah člověka k prostředí
Mediální výchova	Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
	Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
	Stavba mediálních sdělení
	Vnímání autora mediálních sdělení
	Fungování a vliv médií ve společnosti
	Tvorba mediálního sdělení
	Práce v realizačním týmu

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy¹⁵⁹

4.2 Školní vzdělávací program

V souladu s RVP má každá škola povinnost vytvořit si svůj ŠVP. Pedagogové v rámci ŠVP vytvářejí učební osnovy jednotlivých vyučovacích předmětů dle vzdělávacího obsahu vymezeného v RVP. Všichni pedagogičtí pracovníci tak mají možnost podílet se na celkové podobě ŠVP jejich školy. Podstatou je především vzájemná spolupráce pedagogického sboru a eliminace všeho nedůležitého či neefektivního ve výchovně-vzdělávacím procesu. Pedagogové dobře znají své žáky a také podmínky školy a ŠVP jim napomáhá přizpůsobit vzdělávací obsah jejich schopnostem a možnostem. Z toho vyplývá, že ŠVP je projevem nejen pedagogické spolupráce, kreativity, ale i autonomie a svobody v rozhodování jednotlivých škol. Důležitým prvkem v ŠVP je bezpochyby prolínání a vzájemné ovlivňování jednotlivých předmětů a uvědomění si souvislostí a propojenosti mezi dílčími tématy. Stejně jako RVP je ŠVP veřejným dokumentem a obvykle je k nalezení na internetových stránkách konkrétních škol.¹⁶⁰

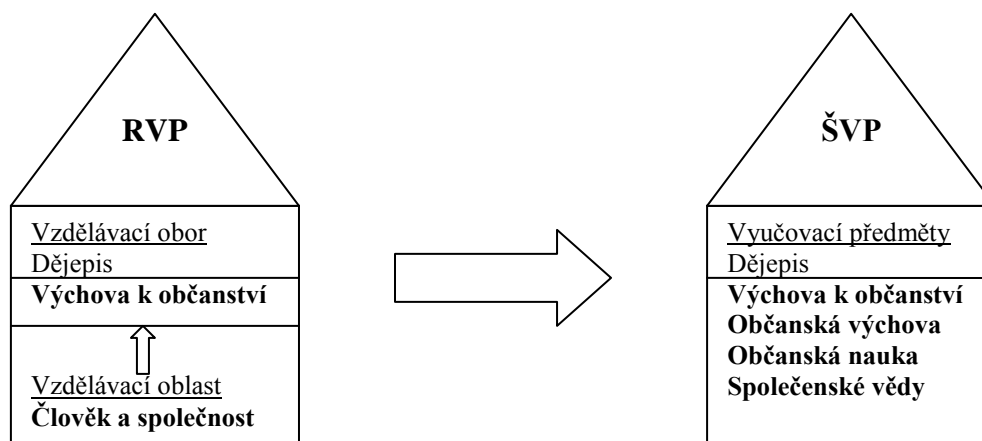
¹⁵⁹ JEŘÁBEK, Jaroslav. TUPÝ, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami provedenými k 1.9.2007)*. Praha, 2007, s. 90-101.

¹⁶⁰ HRACHOVCOVÁ, Marie. HORSKÁ, Viola. ZOUHAR, Jan. *Pomáháme při tvorbě Školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství*. Praha, 2007, s. 12-15.

Školy mají právo rozhodovat o podobě a názvu svých vyučovacích předmětů, a to na základě povinné struktury ŠVP, která je dána v RVP. Školy musí splňovat v tomto ohledu podstatný požadavek, a to aby název vyučovacímho předmětu vystihoval dominantní vzdělávací obor, který ho tvoří.¹⁶¹ V rámci toho je tedy možné v různých školách narazit na nesoulad v názvech vyučovacích předmětů, a to zejména ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství (viz schéma č.3). Tato skutečnost s sebou může přinést komplikace např. mezi rodiči žáků, kteří s možnou růzností názvů předmětů nejsou natolik obeznámeni. Bližší zpracování struktury vyučovacích předmětů je obsaženo v „Komentáři ke struktuře v ŠVP pro základní vzdělávání“, který uvádí následující možnosti:

- možnost shody se vzdělávacím oborem
- možnost integrace vzdělávacích oborů
- možnost integrace jednotlivých témat
- možnost rozdělit obor na více předmětů
- možnost integrace průřezového tématu¹⁶²

Schéma 3: *Odlišnosti v názvu vzdělávacího oboru a vyučovacímho předmětu.*

Zdroj: HRACHOVCOVÁ, Marie. HORSKÁ, Viola. ZOUHAR, Jan. *Pomáháme při tvorbě Školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství.*¹⁶³

¹⁶¹ STANĚK, Antonín. *Výchova k občanství a evropanství.* Olomouc, 2007, s. 53.

¹⁶² HRACHOVCOVÁ, Marie. HORSKÁ, Viola. ZOUHAR, Jan. *Pomáháme při tvorbě Školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství.* Praha, 2007, s. 14-15.

4.3 Vzdělávací obor Výchova k občanství

Na základě výše uvedeného je vzdělávací obor Výchova k občanství řazen do vzdělávací oblasti Člověk a společnost, kde se nacházejí obory společenskovědeckého charakteru. Na rozdíl od ostatních vzdělávacích oborů je Výchova k občanství charakteristická svou multidisciplinarností, tzn. spoluprací více vědních oborů. Jedná se především o aplikované poznatky z filosofie, politologie, psychologie, sociologie, ekonomie, práva, mezinárodních vztahů a etiky. Je třeba dodat, že společenské vědy nejsou uzavřeným celkem, ale musí se počítat s neustálým vývojem a změnami ve společnosti a jejich pravidlech.¹⁶⁴

Vzdělávací obsah oboru Výchova k občanství se podle RVP ZV pro druhý stupeň základních škol se vymezuje do pěti tématických celků – Člověk ve společnosti, Člověk jako jedinec, Stát a hospodářství, Stát a práva a Mezinárodní vztahy, globální svět. V každém takovém tématickém celku je uvedeno příslušné učivo, které má být probráno a také očekávané výstupy, kterých by žáci měli být schopni dosáhnout. Problematika Evropské unie je vymezena ve vzdělávacím obsahu Mezinárodní vztahy, globální svět, kterému je přiděleno mj. učivo o evropské integraci. Žák by měl umět pracovat s pojmy, jako jsou evropská integrace a Evropská unie. Dále by měl dokázat popsat, jaký významný dopad mělo začlenění České republiky mezi členské státy Evropské unie, jakožto i dopad na každodenní život občanů České republiky. Žák by měl být obeznámen s právy, jakých jako občan Evropské unie nabývá a které může uplatňovat na půdě Evropské unie. Zde by pedagogové neměli opomenout důležité právo zúčastnit se voleb do Evropského parlamentu po dosažení věkové hranice 18 let.¹⁶⁵

V neposlední řadě je potřebné pracovat již s výše uvedenými průřezovými tématy, které se tématu Evropské unie dotýkají. Jak napovídá samotný název, největší pozornosti se Evropské unii dostává v průřezovém tématu pod názvem Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, které je blíže popsáno v následující podkapitole.

¹⁶³ HRACHOVCOVÁ, Marie. HORSKÁ, Viola. ZOUHAR, Jan. *Pomáháme při tvorbě Školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství*. Praha, 2007, s. 15.

¹⁶⁴ HRACHOVCOVÁ, Marie. HORSKÁ, Viola. ZOUHAR, Jan. *Pomáháme při tvorbě Školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství*. Praha, 2007, s. 16-18.

¹⁶⁵ JEŘÁBEK, Jaroslav. TUPÝ, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami provedenými k 1.9.2007)*. Praha, 2007, s. 48-50.

4.4 Průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech se na druhém stupni základních škol začleňuje do vzdělávací oblasti Člověk a společnost, zejména do jejího vzdělávacího oboru Výchova k občanství, kde se mu dostává dostatečné místo k jeho realizaci a naplnění. Je zde brán zřetel na sociální, ekonomické, právní a kulturní souvislosti v evropské a globální dimenzi. Pro zařazení tohoto průřezového tématu do vzdělávacího oboru Výchova k občanství je nezbytné využití a propojení poznatků ze zeměpisu – geografie, demografie, hospodářství; z historie – klíčové události, které mají podíl na dnešní podobě Evropy, proces integrace České republiky do Evropské unie; z informační a komunikační technologie – vyhledávání a zpracovávání potřebných informací o Evropské unii na sítích internetu a také z cizího jazyku, který má praktický význam pro komunikaci, porozumění, vzdělávání, hledání pracovních příležitostí a pro celkovou mobilitu.¹⁶⁶

Průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech ve vzdělávání vyzdvihuje především evropskou dimenzi, která podněcuje žáky ke globálnímu myšlení a k pochopení mezinárodních vztahů. Důležité je, aby si žáci uvědomovali nejen svou občanskou příslušnost k České republice, ale i k celé Evropské unii. Úkolem pedagogů je tedy v jejich žácích probouzet zájem o Evropu, vést je k vnímání sebe samých jako občanů Evropské unie a vychovávat z nich budoucí zodpovědné, tvořivé, flexibilní evropské občany, kteří si jsou plně vědomi svých práv a dokáží jich využívat ve svůj prospěch.

Mezi hlavní přínosy průřezového tématu nepochybně patří respektování a porozumění evropským, ale i ostatním národům; ctění evropských hodnot, kterými jsou humanismus, svoboda, morálka, právo, zodpovědnost, racionalita, tvořivost a kritické myšlení; pochopení významu politik a institucí Evropské unie a jejich celkovému dopadu na život občanů; orientace v evropském prostředí, a tím pádem i znalost všech dostupných možností, které se občanům Evropské unie otevírají.¹⁶⁷

¹⁶⁶ JEŘÁBEK, Jaroslav. TUPÝ, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami provedenými k 1.9.2007)*. Praha, 2007, s. 95-96.

¹⁶⁷ Tamtéž.

Průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech se dělí na tři tématické okruhy, které jsou vyznačeny v následující tabulce:

Tabulka 20: *Tématické okruhy průřezového tématu Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.*

Průřezové téma	Tématické okruhy
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	Evropa a svět nás zajímá
	Objevujeme Evropu a svět
	Jsme Evropané

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy¹⁶⁸

První tématický okruh Evropa a svět nás zajímá je postaven na základě vlastních zkušeností žáků z jejich cestování po Evropě. V dnešní době se dá předpokládat, že žáci druhého stupně základní školy již alespoň jednu či více zemí Evropy navštívili a dostali se do kontaktu s obyvateli dané země a poznali či si dokonce vyzkoušeli tamější zvyky a tradice. Jestliže žáci zatím neměli z různých důvodů možnost vycestovat do jiné země, žijeme v mediálním světě, ve kterém lze snadno nalézt plno nejrůznějších informací o Evropě. Zde je žáky třeba upozornit na pečlivé a kritické vybírání informací. Cílem tohoto tématického okruhu je tedy utvořit si jasný obraz o tom, jak vypadá život v jiných zemích – co se od naší země odlišuje a co nás spojuje napříč Evropou a celým světem.¹⁶⁹

Druhý tématický okruh Objevujeme Evropu a svět se zaměřuje na naši vlast a Evropu; na Evropu a svět; evropské krajiny; mezinárodní setkávání; styl života a vzdělávání Evropanů. Pozornost je také věnována evropským symbolům a Dnu Evropy. Žáci by v tomto ohledu měli vědět, nejen jak symboly Evropské unie vypadají, ale i jaký mají původ a v neposlední řadě jaké hodnoty představují. Den Evropy by občané Evropské unie

¹⁶⁸ JEŘÁBEK, Jaroslav. TUPÝ, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami provedenými k 1.9.2007)*. Praha, 2007, s. 96.

¹⁶⁹ JEŘÁBEK, Jaroslav. TUPÝ, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami provedenými k 1.9.2007)*. Praha, 2007, s. 96.

měli oslavovat, coby připomenutí Schumanovy idey prezentované 9. května 1950, ze které vzešla Evropská unie.¹⁷⁰

Třetí tématický okruh Jsme Evropané vymezuje kořeny a zdroje evropské civilizace; významné mezníky ve vývoji evropské historie; Evropskou integraci; čtyři svobody a jejich dopad na život jedince; instituce Evropské unie a jejich fungování; co Evropu spojuje a co ji rozděluje; mezinárodní organizace a jejich příspěví k řešení problémů dětí a mládeže.¹⁷¹ V tomto tématickém okruhu je pro tuto práci klíčový obsah institucí Evropské unie a jejich fungování, neboť jednou z institucí Evropské unie (vedle Evropské rady, Evropské komise, Rady Evropské unie a dalších) je Evropský parlament. Zařazením tématu Evropského parlamentu do výuky je věnována poslední kapitola.

¹⁷⁰ JEŘÁBEK, Jaroslav. TUPÝ, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami provedenými k 1.9.2007)*. Praha, 2007, s. 96.

¹⁷¹ Tamtéž.

5. Zařazení tématu Evropského parlamentu ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství

ČR se stala v roce 2004 nedílnou součástí EU, proto je třeba se o dění v EP zajímat a plně využívat všech možností, které nám EP jakožto občanům EU nabízí. Členové EP zastupují naše zájmy a jsou voleni přímo námi občany EU. Právě právo volit a být volen do EP bych pokládala za nejdůležitější, co se týče výuky o EP. Žáky je třeba informovat i o dalších právech, kterých se jako občané EU mohou dožadovat. Jedná se např. o právo předložit EP petici ve věci, která patří do oblasti činnosti EU a která se ho přímo týká. EP zastává funkci ochránce základních lidských práv a slouží jako zprostředkovatel pro případy mezinárodních únosů dětí jejich rodiči.¹⁷² V rámci výuky o EP by měl být žákům stručně zprostředkován historický vývoj EP, aby si uvědomili, jak v průběhu let sílil význam této instituce, a také že poslanci byli původně do parlamentu dosazováni členskými státy, což se změnilo v roce 1979.¹⁷³ Dále by měly být zodpovězeny otázky týkající se struktury EP a jeho pravomocí. V neposlední řadě by žáci měli být seznámeni s různými akcemi, exkurzemi¹⁷⁴, soutěžemi, projekty a partnerskými programy¹⁷⁵, které EP po žáky a jejich učitele pořádá.

Podrobněji bych se tématice EP ve výuce věnovala poté, co žáci získají ucelený přehled o politice a politických zřízeních, umí se orientovat v Evropě a jsou obeznámeni s problematikou EU. Z toho důvodu bych výuku o EP zařadila v posledním ročníku druhého stupně základní školy. Také podle údajů, které jednotlivé školy uvádí na svých webových stránkách, se toto téma nejčastěji vyučuje v deváté třídě. Naproti tomu někteří europoslanci (viz 7. kapitola) doporučují začít s výukou již v sedmé třídě. S tímto tvrzením

¹⁷² Evropský parlament/O Parlamentu [online]. *Europarl.europa.eu*, [2013-03-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/00b3f21266/At-your-service.html>>.

¹⁷³ STEINMETZOVÁ, Dana a kol. *Jsmě v EU, buďme v obraze*. Praha, 2006, s. 59.

¹⁷⁴ Např. Parlamentarium v Bruselu – návštěvnické centrum Evropského parlamentu. (Parlamentarium [online]. *Europa.eu*, [2013-03-29]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/contact/visit/european-parliament-visitors-centre/index_cs.htm>).

¹⁷⁵ Např. Program Euroscola. (Euroscola [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-03-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/schoolsandyoung/euroscola.html>>), Program Twinning. (Twinning [online]. *Europarl.de*, [2013-03-29]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.de/www.europarl.de/view/de/Jugend/Europa_in_der_Schule/e_twinning.html>), Program Comenius. (Comenius [online]. *Europarl.de*, [2013-03-29]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.de/www.europarl.de/view/de/Jugend/EU_Jugendprogramme/Comenius.html>).

bych si dovolila souhlasit pouze z části, neboť jak jsem již uvedla, podrobnější výklad o EP bych zařadila do devátých ročníků, kdy si žáci a žákyně dokáží propojit souvislosti na základě předchozích témat a lépe tak porozumí chodu EP. V nižších ročnících bych o EP hovořila pouze okrajově.

Téma EP spadá do průřezového tématu *Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech* s tématickým okruhem *Jsme občané*, které bylo již rozebráno v předchozí kapitole. Dále by se dalo využít i dalších průřezových témat jako např. *Výchova demokratického občana* s tématickými okruhy *Občan a občanská společnost* a *Formy participace občanů v politickém životě*, *Multikulturní výchova* s tématickým okruhem *multikulturalita* a *Mediální výchova* s tématickým okruhem *Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení*.¹⁷⁶ Problematika EP nejvíce zasahuje do vzdělávacího oboru *Výchova k občanství*, dále se o ní lze zmínit i v jiných vzdělávacích oborech. V souvislosti se sídly EP v Bruselu, Lucemburku a Štrasburku ve vzdělávacím oboru *Zeměpis*; v souvislosti s historií procesu evropské integrace ve vzdělávacím oboru *Dějepis*; v souvislosti s jazykovou pestrostí EP ve vzdělávacím oboru *Cizí jazyk* a v souvislosti s kritickým vyhledáváním informací na internetových sítích ve vzdělávacím oboru *Informační a komunikační technologie*. Z toho vyplývá, že téma EP nestojí samostatně, ale je provázáno s více obory a tématy, které se vzájemně doplňují.

Výuka o EP by měla být v první řadě objektivní a vyučující by měli nechat žáky, aby si na tuto instituci vytvořili svoje vlastní názory a postoje. Důležité je vzbudit už žáků zájem a motivaci, čehož lze dosáhnout různými didaktickými metodami. Aplikovat lze zejména metody, které vybízí žáky k aktivním činnostem. Zde bych jmenovala čtyři nejčastější aktivizující metody, do kterých se řadí diskusní metody, situační metody, inscenační metody a didaktické hry.¹⁷⁷ Zaujmout pozornost žáků by učitelé měli pečlivým výběrem zajímavých, přehledných a také zábavných materiálů a pomůcek, které jsou dostupné na internetových stránkách EP či Informačních kancelářích EP.

Informační kanceláře EP slouží jako zdroj aktuálních informací o EP pro občany EU a nachází ve všech hlavních městech členských zemí EU. Vedle toho ještě existují

¹⁷⁶ JEŘÁBEK, Jaroslav. TUPÝ, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami provedenými k 1.9.2007)*. Praha, 2007, s. 90-101.

¹⁷⁷ MÜLLEROVÁ, Lenka. ŠIKULOVÁ, Renata. *Cvičebnice obecné didaktiky pro studenty učitelství*. Ústí nad Labem, 2001, s. 103.

v některých větších členských zemích (např. Německo, Velká Británie, Francie, Itálie a Španělsko) regionální kanceláře EP. Informační kanceláře mj. poskytují různé pomůcky a brožury o EU, její historii, orgánech a politikách pro mládež a školy. Na webových stránkách Informační kanceláře pro ČR (<http://www.evropsky-parlament.cz>) lze nalézt nabídky umožňující studentské stáže, soutěže a návštěvy EP v Bruselu, Štrasburku a Lucemburku.¹⁷⁸ Vyučující by tyto portály měly dobře znát, a skrze ně poskytovat žákům a žákyním nejnovější informace a šance, které EP školám nabízí. Pokud vyučující ovládají cizí jazyk, je možno využít materiálů a učebních podkladů i z jiných Informačních kanceláří členských států.

Na ukázkou jsem vybrala výukové materiály k EU, které je možno bezplatně stáhnout na webových stránkách Informační kanceláře v Německu – Europäisches Parlament Informationsbüro in Deutschland (<http://www.europarl.de/www.europarl.de/view/de/index.html>). Nutno podotknout, že informace a možnosti poskytované na německých webových stránkách jsou mnohem rozsáhlejší a propracovanější než v české verzi. V sekci „Evropa ve škole“ („Europa in der Schule“) jsou vyučujícím k dispozici mj. konkrétní návrhy výukové jednotky o EU s názvem „Evropský parlament – co je to?“ („Das Europäische Parlament – Was ist das?“) pro žáky a žákyně ve věku 13–16 let. Výuková jednotka je sestavena: 1) z úvodu k výukové jednotce, kde jsou uvedeny obecné informace pro vyučující, odkazy internetových stránek potřebných k výuce o EU a vysvětlivky klíčových pojmů týkajících se EU 2) z pěti lekcí s názvy „Uvedení do tématu EU“, „Evropský parlament“, „Tvoje práva v pracovním životě“, „Ochrana spotřebitele“ a „Život v Evropě“ 3) z pěti inscenačních her.¹⁷⁹

Každá z pěti uvedených lekcí obsahuje koncept vyučovací hodiny pro vyučující a pracovní listy pro žáky a žákyně. Ve druhé lekci „Evropský parlament“ jsou nejprve představeny cíle, kterých by mělo být ve výuce dosaženo, např. žáci umí vysvětlit co je to EP a jaké funkce zastává; jaké orgány EU vykonávají zákonodárnou a výkonnou moc; jak

¹⁷⁸ Školy a mládež [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/schoolsandyoung.html>>.

¹⁷⁹ Unterrichtseinheit „Das Europäische Parlament – was ist das?“ [online]. *Europarl.de*, [2013-04-06]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.de/www.europarl.de/view/de/Jugend/Europa_in_der_Schule/Unterrichtsmaterialien_EP_2011/Unterrichtseinheit.html>.

probíhá legislativní proces; jak je EP volen. Poté následuje přehled tří pracovních listů s jednotlivými diskusními otázkami, odpovídajícími vysvětleními a úkoly, které jsou seřazeny podle abecedy: Pracovní list č. 1: a) Co znamenají písmena EP? b) Co si představuješ pod pojmem parlament? V čem se odlišuje EP od národního parlamentu? c) Následující fotografie ukazuje EP při zasedání ve Štrasburku. Jak se nazývá zasedání všech europoslanců? d) Co znamenají pojmy legislativa a demokracie? Napadají tě i jiné -kracie? e) Umíš vysvětlit jejich význam? f) Žijeme v demokracii? Pokud ano, podle čeho se to pozná? g) Na legislativě EU se podílejí tři orgány: EP, Rada a Evropská komise (následuje stručný přehled, např.: EP má 754 členů (2013), kteří zastupují více než 500 milionů občanů EP ze všech 27 členských států. Německo má 99 europoslanců. Poslanci EP jsou voleni každých pět let v přímém a tajném hlasování. Poslanci EP jsou zastoupeni v jednotlivých politických frakcích a výborech. Plenární zasedání se koná ve Štrasburku jeden týden v každém měsíci. Frakce a výbory zasedají v Bruselu a konají se zde doplňující plenární zasedání. EP společně s Radou vydává všechny zákony týkající se EU, obě tyto instituce rozhodují o rozpočtovém plánu EU, tedy o tom, kolik financí může EU vydat a také pro koho. EP kontroluje činnost Evropské komise a může jí vyslovit nedůvěru. h) Důležité role v EU také sehraává Evropská rada a Evropský soudní dvůr (následuje stručný přehled). Tento pracovní list je doplněn i řadou zajímavostí z historie a kultury EU. Pracovní list č. 2: Jak vznikají zákony v EU – legislativní proces (následuje stručný přehled). Pracovní list č. 3: „Hra na volby“: a) Příští evropské volby připadají na rok 2014. Pokud dosáhneš věku 18 let, máš právo zúčastnit se voleb do této instituce. Jak je volen EP? b) Ve třídě jsou vybráni tři žáci, kteří představují tři politické strany (buď skutečné anebo smyšlené). Tito žáci postupně představí svou krátkou předvolební řeč za jejich stranu. c) Rozhodni se pro jednu stranu a dej jí svůj hlas. d) Vyhodnocení výsledků.¹⁸⁰

¹⁸⁰ Unterrichtseinheit „Das Europäische Parlament – was ist das?“ [online]. *Europarl.de*, [2013-04-06]. Dostupné z WWW: http://www.europarl.de/www.europarl.de/view/de/Jugend/Europa_in_der_Schule/Unterrichtsmaterialien_EP_2011/Unterrichtseinheit.html>.

6. Dotazníkový průzkum – zařazení tématu Evropský parlament ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství v Jihočeském kraji

Tento dotazníkový průzkum pod názvem „Zařazení tématu Evropský parlament ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství v Jihočeském kraji“ je určen pro vyučující předmětu občanská výchova (výchova k občanství, občanská nauka, společenské vědy) na druhém stupni základních škol.

Podobný průzkum byl proveden již v roce 2011 doktorkou Zuzanou Václavovou, která jeho výsledky analyzovala ve své rigorózní práci. V závěru hodnocení svého výzkumu poukazuje na fakt, že se výuce o Evropské unii a Evropském parlamentu věnuje většina vyučujících pouze okrajově. K dispozici měla 130 respondentů z 80 základních škol Jihočeského kraje.¹⁸¹ Uvedený průzkum sice není v takovém velkém rozsahu a nepostihuje všechny základní školy v Jihočeském kraji, nicméně mě zajímalo, zda se výsledky za dva roky posunuly směrem kupředu a školy se začaly tématu Evropský parlament ve výuce více věnovat či se jejich přístup nezměnil a výsledky jsou s odstupem času podobné.

Hlavním cílem tohoto dotazníkového šetření tedy bylo, zda se vyučující ve výuce dostatečně věnují problematice Evropské unie a zejména jedné z jejích institucí – Evropskému parlamentu, a zda pro realizaci takové výukové jednotky mají dostatečné množství materiálů a ví, kde si je mohou sami obstarat.

V rámci průzkumu bylo osloveno 36 základních škol, přičemž odpověď přišla od 20 z nich. Školám byl dotazník odeslán prostřednictvím emailové pošty, do některých byl zanesen osobně.

Dotazník obsahuje celkem 19 otázek s možností výběru jedné odpovědi, které je možno rozdělit do čtyř okruhů. První okruh je zaměřen na samotné vyučující – jejich pohlaví, věk, aprobaci, délku pedagogické praxe. Druhý okruh obsahuje otázky týkající se tématu Evropské unie – jeho začlenění v ŠVP jednotlivých škol a výběru materiálů pro výuku. Stěžejní je okruh třetí, kde jsou vyučujícím kladeny otázky na téma Evropský parlament. Vyučující jsou zde dotazováni, jak velkou pozornost věnují této instituci při výuce o Evropské unii, zda mají pro výuku dostatečné množství materiálů a jaké zdroje nejčastěji

¹⁸¹ VÁCLAVOVÁ, Zuzana. *Evropský parlament – přímo volená instituce ve výuce vzdělávacího oboru Výchova k občanství*. České Budějovice, 2011, s. 150-151.

využívají. Čtvrtý okruh otázek zjišťuje, jestli vyučující vědí o existenci Informační kanceláře Evropského parlamentu v ČR, která je pro občany důležitým zdrojem informací o chodu této instituce, ale i celé Evropské unie. Poslední dvě otázky jsou směřovány na aktivitu vyučujících ve volbách do Evropského parlamentu.

Okruh otázek 1

Tabulka 21: *Otázka č. 1 – Rozdělení vyučujících podle pohlaví.*

Pohlaví	Počet osob
žena	16
muž	4
Celkem osob	20

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 22: *Otázka č. 2 – Rozdělení vyučujících podle věku.*

Věk	Počet osob	Celkem %
18 – 25 let	0	0
26 – 35 let	2	10
36 – 45 let	7	35
nad 45 let	11	55

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 23: *Otázka č. 3 – Rozdělení vyučujících podle jejich aprobovanosti.*

Aprobace	Počet osob	Celkem %
občanská výchova	15	74
jiná	5	26

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 24: *Otázka č. 4 – Rozdělení vyučujících podle délky pedagogické praxe v oboru Výchova k občanství.*

Délka pedagogické praxe	Počet osob	Celkem %
méně než 1 rok	0	0
1 až 4 roky	2	10
5 až 10 let	5	25
více než 10 let	13	65

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 25: *Otázka č. 5 – Rozdělení vyučujících podle převažující metody ve výuce.*

Metoda	Počet osob	Celkem %
výklad	2	10
dialog	1	5
diskuze	17	85

Zdroj: vlastní výzkum

Z následujícího okruhu otázek je patrné, že z celkového počtu 20 vyučujících je značná převaha žen, tj. 16 žen a 4 muži. Věk vyučujících se pohybuje v rozmezí od 26–45 let a výše, přičemž největší zastoupení má věková kategorie 36–45 a starší 45 let. Pouze 2 vyučující se nachází ve věkové kategorii 26–35 let. Z toho vyplývá, že většina vyučujících má za sebou více než desetiletou praxi.

74 % vyučujících uvádí, že jejich aprobace odpovídá jimi vyučovanému předmětu výchova k občanství. Zbylých 26 % má aprobaci z jiného předmětu, nejčastěji z dějepisu a českého jazyka.

Na otázku č. 5 drtivá většina vyučujících odpověděla, že v jejich výuce převládá metoda diskuze.

Okruh otázek 2

Tabulka 26: *Otázka č. 6 – Je ve Vašem ŠVP dostatečně začleněno téma Evropské unie?*

Odpověď	Počet osob	Celkem %
určitě ano	10	50
spíše ano	9	45
určitě ne	0	0
spíše ne	1	5
nevím	0	0

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 27: *Otázka č. 7 – Kolik vyučovacích hodin máte pro toto téma vymezeno?*

Odpověď	Počet osob	Celkem %
0 hod.	0	0
1 – 2 hod.	4	20
2 – 3 hod.	10	50
3 hod. a více	6	30

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 28: *Otázka č. 8 – Jaké učebnice pro výuku o Evropské unii používáte?*

Odpověď	Počet osob	Celkem %
Občanská výchova s blokem rodinné výchovy (FRAUS)	9	45
Jsme v EU, buďme v obraze (Eurocentrum Praha)	1	5
žádné	10	50

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 29: *Otázka č. 9 – Využíváte pro výuku o Evropské unii i jiné zdroje či materiály? Pokud ano, uveďte jaké.*

Odpověď	Počet osob	Celkem %
ano	17	85
ne	3	15

Zdroj: vlastní výzkum

Téma Evropské unie je zařazeno v ŠVP u většiny základních škol, a to až z 95 %. Vyučující uvádějí, že pro toto téma mají v průměru vymezeny 3 hodiny. Mezi nejpoužívanější učebnice pro výuku Evropské unie se řadí Občanská výchova s blokem Rodinná výchova od nakladatelství FRAUS, přičemž 85 % vyučujících se opírá i o jiné zdroje a materiály, např. internet (www.europe-direct.cz), brožury a letáky o EU, výukové CD a publikace o EU. Jeden z respondentů uvádí, že jejich škola pořádá pravidelné návštěvy do Evropského parlamentu ve Štrasburku s vybranými studenty.

Okruh otázek 3

Tabulka 30: *Otázka č. 10 – Jak velkou pozornost věnujete Evropskému parlamentu při výuce o EU?*

Odpověď	Počet osob	Celkem %
stejnou jako Poslanecké sněmovně PČR	1	5
o EP se zmiňuji dostatečně, ale Poslanecké sněmovně PČR se věnuji více	9	45
o EP se zmiňuji pouze povrchně	10	50
o EP se vůbec nezmiňuji	0	0

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 31: *Otázka č. 11 – Myslíte, že je důležité a potřebné informovat žáky/žákyně o roli Evropského parlamentu?*

Odpověď	Počet osob	Celkem %
určitě ano	2	10
spíše ano	13	65
určitě ne	0	0
spíše ne	3	15
nevím	2	10

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 32: *Otázka č. 12 – Diskutujete s žáky/žákyněmi o průběhu voleb do Evropského parlamentu?*

Odpověď	Počet osob	Celkem %
určitě ano	2	10
spíše ano	10	50
určitě ne	0	0
spíše ne	8	40

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 33: *Otázka č. 13 – Máte pro výuku o Evropském parlamentu k dispozici dostatečné množství materiálů?*

Odpověď	Počet osob	Celkem %
určitě ano	7	35
spíše ano	8	40
určitě ne	0	0
spíše ne	5	25

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 34: *Otázka č. 14 – Víte, na jakých internetových stránkách si můžete potřebné materiály vyhledat? Pokud ano, uveďte zdroje.*

Odpověď	Počet osob	Celkem %
ano	17	85
ne	3	15

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 35: *Otázka č. 15 – Myslíte si, že jako vyučující oboru Výchova k občanství umíte dostatečně vysvětlit svým žákům/žákyním problematiku Evropského parlamentu?*

Odpověď	Počet osob	Celkem %
určitě ano	5	25
spíše ano	11	55
určitě ne	0	0
spíše ne	1	5
nevím	3	15

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 36: *Otázka č. 16 – Chtěli byste být lépe informováni o chodu Evropského parlamentu?*

Odpověď	Počet osob	Celkem %
určitě ano	2	10
spíše ano	6	30
určitě ne	1	5
spíše ne	9	45
nevím	3	15

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 37: *Otázka č. 17 – Víte o existenci Informační kanceláře Evropského parlamentu v ČR?*

Odpověď	Počet osob	Celkem %
ano	13	65
ne	7	35

Zdroj: vlastní výzkum

Devět vyučujících uvádí, že se v rámci výuky o Evropské unii dostatečně věnují Evropskému parlamentu, avšak ve srovnání s Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky mu nevymezují takový prostor. Polovina vyučujících se o této instituci zmiňuje jen povrchně. Převážná část vyučujících se domnívá, že informovat žáky a žákyně o chodu EP je důležité a potřebné. Dva vyučující si nejsou zcela jisti a tři jsou toho názoru, že je tato informace spíše nepotřebná.

Jelikož se tato práce převážně zabývá průběhem voleb do Evropského parlamentu, byla vyučujícím položena otázka, zda se svými žáky a žákyněmi hovoří také o této problematice. 12 vyučujících o volbách hovoří a 8 se o nich spíše nevyjadřuje.

Pro výuku o EP je také podstatné dostatečné množství materiálů. 15 vyučujících má pro svou výuku materiálů dostatek, 5 spíše nemá. 85 % ví, kde si na internetových stránkách takové materiály vyhledat, nejčastěji byly uvedeny tyto odkazy: www.evropsky-parlament.cz, www.euroskop.cz, www.europa.cz, www.europa-direct.cz a www.europarl.eu. 15 % o podobných odkazech zřejmě nemá tušení.

Na otázku, zda by vyučující chtěli být lépe informováni o chodu Evropského parlamentu, byli odpovědi velmi odlišné. 40 % by větší informovanost uvítalo, 45 % by se spíše informovat nechtělo, 15 % neví a 5 % o lepší informace určitě nestojí.

Pokud vyučující předmětu výchova k občanství ve své výuce probírají téma Evropský parlament, měli by zcela jistě vědět o existenci Informační kanceláře Evropského parlamentu v ČR. Přesto 7 z nich uvádí, že o této instituci neví.

Okruh otázek 4

Tabulka 38: *Otázka č. 18 – Zúčastnil/a jste se někdy voleb do Evropského parlamentu?*

Odpověď	Počet osob	Celkem %
ano	11	55
ne	9	45

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 39: *Otázka č. 19 – V jakém roce se naposledy konaly volby do Evropského parlamentu?*

Odpověď	Počet osob	Celkem %
v roce 2010	1	5
v roce 2009	19	95
v roce 2004	0	0
v roce 2000	0	0

Zdroj: vlastní výzkum

Na otázku týkající se účasti voleb do Evropského parlamentu uvedlo 11 vyučujících, že se již někdy k volbám dostavili. Naproti tomu 9 vyučujících uvedlo, že se voleb nikdy nezúčastnilo. Vyučující výchovy k občanství by měli jít žákům příkladem a voleb se pravidelně účastnit. Na poslední otázku odpovědělo 19 vyučujících správně, a to že se zatím poslední volby do Evropského parlamentu konaly v roce 2009. Jeden vyučující uvedl nesprávný údaj, což lze považovat za chybu z nepozornosti či z neznalosti fakt. Jelikož tento vyučující zároveň uvádí, že je o EP dostatečně informován, přikláním se spíše k té první variantě.

Závěrem by se dalo říci, že se výše uvedené výsledky dotazníkového průzkumu v Jihočeském kraji shodují s výsledky, které ve své práci uvedla Dr. Zuzana Václavová. Evropská unie a Evropský parlament jsou stále tématy, která si zasluhují a vyžadují na

půdě školství větší pozornost než je jim doposud věnována. Neviděla bych problém v dostupnosti materiálů, poněvadž jich je na různých internetových stránkách více než dost a každý vyučující má možnost si je vyhledat. Problém je spíše v přístupu jednotlivých vyučujících k Evropské unii, který není tak pozitivní jak by měl být. Nutno podotknout, že v rámci tohoto dotazníkového šetření předešlé tvrzení nelze přisuzovat celému Jihočeskému kraji vzhledem k malému vzorku respondentů.

7. Průzkum – Názory českých europoslanců k tématice Evropského parlamentu

Pro doplnění tematiky k Evropskému parlamentu jsem požádala všech 22 poslanců EP zvolených za Českou republiku ve volebním období 2009–2014 o jejich stručné názory a hodnocení činnosti této instituce. Jednotlivým europoslancům bylo zasláno na jejich emailové adresy uvedené na webových stránkách Informační kanceláře EP v ČR 6 otázek, které se týkaly oblasti práce Parlamentu, volební účasti a výuky tematiky EP na základních školách.

Z dotázaných 22 europoslanců zaslalo ve stanoveném čase pro zpracování této práce své odpovědi 9 z nich – Jan Březina (KDU-ČSL/EPP-ED)¹⁸², Jiří Maštálka (KSČM/GUE/NGL)¹⁸³, Hynek Fajmon (ODS/ECR)¹⁸⁴, Oldřich Vlasák (místopředseda EP, ODS/ECR)¹⁸⁵, Andrea Češková (ODS/ECR)¹⁸⁶, Evžen Tošenovský (ODS/ECR)¹⁸⁷, Zuzana

¹⁸² Ing. Jan Březina se stal roku 1990 členem KDU-ČSL. V EP působí již druhé volební období (2004-2009 a 2009-2014) a je členem Evropské lidové strany (Křesťanských demokratů) a Evropských demokratů (EPP-ED). Dále vystupuje jako člen Výboru EP pro průmysl, výzkum a energetiku a jako náhradník Výboru pro regionální rozvoj. Také působí jako člen Delegace v Parlamentním shromáždění Euronest, Delegace ve Výborech pro parlamentní spolupráci EU-Arménie, EU-Ázerbájdžán a EU-Gruzie. (Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-04-01]. Dostupné z WWW: < <http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009/brezinajan.html;jsessionid=74C7B66DB2B131E1A0DF8CA2AF40ADE9>>).

¹⁸³ MUDr. Jiří Maštálka se roku 1996 stal poslancem PS PČR. Od roku 2004 působí jako poslanec EP za Skupinu konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice (GUE/NGL). Dále vystupuje jako člen Výboru pro právní záležitosti a jako náhradník Výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin. Rovněž je členem Delegace v Parlamentním shromáždění Euronest a Delegace ve Výboru pro parlamentní spolupráci EU-Moldavsko. (Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-04-01]. Dostupné z WWW: < http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009/brzobohata_zuzana/mynar_vojtech/mastalka_jiri.html;jsessionid=74C7B66DB2B131E1A0DF8CA2AF40ADE9>).

¹⁸⁴ Mgr. Hynek Fajmon se v roce 2001 stal poslancem PS PČR. V EP působí druhé volební období za Evropskou konzervativní a reformní skupinu (ECR). Dále zastává členství Rozpočtového výboru a je náhradníkem ve Výboru pro zemědělství a rozvoj. Také je členem Delegace v Parlamentním shromáždění EU-Středomoří, Delegace pro vztahy s Izraelem. (Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-04-01]. Dostupné z WWW: < http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009/brzobohata_zuzana/mynar_vojtech/fajmonhynek.html;jsessionid=74C7B66DB2B131E1A0DF8CA2AF40ADE9>).

¹⁸⁵ Ing. Oldřich Vlasák působil od roku 1994 jako člen Rady města Hradec Králové za ODS a v roce 1998 se stal primátorem města. Od roku 2000 zastával funkci zástupce ČR v Radě evropských municipalit a regionů a v Kongresu evropských místních a regionálních orgánů. V EP je členem za Evropskou konzervativní a reformní skupinu (ECR) druhé volební období. V roce 2012 se stal místopředsedou EP. Dále je členem Výboru pro regionální rozvoj a ve Výboru pro dopravu a cestovní ruch působí jako náhradník. Také zastává členství v Delegaci ve Smíšeném parlamentním shromáždění AKT-EU a v Delegaci pro vztahy se zeměmi Mercosuru a v Delegaci v Parlamentním shromáždění EU-Latinská Amerika je náhradníkem. (Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-04-01]. Dostupné z WWW: < http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009/brzobohata_zuzana/mynar_vojtech/vlasak.html;jsessionid=74C7B66DB2B131E1A0DF8CA2AF40ADE9>).

Brzobohatá (ČSSD/S&D)¹⁸⁸, Richard Falbr (ČSSD/S&D)¹⁸⁹ a Vojtěch Mynář (ČSSD/S&D)¹⁹⁰. Odpovědi a názory na předložené otázky od jednotlivých europoslanců s příslušnými komentáři jsou shrnuty dle pořadí otázek v následujících přehledech:

parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009/brzobohata_zuzana/mynar_vojtech/vlasak_olldrich.html;jsessionid=74C7B66DB2B131E1A0DF8CA2AF40ADE9>).

¹⁸⁶ JUDr. Andrea Češková je od roku 1998 členkou ODS. V EP působí od roku 2009 za Evropskou konzervativní a reformní skupinu (ECR). Dále je členkou Výboru pro rozpočtovou kontrolu, Výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin a náhradnicí ve Výboru pro práva žen a rovnost pohlaví. Také zastává funkci v Delegaci pro vztahy s Albánií, Bosnou a Hercegovinou, Srbskem, Černou Horou a Kosovem. (Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-04-01]. Dostupné z WWW: < http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009/brzobohata_zuzana/mynar_vojtech/ceskova_andrea.html;jsessionid=74C7B66DB2B131E1A0DF8CA2AF40ADE9>).

¹⁸⁷ Ing. Evžen Tošenovský působí v politice od roku 1990. V letech 2000–2008 byl členem Moravskoslezského kraje. Do EP byl zvolen v roce 2009 za Evropskou konzervativní a reformní skupinu (ECR). Dále vykonává funkci místopředsedy ve Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku a ve Výboru pro regionální rozvoj je náhradníkem. Rovněž je členem Delegace pro vztahy s Japonskem a v Delegaci pro vztahy s Čínskou lidovou republikou působí jako náhradník. (Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-04-01]. Dostupné z WWW: < http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009/brzobohata_zuzana/mynar_vojtech/tosenovsky_evzen.html;jsessionid=74C7B66DB2B131E1A0DF8CA2AF40ADE9>).

¹⁸⁸ Ing. Zuzana Brzobohatá se roku 2008 stala poslankyní PS PČR. Od roku 2009 působí jako poslankyně EP za Progresivní alianci socialistů a demokratů (S&D). Dále je členkou Výboru pro rozpočet a ve Výboru pro rozpočtovou kontrolu a Výboru pro ústavní záležitosti je náhradnicí. Rovněž zastává funkci v Delegaci pro vztahy se Švýcarskem, Islandem a Norskem a ve Smíšeném parlamentním výboru Evropského hospodářského prostoru (EHP). V delegaci pro vztahy s Japonskem je uvedena jako náhradnice. (Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-04-01]. Dostupné z WWW: < http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009/brzobohata_zuzana.html;jsessionid=74C7B66DB2B131E1A0DF8CA2AF40ADE9>).

¹⁸⁹ JUDr. Richard Falbr v roce 1994 zastával funkci předsedy Českomoravské konfederace odborových svazů. Od roku 1996 působil jako senátor PČR. Členem EP je již druhé volební období za Skupinu progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu (S&D). Dále je členem Výboru pro zaměstnanost a sociální věci a ve Výboru pro regionální rozvoj je náhradníkem. Rovněž zastává členství v Delegaci pro vztahy s Běloruskem a v Delegaci ve Výborech pro parlamentní spolupráci EU-Arménie, EU-Ázerbájdžán a EU-Gruzie a delegaci v Parlamentním shromáždění Euronest je náhradníkem. (Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-04-01]. Dostupné z WWW: < http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009/brzobohata_zuzana/mynar_vojtech/falbr_richard.html;jsessionid=74C7B66DB2B131E1A0DF8CA2AF40ADE9>).

¹⁹⁰ Ing. Vojtěch Mynář působí od roku 1997 v ČSSD. Roku 2009 kandidoval do EP, jeho členem za Progresivní alianci socialistů a demokratů (S&D) se stal v roce 2012 po úmrtí Jiřího Havla. Dále je členem Rozpočtového výboru a ve Výboru pro rozpočtovou kontrolu je náhradníkem. Také zastává funkci v Delegaci pro vztahy s Běloruskem a v Delegaci pro vztahy s Albánií, Bosnou a Hercegovinou, Srbskem, Černou Horou a Kosovem je náhradníkem. (Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-04-01]. Dostupné z WWW: < http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009/brzobohata_zuzana/mynar_vojtech.html;jsessionid=74C7B66DB2B131E1A0DF8CA2AF40ADE9>).

¹⁹⁰ Ing. Vojtěch Mynář působí od roku 1997 v ČSSD. Roku 2009 kandidoval do EP, jeho členem za Progresivní alianci socialistů a demokratů (S&D) se stal v roce 2012 po úmrtí Jiřího Havla. Dále je členem Rozpočtového výboru a ve Výboru pro rozpočtovou kontrolu je náhradníkem. Také zastává funkci v Delegaci pro vztahy s Běloruskem a v Delegaci pro vztahy s Albánií, Bosnou a Hercegovinou, Srbskem, Černou Horou a Kosovem je náhradníkem. (Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-04-01]. Dostupné z WWW: < http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009/brzobohata_zuzana/mynar_vojtech.html;jsessionid=74C7B66DB2B131E1A0DF8CA2AF40ADE9>).

¹⁹⁰ Ing. Vojtěch Mynář působí od roku 1997 v ČSSD. Roku 2009 kandidoval do EP, jeho členem za Progresivní alianci socialistů a demokratů (S&D) se stal v roce 2012 po úmrtí Jiřího Havla. Dále je členem Rozpočtového výboru a ve Výboru pro rozpočtovou kontrolu je náhradníkem. Také zastává funkci v Delegaci pro vztahy s Běloruskem a v Delegaci pro vztahy s Albánií, Bosnou a Hercegovinou, Srbskem, Černou Horou a Kosovem je náhradníkem. (Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-04-01]. Dostupné z WWW: < http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009/brzobohata_zuzana/mynar_vojtech.html;jsessionid=74C7B66DB2B131E1A0DF8CA2AF40ADE9>).

¹⁹⁰ Ing. Vojtěch Mynář působí od roku 1997 v ČSSD. Roku 2009 kandidoval do EP, jeho členem za Progresivní alianci socialistů a demokratů (S&D) se stal v roce 2012 po úmrtí Jiřího Havla. Dále je členem Rozpočtového výboru a ve Výboru pro rozpočtovou kontrolu je náhradníkem. Také zastává funkci v Delegaci pro vztahy s Běloruskem a v Delegaci pro vztahy s Albánií, Bosnou a Hercegovinou, Srbskem, Černou Horou a Kosovem je náhradníkem. (Poslanci EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-04-01]. Dostupné z WWW: < http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/whoiswho/meps2009/brzobohata_zuzana/mynar_vojtech.html;jsessionid=74C7B66DB2B131E1A0DF8CA2AF40ADE9>).

Otázka č. 1: *Jakou činnost Evropského parlamentu považujete za nejdůležitější?*

Jan Březina: *„Nepochybně legislativní. Vždyť odhadem 80% vnitrostátních předpisů má původ v evropských předpisech schvalovaných EP.“*

Jiří Maštálka: *„Za prioritní považuji činnost legislativní, tj. projednávání zákonných norem. Včetně rozpočtu EU. Za stejně důležitou považuji kontrolní funkci parlamentu, která byla z části posílena Lisabonskou smlouvou, ale není dosud dostatečně efektivní. Komise má bohužel ještě velký prostor k rozhodování bez konzultací s parlamentem.“*

Hynek Fajmon: *„Nejdůležitější role Evropského parlamentu spočívá v jeho úloze spolutvůrce evropské legislativy.“*

Oldřich Vlasák: *„Bezpochyby přijímání legislativy. Parlament má samozřejmě celou řadu pravomocí, včetně kontrolních či rozpočtových, ale největší praktický dopad mají přijatá nařízení a směrnice ať už je to v oblasti vnitřního trhu, životního prostředí, sociální politiky či politiky regionální.“*

Andrea Češková: *„Důležitá je samotná existence Evropského parlamentu jakožto jediného občany přímo voleného orgánu EU, což je důkazem chuti členských zemí politicky utvářet společně Evropu (tím však nemám na mysli “Spojené státy evropské”, nýbrž především myšlenky jednotného vnitřního trhu s jeho 4 základními svobodami, o nichž jsem přesvědčena, že pomáhají hospodářskému i společensko-kulturnímu růstu všech občanů EU). Ke konkrétním činnostem - za nejvýznamnější lze jistě považovat schvalování rozpočtu EU a složení členů Komise, neméně důležitou roli sehrává ve schvalování evropské legislativy, EP totiž musí vyjádřit k legislativním návrhům Komise souhlas společně s Radou.“*

Evžen Tošenovský: *„Určitě diskusi o společných projektech, které nemohou realizovat jednotlivé členské země např. Evropský satelitní navigační systém Galileo. Stejně tak*

dohody o jednotném trhu a odstraňování bariér, které mu brání. Zásadní je debata, jak pomoci ekonomice EU.”

Zuzana Brzobohatá: *„Tak jako u národního parlamentu – tvorbu legislativy.”*

Richard Falbr: *„To, že může při řádném legislativním procesu hájit práva občanů členských zemí, za které byli jednotliví poslanci zvoleni. Snaží se korigovat nařízení navržené Komisí ve prospěch občanů. Je jen škoda, že rozhodující slovo mají Rada a Komise, takže Parlament není iniciátorem vývoje a směřování Unie.“*

Vojtěch Mynář: *„Evropský parlament hraje zásadní roli v současném i v budoucím směřování Evropské unie. Hlavní a tou nejdůležitější činností je přijímání evropské legislativy, která je závazná pro členské státy. Jako člen rozpočtového výboru však považuji za nejdůležitější pravomoc v oblasti rozpočtu - rozpočet každé organizace, tedy i EU, je tím zásadním pro směřování a fungování daného subjektu. V současné době je rozhodující vyjednávání o sedmiletém finančním rámci, jehož vhodné nastavení je nesmírně důležité pro stabilitu a prosperitu Evropy.“*

V otázce nejdůležitější role EP se europoslanci shodují a za prioritní považují činnost legislativní, tj. stanovování zákonných norem. Dále pak činnost kontrolní. Dva Europoslanci (Vlasák, Mynář) doplňují prioritu o sestavování a schvalování rozpočtu a rozpočtových pravidel. V žádné odpovědi není konkretizace, zda jsou schvalovaná legislativní opatření v souladu se zájmy národních států a zájmů jejich obyvatel, a zda odpovídají rozvoji Evropské unie a nejsou pouze byrokratickou činností úřednického aparátu EU. Europoslanec Tošenovský by v EP a v dalších unijních orgánech věnoval větší pozornost a více prostoru tématům jak pomoci rychlejšímu růstu a rozvoji ekonomiky EU a snižování nezaměstnanosti.

Otázka č. 2: *Myslíte si, že jsou občané České republiky dostatečně informováni o funkcích a pravomocích Evropského parlamentu a volbách do něj?*

Jan Březina: *„Informovanost je podle mého názoru slabá. Důvodem je slabá pozornost věnovaná evropským tématům ze strany českých médií. O něčem svědčí i snižující se počet*

českých novinářů působících v Bruselu. EP o své činnosti informuje poměrně důkladně, ale odezva je slabá. Na druhou stranu se lze jistě bavit o způsobu a atraktivitě informování, kde existuje prostor pro zlepšení. Objektivní potíží je v tomto ohledu povaha evropských témat, která je mnohdy na rozdíl od těch národních povýtce odborného a technického rázu.“

Jiří Maštálka: „Občané České republiky jsou naprosto nedostatečně informováni nejen o Evropském parlamentu, ale o fungování Evropské unie jako celku. Troufám si tvrdit, že jen minimální část novinářů se obtěžuje seznámit se podrobněji s reálným fungováním evropských institucí. Za tzv. objektivní informace se vydávají většinou různé spekulace či úsměvné příhody (např. o velikosti banánu), které mají zakrýt hloupost autorů, kteří se nazývají investigativní novináři.“

Hynek Fajmon: „Myslím si, že jsou informováni v závislosti na míře svého zájmu o tuto instituci. Někteří více a někteří méně.“

Oldřich Vlasák: „Průzkumy¹⁹¹ ukazují, že nejenom u nás doma, ale i v jiných evropských státech se lidé domnívají, že nejsou o EP dobře informováni. V České republice je o aktivitách europarlamentu dobře informována pouze čtvrtina občanů.“

Andrea Češková: „Informace o fungování Evropského parlamentu jsou vynikající, v každém členském státě existují instituce poskytující dostatek informací občanům v jejich mateřském jazyce. Sám EP má např. i v ČR své zastoupení, jedná se o informační kancelář EP, která je další z institucí spravujících občany o dění v EP. V neposlední řadě jsou přehledně strukturovány webové stránky EP, kde se občan dozví formou textů nebo dokonce videí vše o činnosti EP (aktuality i principy fungování).“

¹⁹¹ Například nedávná studie Eurobarometru dostupná na http://www.europarl.europa.eu/pdf/eurobarometre/2012/76_3/report_cs.pdf

Evžen Tošenovský: „Domnívám se, že informovanost veřejnosti je absolutně mizivá. Lidé se vůbec neorientují v tom, co je důležité a co nepodstatné, jaké jsou kompetence EP resp. poslanců.“

Zuzana Brzobohatá: „Ne, nejsou, či spíše jsou informováni zcela mylně. Jako příklad bych uvedla mediálně známé pomazánkové máslo, občané ČR mají informace, že o tom rozhodl Evropský parlament (nikoliv), na druhé straně se radují, že premiér vyjednal 20 mld. EUR na příštích 7 let a netuší, že celkový sedmiletý rozpočet musí schválit Evropský parlament. Analogie se státním rozpočtem je zřejmá - vláda připraví rozpočet (v Evropě Komise a Rada) a parlament český schvaluje (v Evropě logicky Evropský parlament).“

Richard Falbr: „To si jistě nemyslím, jelikož priority českých médií jsou někde jinde a činnost EP vnímají okrajově. Pokud se objeví informace o přijatých nařízeních, tak většinou jen negativní. Některé z nich nejsou dokonce ani objektivní či pravdivé. Většina lidí ani neví, že EP pomohl pro ně vytvořit spoustu užitečných nařízení, které mají kladný dopad na jejich každodenní život. Aktivní občan si může tyto informace vyhledat sám na stránkách EP nebo se informovat v informační kanceláři EP v ČR. Běžná populace se takto nechová, takže její obrázek o EP je kován médii.“

Vojtěch Mynář: „To si nemyslím. Ale zároveň musím říct, že Evropský parlament dělá v tomto směru maximum. A kdo chce, ten najde. Parlament má přehledné webové stránky a v České republice funguje informační kancelář EP, na kterou se mohou obrátit všichni občané ČR. Každý poslanec má navíc možnost v rámci sponzorovaných návštěv ročně pozvat až 110 osob. Při výjezdech do Štrasburku či Bruselu se návštěvníci lépe seznámí s chodem evropských institucí a mají možnost diskutovat s europoslanci.“

V této otázce je rovněž shoda, a to že informovanost občanů ČR o činnosti EP je velmi nízká či pouze okrajová. Europoslanec Falbr poukazuje na problém, že ze strany politiků, médií či jiných sdělovacích prostředků jsou některé informace o EP dokonce nepravdivé, neobjektivní či negativní. Jiní europoslanci (Fajmon) naráží na nezájem občanů se o dění v EU zajímat. Někteří (Mynář, Falbr) odkazují na informace dostupné z webových stránek a Informační kanceláře EP. Zde bych upozornila na problém, že napojení na internet,

zejména u seniorů není tak veliké a tito občané nemají možnost dostat se k potřebným informacím.

V odpovědích se objevuje i kritika části novinářů a jejich snahy získat řádné a podrobné informace o fungování evropských institucí. Raději vyhledávají různé informace, jako jsou spekulace či úsměvné případy (např. velikost banánů) apod. Tím znehodnocují informace vydávané z EU. Jako další důvod, který uvádí europoslanec Březina, je snižující se počet českých novinářů akreditovaných v Bruselu. Europoslankyně Češková se domnívá, že je dostatek informačních kanálů, pokud ale budou náležitě využity pro podávání přehledných informací o EP a EU především ve vysoké kvalitě a větším časovém rozsahu.

Otázka č. 3: *Jak lépe zviditelnit práci Evropského parlamentu pro občany České republiky?*

Jan Březina: *„Snažit se být s občany více v kontaktu, formou pořádání besed ve školách, seminářů, konferencí, diskusních fór. Klíčové je podnítit zájem občanů o evropská témata, v tom hrají nezastupitelnou úlohu média.“*

Jiří Maštálka: *„Základní problém, jak zviditelnit práci EP (EU) je v odpovědnosti zejména veřejnoprávních médií objektivně a podrobně informovat o těchto institucích. Přes opakované sliby dosavadních ředitelů veřejnoprávních médiích nemáme pocit, že by došlo ke zlepšení informovanosti. Občané mají novou možnost, a to je získávat informaci z elektronických médií a otevřených informačních zdrojů.“*

Hynek Fajmon: *„Evropský parlament se s tímto tématem potýká soustavně. Dobrým nástrojem jsou osobní návštěvy občanů EU v EP. Tyto návštěvy fungují tak, že každý poslanec má právo pozvat 100 osob ročně do Bruselu nebo Štrasburku. Dále EP v poslední době výrazně zvýšil využívání moderních informačních technologií a sociálních sítí.“*

Oldřich Vlasák: *„Jsem přesvědčen, že nejlepší cestou je osobní zkušenost. Je potřeba přibližovat rozhodování v Unii na praktických příkladech, které se lidí konkrétně dotýkají. Například drobné dopravce patrně nebude moc zajímat, že se přijímá směrnice o*

kapitálové přiměřenosti bank, ale naopak zpozorní, když se dozví, že se projednávají nová pravidla pro technické kontroly. Vhodnou příležitostí tak představují cílené semináře a besedy s europoslanci, úředníky a dalšími zaměstnanci, kteří se přímo v Bruselu pohybují a mohou se tak podělit o relevantní informace.“

Andrea Češková: „Každý občan ČR velmi dobře ví, že EP existuje, v bodě 2) jsem také nastínila možnosti, kde se občan, bude-li samozřejmě chtít, dozví vše, co ho zajímá. Aktivní občan má mnoho možností, jak si získat informace o fungování či aktuálních tématech z EP, proto se domnívám, že není třeba dalších informačních kanálů či propagačních kampaní, které by stály jen další prostředky daňových poplatníků všech členských zemí.“

Evžen Tošenovský: „To je úloha médií.“

Zuzana Brzobohatá: „Pravdivými informacemi v médiích. 80% české legislativy vychází z legislativy evropské, když má evropský parlament plenární zasedání, kde se tato legislativa schvaluje, v českých médiích je minimální zmínka. V Německu jsou informace každý den ve večerních zprávách, na Slovensku je vysílán týdenní souhrn. Jen na okraj, tušíte, že Evropský parlament projednává již zmíněný víceletý finanční rámec a jde o to, zda do Česka poputuje 20mld. EUR či ne?“

Richard Falbr: „Objektivními informacemi v médiích, ale také postojem některých českých zákonodárců, kteří vnímají evropskou politiku okrajově. Taký se někdy vhodná nařízení přijatá v EP považují za české, takže se pak chválí domácí politika.“

Vojtěch Mynář: „Práci v EP nejlépe zviditelní sami europoslanci tím, že budou svůj mandát od občanů vykonávat poctivě a s plným nasazením.“

Většina europoslanců se shoduje na názoru zlepšení práce a činnosti poslanců EP, jejich větší účasti mezi občany na různých besedách, seminářích, ve školách apod. Rovněž se shodují na větší účasti médií na informovanosti občanů. Média by měla věnovat větší počet vysílacího času dění o činnosti v EP, v Evropské komisi a jiných evropských institucích. Například europoslankyně Brzobohatá uvádí, že když jedná EP, tak v českých médiích není nic zmíněno. Naproti tomu v Německu jsou informace k vidění každý den a na

Slovensku je vysílán týdenní přehled. Dále europoslanec Fajmon doporučuje jako nejlepší nástroj informovanosti osobní návštěvy občanů v EP. Toto řešení však považují jako nereálné pro většinu občanů, kteří nemají prostředky takovou návštěvu podniknout. Zde bych chtěla zdůraznit, aby poslanci EP věnovali více času při osobní účasti mezi občany. Podobně lze toto uplatnit i pro veškerá média.

Otázka č. 4: *Volební účast do Evropského parlamentu neustále klesá. V čem vidíte příčiny? Jakým způsobem by bylo možné motivovat občany, aby se jich co nejvíce dostavilo k příštím volbám v roce 2014 a volební účast se tak zvýšila?*

Jan Březina: *„Volby do EP jsou tzv. volbami druhého řádu, občané jim nepřikládají zvláštní důležitost, podobně jako volbám do Senátu. Roli také hraje jistá averze vůči institucím EU výrazně ovlivněná názory prezidenta Klause. Motivací pro občany by mělo být to, že legislativa přijímaná EP skutečně výrazně ovlivňuje jejich životy.“*

Jiří Maštálka: *„Pokles volební účasti ve volbách v EP je trend, který bylo možné očekávat. Skoro ve všech zemích EU se zavedlo klišé, že za všemi problémy včetně krize stojí tzv. Evropská byrokracie. Když k tomuto faktu připočtete i vzrůstající vlnu nacionalismu v jednotlivých zemích, ale i chyby, kterých se občas v rozhodování evropské instituce dopouští, nelze očekávat masovou účast a zájem voličů. V roce 2014 v České republice pravděpodobně proběhnou i volby do národního parlamentu a lze předpokládat, že hlavními tématy předvolební kampaně nebudou otázky EU, ale vnitřní problémy České republiky, ale paradoxně může i díky tomu dojít k větší účasti českých voličů i pro volby do EP.“*

Hynek Fajmon: *„Hlavní příčinou nízké a stále klesající účasti lidí u voleb je prostý fakt, že voleb je obecně příliš mnoho. Lidé nedostatečně chápou rozdělení kompetencí mezi EP, PSP, Senátem, krajským zastupitelstvem a obecním zastupitelstvem. Evropské, senátní a krajské volby považují za málo důležité a proto se jich účastní méně než voleb parlamentních a obecních.“*

Oldřich Vlasák: „V posledních volbách do Evropského parlamentu byla na celounijní úrovni účast pouhých 43,1% a to je participace na volbách v některých státech povinná. V případě České republiky činila účast 27,5%. Osobně jsem přesvědčen, že příčinou nižší volební účasti je obecně nezájem o politiku a současně odtazítost evropských témat. Této oblasti se nicméně věnuje celá řada výzkumů a je tak možné spekulovat o různých příčinách.¹⁹² Nemyslím si ale, že bychom měli občany nutit či motivovat chodit k volbám. Volební účast je výsostným právem a současně odpovědností každého jednotlivce.“

Andrea Češková: „Volební účast do Evropského parlamentu je logicky nižší než do národních parlamentů, jelikož občané se domnívají, že na jejich životy má mnohem větší vliv národní vláda či složení domácího parlamentu, než "Brusel". Jak dostat voliče k volbám 2014 je otázka na politické strany z jednotlivých členských zemí, jakými tématy se jim podaří oslovit voliče. Jakákoli jiná vábnička na občany typu propagační kampaň EP o jeho důležitosti může být spíše kontraproduktivní a zcela určitě redundantní v kontextu zodpovědných tlaků na redukci výdajů EU.“

Evžen Tošenovský: „EU se, bohužel, stále více ubírá směrem co největších zásahů do zavedených systémů. Snaží se víc a víc řídit a regulovat všechny oblasti života. Těžce rozlišuje, kdy je podstatné nějaké omezení a kdy se jedná o zcela okrajovou záležitost, jejíž řešení by mělo zůstat v kompetenci konkrétní země či regionu.“

Zuzana Brzobohatá: „Viz výše, dokud nebude občan přesvědčen, že volený orgán je pro jeho život důležitý, tak volit nepůjde. Je zajímavé, že nejvíce volí občané v komunálních volbách v malých obcích, kde znají své zastupitele či kandidáty.“

Richard Falbr: „Myslím si, že tento trend není fenoménem jen naší republiky, ale i jiných států. Příčiny můžeme hledat všude kolem nás. Nedobrý obraz politiky obecně, pokračující stagnace ekonomiky, morální pokles celé společnosti, celková nechut' občanů a všude proklamovaná tzv. špatná nálada. Cesta ke zvýšení volební účasti existuje. Např. v

¹⁹² Mimo jiné viz http://studie.soc.cas.cz/upl/texty/files/201_04-1%20text%20pro%20tisk%201%20cast%20def%201-19.pdf

Belgickém království mají účast až 90%, jelikož udělují za neúčast finanční sankci. Při zavedení takového systému, zvýšení možností volby pomocí preferenčních a záporných hlasů, sjednocením některých voleb by se účast zvýšila i u nás. Tyto stimuly by mohly zvýšit zájem o veřejné dění a napravit chování populace i politiků.“

Vojtěch Mynář: *„Je pravda, že Česká republika má velmi nízkou volební účast, zájem o dění v EU je podle poslední studie Parlemetr nejnižší v celé EU (studii přikládám v příloze). Jsem přesvědčen, že zodpovědnost za to nese do značné míry především politická reprezentace – mnoho českých politiků často jen kritizuje EU jako něco cizího a vzdáleného, co nám ubírá na suverenitě. Opak je ale pravdou, integrace Evropy je logickým vyústěním historie poválečné Evropy a jsem přesvědčen, že jedině poctivou prací politiků a zdůrazňováním všech výhod, které občanům EU přináší, lze tuto situaci změnit.“*

Obecně se všichni europoslanci shodují na tom, že volby do EP jsou pro občany ČR nezajímavé, mnozí z nich je považují za zbytečné, jakožto i celkové dění v EU. Další vliv na nízkou účast ve volbách do EP má velký počet voleb do různých orgánů a zastupitelstev. Mnoho občanů volby do EP považuje za nepotřebné, protože o nich mají malé znalosti a vůbec nízký zájem o politiku a evropská témata.

Jeden z možných důvodů nezájmu voličů uvádí europoslanec Maštálka to, že za všemi problémy i hospodářskou krizí stojí evropská byrokracie včetně chyb, kterých se dopouští. Europoslanec Tošenovský považuje za negativní vliv stálé narůstání zásahů ze strany EU do zavedených systémů.

Podle europoslance Vlasáka je možnost účasti ve volbách výsostným právem každého občana a nelze jej k tomuto aktu žádným způsobem nutit. Naproti tomu europoslanec Falbr doporučuje povinnou volební účast.

Jako jeden z hlavních důvodů nízké volební účasti v ČR uvádí europoslanec Březina velkou averzi občanů vůči institucím EU, která je značně ovlivněná Václavem Klausem. Doplňuje, že vyšší účast by mohla být motivována tím, že EP bude přijímat taková opatření, která kladně ovlivňují životy občanů.

Otázka č. 5: *Myslíte si, že je důležité a potřebné informovat žáky/žákyně 9. tříd o roli Evropského parlamentu? Pokud ano, měli by učitelé tématu o Evropském parlamentu věnovat stejný počet vyučovacích hodin jako tématu o Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky?*

Jan Březina: *„Určitě to je důležité, v tomto věku již mají mladí lidé schopnost vstřebávat informace tohoto typu a čím dříve se s problematikou role EP setkají, tím větší je šance, že si k ní vybudují zdravý vztah a budou chtít být informovanými a aktivními občany. Byl bych pro, aby se EP věnovala stejná pozornost jako komorám národního parlamentu, jeho role je totiž opravdu minimálně srovnatelná.“*

Jiří Maštálka: *„Vzhledem k tomu, že předmět se nazývá občanská nauka a jsme nejen občany České republiky, ale i Evropské unie, zcela jistě by žáci měli mít možnost podrobně se seznámit i se svými právy a povinnostmi, které vyplývají z členství EU. Nejsem si jistý, zda v 9. třídě již není pozdě pro pochopení toho, že existuje pojem, evropské občanství, by asi stálo za to, začít s výukou v 7. a 8. tříd.“*

Hynek Fajmon: *„Informovat žáky je důležité. Stejný počet vyučovacích hodin jako PSP ČR bych ale EP nevěnoval.“*

Oldřich Vlasák: *„Určitě ano. A to nejen v rámci občanské výchovy, ale i v rámci dějepisu či mediální výchovy tam, kde se tento předmět vyučuje.“*

Andrea Češková: *„Myslím, že by se studenti měli o fungování demokratických institucí, jež mají vliv na správu jejich země, dozvídat už mnohem dříve než až v 9. třídě ZŠ. Určitě nejsem příznivcem dávat doporučení učitelům, zda mají tématu EP věnovat stejně času jako národnímu parlamentu, nechala bych toto na uvážení učitelů společenských věd či občanských výchov/nauk. Osobně si myslím, že je primární, aby se žáci o EP ve škole dozvěděli stejně jako o národním parlamentu, méně podstatná je časová dotace ze strany učitele tomu či onomu tématu, s vyloučením extrémů (samozřejmě by bylo špatně se o*

jednom z parlamentů zmínit jednou větou a o druhém hovořit několik vyučovacích hodin, tyto obavy jsou však pro mne spíše v teoretické rovině).“

Evžen Tošenovský: „Žijeme ve velmi provázaném světě, hranice evropských států jsou otevřené, pracujeme s pojmy jako globální trhy, z internetu čerpáme data online. Informovanost a orientace v takto propojené společnosti je stále významnější. Role institucí EU by proto měla být součástí vzdělávacího systému popř. základní výuky. Není důležitý počet hodin, ale jejich náplň. Nejpodstatnější je motivace k vlastnímu uvažování a ne jen mentorování tzv. obecných pravd. V případě významu EU a jejích orgánů je to obzvlášť zásadní.“

Zuzana Brzobohatá: „Určitě, sama jezdím po školách a snažím se práci přiblížit a ukázat podobnosti, ale i rozdíly mezi oběma parlamenty. Rovněž se snažím korigovat mýty o Evropské unii.“

Richard Falbr: „Nejsem pedagog, ale můj názor je, že každý Evropan by měl znát základní pojmy nejen o své zemi, ale i o prostoru, ve kterém žijeme, takže toto učivo považuji za vhodné. Co se týče počtu vyučovacích hodin, tak nepokládám za důležité, jestli je počet stejný nebo odlišný. Je to věc osnovy a učitelů.“

Vojtěch Mynář: „Role EP a jeho vliv na životy všech Evropanů je nezpochybnitelná, proto si jistě zaslouží prostor i ve výuce na ZŠ, např. v rámci občanské nauky.“

Všichni dotázaní europoslanci se v tomto ohledu shodují na tom, že je nutné již od školních let informovat občany o významu EU a EP, aby se již od mládí v této problematice naučili orientovat a lépe jí rozumět. Současně zdůrazňují, aby tyto informace byly podány konkrétně, výstižně, nezkráceně a vysoce objektivně, a tím si žáci mohli vytvořit svůj vlastní, ucelený názor na EU a EP a vůbec celkový význam těchto institucí pro jejich život. Není již shoda, kdy (v jakém ročníku) začít na školách s výukou o EP a rovněž není shoda o počtu vyučovacích hodin. Někteří europoslanci (Maštálka, Češková) se domnívají, že začít s výukou v 9. třídě je pozdě a doporučují začít od 7. a 8. třídy. Europoslankyně Češková dále uvádí, že je učitelům třeba ponechat volnost, jak toto téma

učit bez nějakých návodů. Tématům o EP a národních parlamentech by věnovala stejný počet hodin. Europoslanec Tošenovský nepokládá za důležitý počet odučených hodin na téma EU a EP, ale jejich náplň. Jako podstatné považuje motivaci k vlastnímu uvažování. Europoslanec Vlasák doporučuje rozšířit toto téma kromě občanské výchovy i v rámci dějepisu či mediální výchovy.

Otázka č. 6: *Myslíte, že učitelé mají pro výuku o Evropském parlamentu dostatečné množství materiálů? Kde mohou potřebné materiály a pomůcky vyhledat?*

Jan Březina: *„Myslím, že v dnešní době jsou informace o EP a jeho činnosti poměrně dobře dostupné, samozřejmě pro toho, kdo o ně stojí. Lze čerpat z odborných publikací, internetu (EP má své vlastní stránky, kde rozsáhle a srozumitelně informuje o své činnosti), kromě toho mají své webové stránky i politické frakce působící v EP, kde lze nalézt politická stanoviska k hlavním legislativním návrhům projednávaných EP. Pro tištěné materiály obsahující jednoduché a přehledné informace bych doporučil informační kancelář EP nacházející se v Praze. Zde působí i kvalifikovaní pracovníci, kteří nepochybně rádi zodpoví případné konkrétní dotazy.“*

Jiří Maštálka: *„Doporučuji Informační kancelář Evropského parlamentu Praha, Jungmannova 24 a webové stránky EP, které jsou i v české verzi.“*

Hynek Fajmon: *„Materiálů o EP je velké množství a jsou k dispozici zdarma. Tyto materiály lze získat v Kanceláři EP v každém členském státě nebo přímo od poslanců EP nebo na webových stránkách EP.“*

Oldřich Vlasák: *„Ti, kteří si informace chtějí najít, mají materiálů dostatek. Nepřeberné množství je na internetu, a to jak na stránkách jednotlivých unijních institucí včetně Evropského parlamentu, na stránkách naší vlády, na stránkách evropských politiků, na stránkách různých sdružení, které se evropské problematice věnují. Možné je také navštívit Evropský dům v Praze, regionální informační centra Europe Direct, síť Eurocenter, kanceláře europoslanců apod.“*

Andrea Češková: „Učitelé, stejně jako aktivní/informací chtiví občané, mají mnoho možností, viz otázka 2).“

Evžen Tošenovský: „Materiálů je spousta – na internetu, v informačních centrech EU, kde se pravidelně aktualizují, informace se nepochybně sehnat dají. Problém vidím v tom, jak z nich vytáhnout správné informace a přitom nepodlehnout propagaci.“

Zuzana Brzobohatá: „Ideální se obrátit na Informační kancelář EP, která sídlí v Praze a má k dispozici zdarma brožurky (musím říct velmi kvalitní a zásadně nepolitické) v různém rozsahu, jak pro učitele, tak žáky či zábavné pro menší děti. V rámci svých besed je používám a coby bývalý pedagog velmi oceňuji.“

Richard Falbr: „Myslím si, že v dnešní době není problém získat informace. Existuje spousta možností a cest. Informace lze dostat v Informačním centru EP v ČR v Praze nebo dohledat na webech. V případě cesty do Bruselu doporučuji návštěvu Parlamentária.

EP <http://www.europarl.europa.eu/> / Komise http://ec.europa.eu/index_en.htm /

Informační kancelář v Praze <http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/IKEP.html>

Parlamentarium Brusel <http://www.europarl.europa.eu/visiting/sk/parlamentarium.html>“

Vojtěch Mynář: „To jistě záleží na každé škole a každém z učitelů. Podstatné je, že materiály jsou k dispozici. Školy se mohou obrátit na informační kancelář EP. Lze zorganizovat i návštěvy instituce či stáže. Při takové návštěvě je vhodným místem k vidění interaktivní centrum nejen o historii EU – Parlamentarium, které přiblíží fungování EU všem věkovým kategoriím nenásilnou cestou.“

Na toto téma je vzácná shoda všech dotázaných, a to že různých materiálů a pomůcek je k dispozici dostatek. Všichni se odkazují na Informační kancelář EP v Praze, kde jsou kvalifikovaní pracovníci, kteří jsou ochotni zodpovědět konkrétní dotazy. Informační kancelář má také své webové stránky a je k nalezení i na sociální síti facebook. Jako další zdroj informací doporučují webové stránky EP nebo přímo kontaktovat samotné poslance EP. Velice přínosné jsou i exkurze do Bruselu, Štrasburku a Lucemburku, které v rámci

výuky o EU mohou školy po domluvě uspořádat. Dále je potřeba sledovat akce jako „kulaté stoly s europoslanci“, které probíhají na českých univerzitách.

Na závěr bych chtěla dodat, že zasláné názory jednotlivých europoslanců lze hodnotit jako přínosný zdroj informací, a to nejen pro pedagogy základních škol. Jelikož bylo požádáno o stručné odpovědi, nenajdeme zde nějaké hlubší rozборы a návrhy k řešení dané problematiky – to by bylo předmětem spíše delšího osobního rozhovoru.

Závěr

Ze zpracovaného rozboru a porovnání jednotlivých výsledků voleb do Evropského parlamentu v první části práce lze usuzovat, že volební účast po oba volební roky byla velmi nízká ve srovnání s ostatními členskými státy. Taktéž tato nízká volební účast nedává příliš silný mandát pro europoslance při prosazování svých záměrů v Evropském parlamentu.

Ve výsledcích voleb do Evropského parlamentu se odráží politická situace v České republice, kdy v zemi vládla úřednická vláda a mezi politickými stranami probíhaly velké boje o příští politickou moc a vítězství ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010.

Projevila se síla a vliv velkých a silných politických stran, ve kterých je soustředěna většina silných osobností. Toto pak velmi omezuje lepší výsledky malých politických stran, nebo těch, které se postupně utváří a vznikají.

Podle porovnání způsobu voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a do Evropského parlamentu zde není téměř žádného rozdílu, nebo jen v minimální míře. Výrazně se liší v počtu volebních obvodů, kdy do národního parlamentu je stanoveno 14 volebních obvodů a v Evropském parlamentu tvoří Česká republika jeden volební obvod. Takže kandidující poslanec do Evropského parlamentu ztrácí vazbu na příslušný volební obvod a jeho voliče.

Volby z roku 2009 lze charakterizovat vyrovnaností mezi oběma největšími politickými stranami – ODS a ČSSD ve srovnání s minulými volbami. Výsledky voleb rovněž potvrdily, že malé a začínající strany se nemohou prosadit proti velkým a silným stranám. Úspěch dvou malých stran v roce 2004 byl ojedinělý.

Na základě výsledků v roce 2009 do Evropského parlamentu v České republice lze konstatovat, že nadále trvá malý zájem voličů a tyto volby lze označit jako druhořadé.

Druhá část práce jednoznačně poukazuje na fakt, že v rámci změny vzdělávacího systému dochází k rozvoji evropské dimenze ve vzdělávání, a tím vyučování o Evropě a evropských tématech. Každý občan Evropské unie si musí uvědomit, že je nedílnou součástí evropského prostoru, kde má svá práva, jako je např. volit a být volen do Evropského parlamentu. Otázky Evropské unie jsou zařazeny v tématickém celku

Mezinárodní vztahy, globální svět, který spadá do vzdělávacího oboru Výchova k občanství. Dále je třeba ve výuce využívat průřezových témat, zejména průřezového tématu Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, kde se přímo hovoří o fungování evropských institucí. Vyučující by měli vést své žáky k vytvoření si vlastního názoru o Evropské unii a Evropském parlamentu a zabránit tak častému podléhání neobjektivnosti médií, euroskepticismu a negativnímu přístupu české veřejnosti. Ve výuce by mělo být využíváno podnětných materiálů a pomůcek, které jsou dostupné na českých a zejména cizojazyčných internetových stránkách Informačních kanceláří Evropského parlamentu.

Výsledky dotazníkového průzkumu v Jihočeském kraji uvádí, že někteří vyučující stále nevěnují Evropskému parlamentu takový prostor, jakému by se mu mělo dostávat, neboť deset z dvaceti respondentů uvedlo, že se touto institucí ve výuce zabývá pouze povrchně.

Druhý průzkum zabývající se názory českých europoslanců na šest vybraných otázek o problematice Evropského parlamentu vyzdvihuje jeho legislativní pravomoc, upozorňuje na nízkou volební účast, a s tím i související problém především ze strany médií, která neposkytují přehledné informace o funkci evropských institucí. Europoslanci se shodují v potřebnosti a nutnosti zařadit téma Evropského parlamentu na základních školách a zároveň uvádí širokou nabídku materiálů, brožur, internetových zdrojů a v neposlední řadě možnosti návštěv Evropského parlamentu pro vyučující a jejich žáky.

Summary

According to the elaborated analysis and the comparison of individual European Parliament election results, both presented in the first part of the thesis, implies that voter turnout was very low in both election years in comparison with other member countries. Such low turnout does not mean a very strong mandate for the members of the European Parliament to advance their own interests in this institution.

The election results of the European Parliament reflect a political situation in the Czech Republic. At that time the country was run by a caretaker government and political parties were intensively fighting to gain political power and to win the parliamentary elections in 2010.

It became evident that major and strong political parties with strong personalities are much stronger and powerful. This fact highly limits better results of minor political parties or those ones which are gradually formed.

On the basis of the comparison of election methods used in the elections to the Chamber of Deputies of the Parliament of the Czech Republic and the European Parliament there is almost no or minimal difference. However, the significant difference is in the number of election districts. There are set 14 election districts for the elections to the national parliament. Whereas the Czech Republic creates one election district for the elections to the European Parliament. Therefore the candidate for the European Parliament loses the relation towards their election districts and their voters.

In comparison with the previous elections, the 2009 elections present balance between both biggest political parties – Civic Democratic Party and Social Democratic Party. The election results also confirmed that minor and newly formed parties are not able to assert themselves against major and strong parties. The success of two minor parties in 2004 was an exception.

On the basis of the results to the European Parliament in the Czech Republic in 2009 can be stated that the interest of the voters in these elections has been constantly very low. Hence, these elections can be regarded as the second-rate ones.

The other part of the thesis refers to the fact that European dimension in education has started to develop thanks to the change of the education system. The change has been

done in teaching about Europe and European topics as well. Every EU citizen should be aware of the fact that they undoubtedly belong to the European area where they have their rights as for instance the right to vote and be voted to the European Parliament. The European Union issues occur in the thematic unit International relationships, global world which is covered in the educational area Education for Citizenship. Next, it is necessary to use cross-curricular subjects in teaching, mostly the cross-curricular subject Education towards Thinking in European and Global Contexts which explicitly deals with the operation of European institutions. Teachers should lead their students to learn how to express their own opinions about the European Union and European Parliament. This would prevent the Czechs from being under the frequent influence of non objective media, euroscepticism and negative approach. There should be used inspiring materials and tools in the teaching process. These are available on the internet websites of the European Parliament Information Office which are not only presented in the Czech but also in other foreign language versions.

The results of the questionnaire survey in the South Bohemian Region present that some teachers do not focus on the European Parliament issue as intensively as it should be. Ten out of twenty respondents stated that they deal with the topic very shallowly. The other survey targeting at the opinions of the Czech Members of the European Parliament who replied to six chosen questions about the European Parliament issue emphasizes its legislative power, points out the low voter turnout and presents a closely connected problem that media do not provide transparent information about the function of European institutions. The members of the European Parliament agree on necessity to include the topic in basic schools. They also introduce a broad offer of materials, brochures, internet sources and even possibilities for teachers and their students to visit the European Parliament.

Seznam literatury a pramenů

Literatura

ČEJKA, Marek. MOŘKOVSKÁ, Lucie. *Česká republika a Evropská unie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2002, 158 s. ISBN 80-210-3042-9.

HRACHOVCOVÁ, Marie. HORSKÁ, Viola. ZOUHAR, Jan. *Pomáháme při tvorbě Školního vzdělávacího programu: vzdělávací obor Výchova k občanství*. 1. vyd. Úvaly: Albra; Praha: SPL – Práce, 2007, 127 s. ISBN 978-80-7361-36-4.

Kol. autorů. *Když se řekne Lisabonská smlouva...: Perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. 1. vyd. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008, 156 s. ISBN 978-80-87041-48-2.

LOCHMAN, Ondřej. *Já, občan Evropy: Jak na evropské občanství a evropskou dimenzi v projektech neformálního vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Comunica, a.s., 2011, 58 s. ISBN 978-80-87449-03-5.

MÜLLEROVÁ, Lenka. ŠIKULOVÁ, Renata. *Cvičebnice obecné didaktiky pro studenty učitelství*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2001, 232 s. ISBN 80-7044-365-0.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 322 s. ISBN 978-80-247-1821-7.

SOKOL, Petr. *Volby do Evropského parlamentu 1979–2009*. 1. vyd. Praha: Jalna, 2009, 112 s. ISBN 978-80-86396-45-3.

STANĚK, Antonín. *Výchova k občanství a evropanství*. 1. vyd. Olomouc: Olomouc, 2007, 166 s. ISBN 80-7182-224-8.

STEINMETZOVÁ, Dana a kol. *Jsme v EU, budme v obraze*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2006, 127 s. ISBN 80-239-8024-6.

ŠARADÍN, Pavel a kol. *Volby do Evropského parlamentu v České republice*. 1. vyd. Olomouc: Periplum, 2004, 317 s. ISBN 80-86624-22-6.

Tištěné prameny

JEŘÁBEK, Jaroslav. TUPÝ, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami provedenými k 1.9.2007)*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007, 126 s.

KOTÁSEK, Jiří a kol. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. Praha: Tauris, 2001, 98 s. ISBN 80-211-0372-8.

VÁCLAVOVÁ, Zuzana. *Evropský parlament – přímo volená instituce ve výuce vzdělávacího oboru Výchova k občanství*. České Budějovice, 2011, s. 150-151.

Elektronické zdroje

Analýza naplnění cílů Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice (Bílé knihy) v oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání, s. 7-9. [online]. *Msm.cz*, [2009-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.msm.cz/vzdelavani/skolskareforma/analyza-naplnovani-cilu-vzdelavani?highlightWords=anal%C3%BDza+napln%C4%9Bn%C3%AD+c%C3%ADl%C5%AF+N%C3%A1rodn%C3%ADho+programu+rozvoje+vzd%C4%9Bl%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD>>.

Blafková, Martina. Volby do Evropského parlamentu v ČR (2004) [online]. *E-polis.cz*, [2012-11-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.e-polis.cz/evropska-unie/275-volby-do-evropskeho-parlamentu-v-ceske-republice-2004.html>>.

Celkové výsledky hlasování 2004 [online]. *Volby.cz*, [2012-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://volby.cz/pls/ep2004/ep11?xjazyk=CZ>>.

Celkové výsledky hlasování 2009 [online]. *Volby.cz*, [2012-11-04]. Dostupné z WWW: <<http://volby.cz/pls/ep2009/ep11?xjazyk=CZ>>.

Comenius [online]. *Europarl.de*, [2013-03-29]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.de/www.europarl.de/view/de/Jugend/EU_Jugendprogramme/Comenius.html>.

Český statistický úřad [online]. *Volby.cz*, [2012-11-30]. Dostupné z WWW: <volby.cz>.

Činnosti EP [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/activities.html>>.

Euroscola [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-03-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/schoolsand youth/euroscola.html>>.

Evropská ústavní smlouva [online]. *Mep.zverina.cz*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://mep.zverina.cz/57/cz/normal/lisabonska-smlouva-evropska-ustavni-smlouva/>>.

Evropské volby by vyhrála ODS, zelení by neprošli [online]. *Ct24.cz*, [2012-04-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/domaci/55847-stem-a-sc-c-pro-ct-evropske-volby-by-vyhrala-ods-zeleni-by-neprošli/>>.

Evropský parlament [online]. *Europa.eu*, [2012-03-19]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-parliament/index_cs.htm>.

Evropský parlament [online]. *Euroskop.cz*, [2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/92/sekce/evropsky-parlament/>>.

Evropský parlament a Lisabonská smlouva [online]. *Europarl.europa.eu*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/0042423726/Parlament-a-Lisabonsk%C3%A1-smlouva.html>>.

Evropský parlament/O Parlamentu [online]. *Europarl.europa.eu*, [2013-03-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/00b3f21266/At-your-service.html>>.

Evropský parlament – zpravodajství [online]. *Europarl.europa.eu*, [2013-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/content/20130308STO06280/html/Evropsk%C3%BD-parlament-po-p%C5%99%C3%AD%C5%A1t%C3%ADch-volb%C3%A1ch-ze%C5%A1t%C3%ADhl%C3%AD-na-751-poslanc%C5%AF>>.

HAVEL, J. Jak funguje Evropský parlament [online]. *Jirihavel.cz*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.jirihavel.cz/evropska-unie-nejen-pro-studenty/jak-funguje-evropsky-parlament/>>.

Jmenné seznamy [online]. *Volby.cz*, [2012-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://volby.cz/pls/ep2004/ep2?xjazyk=CZ>>.

KOTÁSEK, Jiří. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. Praha, 2001, s. 7 [online]. *Msmť.cz*, [2002-12-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.msmť.cz/dokumenty/bila-kniha-narodni-program-rozvoje-vzdelavani-v-ceske-republice-formuje-vladni-strategii-v-oblasti-vzdelavani-strategie-odrazi-celospolecenske-zajmy-a-dava-konkretni-podnety-k-praci-skol>>.

Mohou volby přes internet zvýšit volební účast? [online]. *Europarl.europa.eu*, [2012-12-01]. Dostupné z WWW: < <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=IM-PRESS&reference=20110321STO15986&format=XML&language=CS>>.

Parlamentarium [online]. *Europa.eu*, [2013-03-29]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/contact/visit/european-parliament-visitors-centre/index_cs.htm>.

Počet poslanců [online]. *Cs.wikipedia.org*, [2013-03-12]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%BD_parlament>.

Poslanci Evropského parlamentu [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/meps.html>>.

Prohlášení prezidenta republiky k probíhající předvolební kampani [online]. *Klaus.cz*, [2012-04-10]. Dostupné z WWW: < <http://www.klaus.cz/clanky/190>>.

Předvolební kampaň postrádá vtip [online]. *Zpravy.idnes.cz*, [2012-06-12]. Dostupné z WWW: < http://zpravy.idnes.cz/predvolebni-kampan-postrada-vtip-zustanou-po-ni-jen-vejce-p36-/domaci.aspx?c=A090529_154047_domaci_lpo >.

Předvolební průzkumy 2009 [online]. *Cvwm.soc.cas.cz*, [2012-04-04]. Dostupné z WWW: < <http://cvwm.soc.cas.cz>>.

Přehled zisků mandátů 2004 [online]. *Volby.cz*, [2012-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://volby.cz/pls/ep2004/ep144?xjazyk=CZ>>.

Přehled zisků mandátů 2009 [online]. *Volby.cz*, [2012-12-29]. Dostupné z WWW: <<http://volby.cz/pls/ep2009/ep144?xjazyk=CZ>>.

Ratifikace Lisabonské smlouvy v ČR [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: < <http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/lisbontreatyEP/ratificationlisbon.html>>.

Revize Smluv 17196/09 [online]. *Register.consolidium.europa.eu*, [2012-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://register.consilium.europa.eu/pdf/cs/09/st17/st17196.cs09.pdf>>.

Strany už útočí na voliče předvolebními spoty [online]. *Zpravy.idnes.cz*, [2012-06-12]. Dostupné z WWW: < http://zpravy.idnes.cz/strany-uz-utoci-na-volice-predvolebnimi-spoty-podivejte-se-p49-/domaci.aspx?c=A090520_115856_domaci_adb>.

Školy a mládež [online]. *Evropsky-parlament.cz*, [2013-04-01]. Dostupné z WWW: < <http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/schoolsandyouth.html>>.

Topolánkova vláda padla [online]. *Novinky.cz*, [2012-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/164690-topolankova-vlada-padla.html>>.

Tři sídla EP stojí miliony eur, nic se ale nezmění [online]. *Ekonomika.idnes.cz*, [2012-03-19]. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/tri-sidla-evropskeho-parlamentu-stoji-miliony-eur-nic-se-ale-nezmeni-1jk-/eko_euro.aspx?c=A080523_130904_eko_euro_maf>.

Twinning [online]. *Europarl.de*, [2013-03-29]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.de/www.europarl.de/view/de/Jugend/Europa_in_der_Schule/e_twinning.html>

Unterrichtseinheit „Das Europäische Parlament – was ist das?“ [online]. *Europarl.de*, [2013-04-06]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.de/www.europarl.de/view/de/Jugend/Europa_in_der_Schule/Unterrichtsmaterialien_EP_2011/Unterrichtseinheit.html>.

Úřední věstník L 283 , 21/10/2002 S. 0001 – 0004 [online]. *Eur-lex.europa.eu*, [2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2002:283:0001:01:CS:HTML>>.

Volby do Evropského parlamentu [online]. *Euroskop.cz*, [2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/632/sekce/volby>>.

Volby do Evropského parlamentu 2009 [online]. *Suverenita.cz*, [2012-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.suverenita.cz/kdo-jsme/volby-do-ep-2009>>.

Volby do Evropského parlamentu a ČSÚ [online]. *Cudo.cz*, [2012-12-01]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/volby_do_evropskeho_parlamentu_a_csu>.

Volby do Evropského parlamentu konané na území České republiky v roce 2009 [online]. *Volby.cz*, [2012-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://volby.cz/pls/ep2009/ep11?xjazyk=CZ>>.

Volby do Evropského parlamentu: rekordně nízká volební účast [online]. *Euractiv.cz*, [2012-12-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/evropske-volby-2009/clanek/volby-do-ep-rekordne-nizka-volebni-ucast-006106>>.

Volby do Evropského parlamentu: Stále jen druhořadá volby? [online]. *Globalpolitics.cz*, [2012-12-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.globalpolitics.cz/zamereno-na-eu/volby-do-ep-stale-jen-druhorade-volby>>.

Volební preference [online]. *Preference.webnode.cz*, [2012-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://preference.webnode.cz/volebni-progamy/sz/>>.

Volební programy evropských politických frakcí pod drobnohledem [online]. *Euractiv.cz*, [2012-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/evropske-institute/link-dossier/volebni-programy-evropskych-politickych-frakci-pod-drobnohledem-000052>>.

Volíme do Evropského parlamentu [online]. *Ct24.cz*, [2012-03-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/evropske-volby/56155-volime-do-evropskeho-parlamentu-volebni-kucharka/>>.

V Rakousku budou smět volit šestnáctiletí [online]. *Novinky.cz*, [2013-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/116432-v-rakousku-budou-smet-volit-sestnactileti.html>>.

Vše o eurovolbách [online]. *Zpravy.idnes.cz*, [2012-03-26]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/prehledne-kdo-kandiduje-do-evropskeho-parlamentu-f7j-/domaci.asp?c=A090227_092249_domaci_adb>.

WALTEROVÁ, Eliška. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – I. Část [online]. *Rvp.cz*, [2005-10-27]. Dostupné z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/112/vychova-k-mysleni-v-evropskych-a-globalnich-souvislostech-i.-cast.html>>.

Zákon o volbách do Evropského parlamentu 62/2003 Sb. [online]. *Europa.eu*, [2012-03-19]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-parliament/index_cs.htm>.

Zuzana Roithová [online]. *Roithova.cz*, [2013-03-9]. Dostupné z WWW: <<http://www.roithova.cz/volby2009/>>.

Přílohy

Příloha 1.

Proces evropské integrace.

Prvopočátky evropské integrace byly započaty v padesátých letech 20. století, tedy po ukončení druhé světové války. Proces evropské integrace provázela celá řada změn již od roku 1952, kdy bylo založeno Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO).¹⁹³

V následujícím přehledu je ve stručnosti představen vývoj evropské integrace, především se zaměřením na integraci České republiky.

- 19. září 1946 předseda vlády Velké Británie Sir Winston Churchill mluví v Žürichu o potřebě založení Spojených států evropských.
- 17. březen 1948 — Bruselská smlouva o založení Západoevropské unie- představitelé Belgie, Francie, Lucembursko, Nizozemsko, Velká Británie podepisují smlouvu o hospodářské, sociální a kulturní spolupráci a o kolektivní obraně. Téhož dne byla vytvořena celní unie mezi zeměmi Beneluxu.
- 5. květen 1949 – vznik mezinárodní organizace Rada Evropy.
- 9. květen 1950 – Schumanova deklarace – Robert Schuman, francouzský ministr zahraničí, navrhuje vytvoření společného dozoru Německa a Francie (a dalších zemí, které mají zájem se přidružit) nad uhelným a ocelářským průmyslem. Plán byl schválen 26. – 28. srpna 1950.
- 18. duben 1951 – Pařížská dohoda (název dle místa podpisu) o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). Smlouva byla podepsána Belgií, Francií, Itálií, Lucemburskem, Německem a Nizozemskem. Roku 1952 nabývá platnosti.
- 23. říjen 1954 – změna Bruselské smlouvy. Novými členy Západoevropské unie jsou Německo a Itálie.
- 25. březen 1957 — tzv. Římské smlouvy (název dle místa podpisu) zakládají Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom).

¹⁹³ ČEJKA, Marek. MOŘKOVSKÁ, Lucie. *Česká republika a Evropská unie*. Brno, 2002, s. 23.

Tyto smlouvy vstoupily v platnost 1. ledna 1958, členové jsou Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko.

- 1. červenec 1968 – Celní unie Evropského hospodářského společenství znamenala zrušení cel pro obchod v zemích EHS a dále zavedení společných vnějších tarifů.
- 3. květen 1960 – Stockholmská úmluva, sedm zemí Evropy zakládá Evropské sdružení volného obchodu (ESVO).¹⁹⁴
- 1. červenec 1967 nabývá platnosti slučovací smlouva (tzn. sjednocení orgánů všech tří Společenství).
- 1. leden 1973 – rok prvního rozšíření o Dánsko, Irsko a Velkou Británii.
- 13. březen 1979 – v platnost vstoupil Evropský měnový systém (EMS) a došlo k vytvoření evropské měnové jednotky (ECU).
- 7.–10. červen 1979 – konání prvních přímých voleb do Evropského parlamentu.
- 1. leden 1981 – druhé rozšíření o Řecko.
- 14. srpna 1983 – podání návrhu Evropského parlamentu na vznik Evropské unie, který byl 14. února 1984 schválen.
- 14. června 1985 – podepsána Schengenská dohoda (dohoda o vzájemném odstranění hraničních kontrol).
- 1. leden 1986 – třetí rozšíření o Španělsko a Portugalsko.
- 1. červenec 1987 – Jednotný evropský akt, který byl podepsán roku 1986, vstupuje v platnost. Znamená první revizi zakladatelských smluv a jeho cílem je vytvoření jednotného vnitřního trhu zboží, služeb, kapitálu a osob.
- 25. červen 1988 – EHS a RVHP podepisují Deklaraci o navázání oficiálních vztahů.
- 7. únor 1992 – v Maastrichtu podepsána smlouva (druhá revize zakladatelských smluv) o Evropské unii, která nabývá platnosti 1. listopadu 1993.
- 1. leden 1993 – dokončen jednotný vnitřní trh.
- 1. leden 1995 – čtvrté rozšíření o Rakousko, Švédsko a Finsko.
- 3.–10. duben 1995 – schválení Bílé knihy o integraci zemí střední a východní Evropy do vnitřního trhu Evropské unie.
- 2. říjen 1997 – přijetí tzv. Amsterdamské smlouvy (třetí revize zakladatelských smluv), která vstupuje v platnost 1. května 1999.

¹⁹⁴ STEINMETZOVÁ, Dana a kol. *Jsme v EU, budíme v obraze*. Praha, 2006, s. 49-51.

- 1. leden 1999 – zavedení společné měny euro, která vstupuje do oběhu k 1. lednu 2002.¹⁹⁵
- 26. února 2001 – byla podepsána Smlouva z Nice (čtvrtá revize zakladatelských smluv), která upravuje institucionální reformu po rozšíření EU na 25, resp. 27 států. Smlouva vstoupila v platnost 1. února 2003.
- 1. května 2004 – páté rozšíření o Českou republiku, Estonsko, Kypr, Litvu, Lotyšsko, Maďarsko, Maltu, Polsko, Slovensko a Slovinsko.
- 18. červen 2004 – přijetí evropské ústavní smlouvy.
- 1. leden 2007 – šesté rozšíření o Bulharsko a Rumunsko.
- 13. prosinec 2007 – všemi členskými státy Evropské unie byla podepsána Lisabonská smlouva, která vstupuje v platnost 1. prosince 2009.
- 22. leden 2012 – v Chorvatsku se hlasuje v referendu o jeho přistoupení k Evropské unii. 1. července 2013 se stane již 28. členem Evropské unie.¹⁹⁶

Integrace České republiky do Evropské unie.

- Roku 1988 byly navázány diplomatické styky mezi ČSSR a Evropským společenstvím.
- 1990 – ČSFR a EHS podepsaly dohodu o hospodářské spolupráci a obchodu.
- 1993 – mezi Českou republikou a ES byla uzavřena dohoda o přidružení.
- 23. leden 1996 – oficiální žádost o členství v EU za Českou republiku podal premiér Václav Klaus.
- 13. prosinec 1997 – vstupní proces s 11 kandidáty na členství v EU byl zahájen od 30. března 1998, rozhodl tak summit v Lucembursku.
- 31. březen 1998 – tímto rokem byly zahájeny vstupní rozhovory s kandidátskými státy České republiky, Polskem, Maďarskem, Slovinskem, Estonskem a Kypr. Za Českou republiku vedl vyjednávání náměstek ministra zahraničí Pavel Teplička.
- 29. říjen 1998 – začalo první kolo vstupních rozhovorů mezi EU a ČR.

¹⁹⁵ ČEJKA, Marek. MOŘKOVSKÁ, Lucie. *Česká republika a Evropská unie*. Brno, 2002, s. 11-20.

¹⁹⁶ Historie Evropské unie [online]. *Europa.eu*, [2012-11-29]. Dostupné z WWW: < http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_cs.htm >.

- 11. prosinec 2000 – na summitu v Nice bylo rozhodnuto, že Česká republika bude mít v Radě Evropské unie 12 hlasů po svém vstupu do EU.
- 14.–15. prosinec 2001 – byl ustanoven konvent EU na summitu v Laekenu. Ten měl navrhnout institucionální strukturu EU. Jednání za ČR se zúčastnili ministr zahraničí Jan Kavan, senátor Josef Zieleniec a poslanec Jan Zahradil.
- 12.–13. prosinec 2002 – Evropská rada na zasedání v Kodani ukončila předvstupní jednání s ČR a dalšími devíti státy.
- 18. únor 2003 – zákon o volbách do Evropského parlamentu byl schválen v Poslanecké sněmovně ČR. Do konání prvních voleb v červnu 2004 bylo zvoleno z řad poslanců a senátorů 24 pozorovatelů, kteří zastupovali ČR v EU.
- 16. duben 2003 – Prezident Václav Klaus a premiér Vladimír Špidla podepsali Smlouvy o přistoupení ČR k EU na summitu v Aténách.
- 13.–14. června 2003 – pro vstup České republiky do Evropské unie hlasovalo 77,33% voličů v referendu.
- 1. května 2004 – tímto dnem se stává Česká republika členem Evropské unie. Současně s ní se jejími členy stává dalších devět států. Tím se rozšířil počet členských států na 25.
- 10.–11. června se v České republice konaly první volby do Evropského parlamentu
- 21. prosinec 2007 – Česká republika vstoupila do Schengenského prostoru
- 1. ledna 2009 se Česká republika ujala na dobu šesti měsíců předsednictví v Radě Evropské unie
- 5.–6. června 2009 se v České republice uskutečnily v pořadí druhé volby do Evropského parlamentu
- 3. listopadu byla ratifikována Lisabonská smlouva po rozhodnutí Ústavního soudu a podpisu prezidenta České republiky.¹⁹⁷

¹⁹⁷ Základní informace o integraci ČR do EU [online]. *Euroskop.cz*, [2012-11-29]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/10/sekce/cr-a-eu/>>.

Příloha 2.

Návrh výukové jednotky pro 9. ročník základních škol ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství na téma: Evropský parlament.

Vzdělávací oblast:	Člověk a společnost
Vzdělávací obor:	Výchova k občanství
Průřezové téma:	Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
Klíčové kompetence:	komunikativní, pracovní, sociálně-personální, občanská, k řešení problému, k učení
Ročník:	9.
Téma hodiny:	Evropský parlament
Cíl hodiny:	Žák si v rámci tématu EU osvojuje nový pojem – Evropský parlament, získá základní informace o struktuře této instituce a dokáže vymezit hlavní rozdíly mezi nadnárodními, tj. evropskými volbami a národními, tj. volbami do Parlamentu České republiky.

Časové rozmezí (45 min.)	Průběh hodiny
5 min.	Aktuální zpravodajství ze světa či z domova. Forma: frontální Metoda: diskuse
5 min.	<ul style="list-style-type: none">- Krátké zopakování látky z minulé hodiny (členské státy EU) pomocí osmisměrky, která prozradí téma hodiny (tajenka: Evropský parlament).- Žák si připomene některé pojmy

	<p>z předchozí hodiny a zamýšlí se nad pojmem novým, který je zároveň tématem hodiny – Evropský parlament.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Forma: frontální - Metoda: analýza, diskuse - Pomůcky: pracovní list č. 1
15 min.	<p>Power-pointová prezentace, která obsahuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) charakteristiku pojmu EP 2) složení, sídla, jazyky, pravomoci EP. 3) volby do EP <ul style="list-style-type: none"> - Forma: frontální - Metoda: výklad, diskuse - Pomůcky: Interaktivní tabule (popř. projektor)
15 min.	<p>Znalost rozdílů EP vs. PČR</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozdělení žáků do skupin (cca 4–5 členné skupiny, podle počtu žáků ve třídě). - Žáci na obdržený pracovní list č. 2 (EP a PČR) přiřazují lístečky s danými tvrzeními. - Následuje společná kontrola a vyhodnocení. - Žák si pomocí této aktivity uvědomí, v jakých oblastech se od sebe navzájem odlišují volby do těchto dvou institucí. - Forma: skupinová - Metoda: analýza, diskuse

	<ul style="list-style-type: none"> - Pomůcky: Pracovní list č. 2
5 min.	<ul style="list-style-type: none"> - Zápis do školního sešitu (ŠS): každý žák obdrží zmenšenou verzi pracovního listu č. 2, správně ji vyplní na základě předchozí aktivity a doma si ji vlepí do ŠS. - Domácí úkol: každý žák si buď na sociální síti facebook, nebo na webu Informační kanceláře EP v ČR (http://www.evropsky-parlament.cz) vyhledá následující informace: <ul style="list-style-type: none"> - 1) Co je to Informační kancelář EP v ČR? - 2) V jakém městě tato Informační kancelář sídlí? - 3) Jaké služby občanům poskytuje?

Zdroj: Michaela Karešová

Příloha 3.

Pracovní list č. 1: *Osmisměrka: Vyškrtej všechny členské státy EU, které přistoupily v roce 2004, a vyplň tajenku.*

TAJENKA:

Zdroj: Michaela Karešová

Příloha 4.

Obrázky v power-pointové prezentaci:

Jednací sál Evropského parlamentu (Štrasburk).

Zdroj: www.euroskop.cz¹⁹⁸

Sídla Evropského parlamentu.

Zdroj: Michaela Karešová

¹⁹⁸ Volby do Evropského parlamentu [online]. *Euroskop.cz*, [2013-02-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/632/sekce/volby-do-evropskeho-parlamentu/>>.

clk. počet poslanců v EP: 754

počet poslanců v EP za ČR: 22

Otázka: Poznáváte tyto 4 poslance EP zvolené za ČR v roce 2009?

Poslanci Evropského parlamentu.

Zdroj: Michaela Karešová

Příloha 5.

Pracovní list č. 2: Znalost rozdílů EP vs. PČR.

Parlament České republiky

Poslanecká sněmovna
200 poslanců
pasivní volební právo od 21 let
aktivní volební právo od 18 let
4 leté volební období
kontrola moci výkonné
poměrný volební systém
legislativní pravomoc

Senát
legislativní pravomoc
81 senátorů
6 leté volební období
aktivní volební právo od 18 let
majoritní volební systém
pasivní volební právo od 40 let

Evropský parlament

754 poslanců
kontrolní pravomoc
rozpočtová pravomoc
legislativní pravomoc
5 leté volební období
aktivní a pasivní volební právo dle ustanovení jednotlivých členských zemí
ČR: aktivní vol. právo od 18 let, pasivní vol. právo od 21 let

Zdroj: Michaela Karešová

Příloha 6.

Dotazník pro učitele výchovy k občanství (občanské výchovy, občanské nauky, společenských věd) 2. stupně základních škol.

DOTAZNÍK pro učitele občanské výchovy/výchovy k občanství 2. stupně základních škol

Vážený pane, vážená paní,

jmenuji se Michaela Karešová a jsem studentkou posledního ročníku Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku pro mou diplomovou práci, která se mj. zabývá Evropským parlamentem a zařazením tohoto tématu do výuky. Tento dotazník je anonymní a veškeré údaje budou využity pouze jako podklad pro mou diplomovou práci.

Předem Vám děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

Michaela Karešová

Pokyny k vyplnění dotazníku: Správnou odpověď zakroužkujte. Pro každou otázku vyberte pouze jednu odpověď. Prosím o pravdivé vyplnění dotazníku.

1. Uveďte pohlaví.

- a) muž
- b) žena

2. Jaký je Váš věk?

- a) 18 – 25 let
- b) 26 – 35 let
- c) 36 – 45 let
- d) nad 45 let

3. Máte pro vyučování předmětu občanská výchova/výchova k občanství odpovídající aprobaci? Pokud ne, uveďte Vaši aprobaci.

a) ano

b) ne (aprobace:

.....)

4. Jaká je celková délka Vaší pedagogické praxe v oboru občanská výchova/výchova k občanství?

a) méně než 1 rok

b) 1 až 4 roky

d) 5 až 10 let

e) více než 10 let

5. Jaká metoda výuky převažuje ve Vaší hodině?

a) výklad učitele

b) dialog

c) diskuze

6. Je ve vašem ŠVP dostatečně začleněno téma Evropská unie?

a) určitě ano

b) spíše ano

c) určitě ne

d) spíše ne

e) nevím

7. Kolik vyučovacích hodin máte pro toto téma vymezeno?

a) 0 hod.

b) 1 – 2 hod.

c) 2 – 3 hod.

d) 3 hod. a více

8. Jaké učebnice pro výuku o Evropské unii využíváte?

.....

9. Využíváte i jiné zdroje či materiály? Pokud ano, uveďte jaké.

a) ano

Jaké?.....

b) ne

10. Jak velkou pozornost věnujete Evropskému parlamentu při výuce o EU?

a) stejnou jako Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky

b) o Evropském parlamentu se zmiňuji dostatečně, ale Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky se věnuji více

c) o Evropského parlamentu se zmiňuji pouze povrchně

d) o Evropském parlamentu se vůbec nezmiňuji

11. Myslíte, že je důležité a potřebné informovat žáky/žákyně o roli Evropského parlamentu?

a) určitě ano

b) spíše ano

c) určitě ne

d) spíše ne

e) nevím

12. Diskutujete s žáky/žákyněmi o volbách do Evropského parlamentu?

a) určitě ano

b) spíše ano

c) určitě ne

d) spíše ne

13. Máte pro výuku o Evropském parlamentu k dispozici dostatečné množství materiálů?

a) určitě ano

b) spíše ano

c) určitě ne

d) spíše ne

14. Víte, na jakých internetových stránkách si můžete potřebné materiály vyhledat? Pokud ano, uveďte zdroje.

a) ano

Zdroje:.....

b) ne

15. Myslíte si, že jako učitel občanské výchovy/výchovy k občanství umíte dostatečně vysvětlit žákům/žákyním problematiku Evropského parlamentu?

a) určitě ano

b) spíše ano

c) určitě ne

d) spíše ne

e) nevím

16. Chtěli byste být lépe informováni o chodu Evropského parlamentu?

a) určitě ano

b) spíše ano

c) určitě ne

d) spíše ne

e) nevím

17. Víte o existenci Informační kanceláře Evropského parlamentu v ČR?

a) ano

b) ne

18. Zúčastnil/a jste se někdy voleb do Evropského parlamentu?

a) ano

b) ne

19. V jakém roce se naposledy konaly volby do Evropského parlamentu?

a) v roce 2010

b) v roce 2009

c) v roce 2004

d) v roce 2000

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Zdroj: vlastní výzkum